

EKONOMİK

FORUM

TOBB

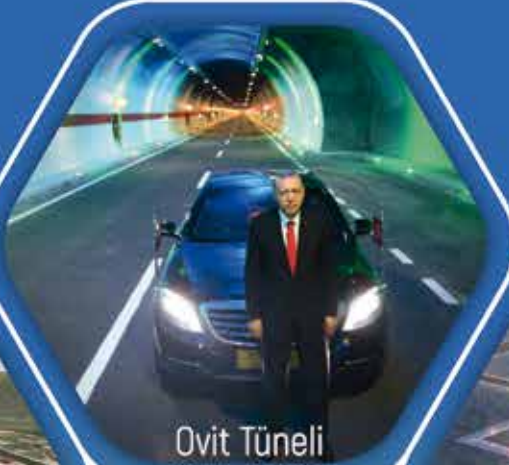
70
YIL

2022 / 336. SAYI

ENERJİDE ÇARE
'YEŞİL ENERJİ'

Ovit Tüneli

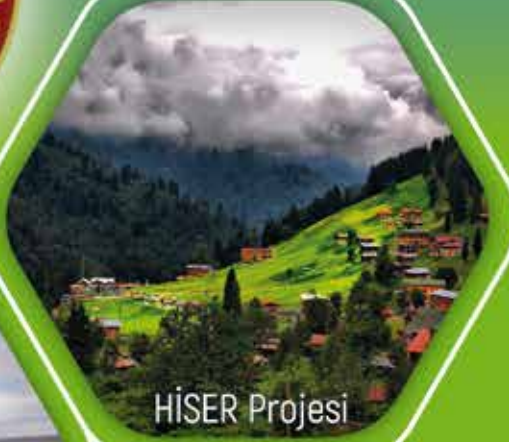
Rize Artvin Havalimanı

İyidere Lojistik Merkezi

Rize Organize Sanayi Bölgesi

HİSER Projesi

Samsun Sarp Demiryolu

*Birlikte Büyüyoruz,
Birlikte Gelişiyoruz!*

www.rizetso.org.tr

[f RizeTSO](#) [t RizeTSO](#) [i Rize.TSO](#) [0850 502 53 53](#)

SİNYALİZASYON

Kentsel Raylı Ulaşım Sinyalizasyon Sistemleri

ASELSAN Kentsel Raylı Ulaşım Sinyalizasyon Sistemi, Haberleşme Tabanlı Tren Kontrol (CBTC) standardında ve en yüksek emniyet seviyesinde (SIL-4) tasarlanmıştır. Günümüzün modern ve yoğun şehir içi raylı ulaşım sistemlerine yönelik güvenli, verimli, dakik ve yüksek taşıma kapasitesi sağlayan çözümler sunulmaktadır.

www.aselsan.com

aselsan

EKONOMİK FORUM

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Aylık Yayın Organı

YÖNETİM

TOBB Yönetim Kurulu Adına Sahibi
M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

SORUMLU MÜDÜR

Azmi ÖZGÜR
TOBB Dumlupınar Bulvarı No: 252
Eskişehir Yolu / ANKARA
Telefon : (0312) 218 20 00
Faks : (0312) 219 40 90

EDİTÖR

Murat AYDIN
murat.aydin@dunyaeko.com
Telefon: (0212) 285 10 12/14
Dahili: 1139

MUHABİR

Tuğçe İnce
tugce.ince@dunyaeko.com

**HAZIRLANMASINDA
KATKIDA BULUNANLAR**
Hakan GÜLDAĞ, Musa ATA
Özgür ŞAHİN, İzzet ÜNALDI

GÖRSEL TASARIM

Dilek AROSKAY

FOTOĞRAF

Mustafa KARACA, Melih Cenk ÇEPEL
Gülhan KIRDI

EDİTORYAL HAZIRLIK

Ajans D
Dünya Eko Basım Yayın Dağıtım
Tic. ve San. A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. N0:37
Kat:4 Maslak İş Merkezi Sarıyer/İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14

GÖRSEL DESTEK

• TOBB Basın Yayın Müdürlüğü

REKLAM VE SATIŞ UZMANI

Ceylan ÖZDEMİR
Tel: 0 (212) 285 10 12/14
Dahili: 1149

BASKI

BPC Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz
Kopuz Cad. No:17
Esenyurt / İSTANBUL
Telefon: (0212) 886 83 30
Sertifika No: 35428

DAĞITIM

POINT POST
Dağıtım ve Kurye Hizm. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Çağlayan Mah. Park Sok.
Park Plaza No:10-309
Kağıthane/İSTANBUL

YAYIN TÜRÜ

Sürelî, ayda bir yayımlanır

Sayı: 2022/336. Sayı

Ekonomik Forum'da yer alan yazılar, aksi belirtilmedikçe TOBB'un resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

Ekonomik Forum dergisi ayda bir yayımlanır. 15 bin adet basılır. Dergi ağırlıklı özel seçilmiş adreslere gönderilir. Abonelik için yeni taleplerin yayin@tobb.org.tr adresine yapılması gereklidir.

6 **Başyazı**

8 **Geçtiğimiz Ay Türkiye**

12 **Geçtiğimiz Ay Dünya**

16 **Ayın Sözü**

TOBB Ulusal

32 Hisarcıklıoğlu'ndan, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü mesajı

TOBB Uluslararası

60 Büyükelçi Ömüraliyev'den Türk iş dünyasına yatırım çağrısı

İklim değişikliği, enflasyon ve savaş gölgesinde enerjide çare; 'Yeşil Enerji'

18

Rusya ve Ukrayna savaşı bir kez daha gösterdi ki enerjide dışa bağımlı olma hali birçok sektörü zincirleme etkilediği gibi yüksek maliyetlerin de doğmasını sağlıyor. Buna ilave savaş nedeniyle fiyatı durmaksızın artan ithal enerji türleri, cari açığı da yükseltiyor. Peki bu durum sadece Türkiye için mi geçerli? Elbette ki değil. Rusya'dan yaptığı enerji ithalatı ile adeta savaşın finansörü konumunda bulunan Avrupa da bile iklim değişikliği taahhütleri şimdilik kağıt üzerinde kaldı. Örneğin Almanya; kömür santrallerinden çıkma taahhüdünü savaş gerekçe gösterip, ileriki bir tarihe öteledi. Evet yanlış okumadınız, dünyanın kapısında bekleyen iklim değişikliği tehlikesi artık herkesin gündeminde iken bu karar açıklandı.

PERAKENDECİLERİN, İNOVASYON VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKTE İZLEYECEĞİ YOLLAR

80 GOOINN, perakende sektörünün inovasyon ve sürdürülebilirlik yolculuğu, perakendede metaverse esintisi ve öne çıkan teknolojiler gibi konu başlıklarının yer aldığı araştırma yayınladı. Raporla, perakendelerin inovasyon ve sürdürülebilirlik yolculuğunda nasıl başarılı olabilecekleri konusunda çarpıcı veriler ortaya çıktı.

Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü'nde gelecek dönemde en önemli iki sorunun iklim krizi ve buna bağlı olarak yaşanacak kuraklıkların olacağını vurgulayan TEMA Vakfı, kuraklığın doğal afet statüsüne alınması gerektiğinin altını çizdi.

Metaverse, yaratıcı oyun, açık keşif ve gerçeklikle bağlantısı biçiminde kendine özgü özelliklerinin erken belirtilerini şimdiden göstermeye başladı.

Uluslararası danışmanlık, denetim, vergi, strateji ve kurumsal finansman şirketi EY, 'Work Reimagined' araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Karikanomi
71 Metaverse ve KOBİ'ler

ETÜ Makale
96 Elektrikli araç nasıl şarj edilir?

TOBB ETÜ MED
100 "OEM, kariyerinizde size farklı kapılar açacak büyük bir fırsat"

Kültür-Sanat
124 TOBB ETÜ Hastanesi Türk Müziği Korosu

Sağlık
126 Ameliyatsız bel fitiği tedavisinde uygulanan yöntemler nelerdir?

128 **Select News**

RAKAMLARIN DİLİ 68

Özcan Kadioğlu, kamu yatırım harcama maliyetlerinin ve faizlerin düşmesi için neler yapılabileceğini anlatıyor.

KONUK YAZAR 74

Pinelopi Kounijanou Goldberg, faiz artışlarının tek başına enflasyonu durdurmak için yeterli olmadığını, başka neler yapılabileceğini aktarıyor.

KONUK YAZAR 76

Nuriel Roubini, stagfasyonist bir borç krizinin yaklaştığını nedenleriyle birlikte açıklıyor.

KONUK YAZAR 78

Michael R. Strain, ABD'nin yüksek enflasyon karşısında nasıl bir yol izlemesi gerektiğinden söz ediyor.

109 Oda ve Borsalar

- ▶ Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş.'nin zeytinyağına MİTSO'dan coğrafi işaret
- ▶ Turhal ekonomisine ve istihdamına katkı sağlayan firmalar ödüllendirildi
- ▶ 'Vocational-Web-Leap Projesi' toplantısı Düzce TSO'da gerçekleştirildi
- ▶ FTSO'dan küçük ölçekli alabalık yetiştiriciliği için büyük proje
- ▶ MEVKA Finansman Desteği Programı Toplantısı, KTSO'da gerçekleştirildi
- ▶ Trabzon Çay Sektörü Kümelenme Projesi toplantısı gerçekleştirildi Samsun, ilk 5 ayda 538 milyon dolarlık ihracat yaptı
- ▶ Ordu TSO Başkanı servet Şahin, Ordu TOBB MTAL'i ziyaret etti
- ▶ Orhangazi TSO, Gürcistan Çvneburu İş Forumu'na katıldı
- ▶ Demirağ OSB'de ilk ihracat yapıldı

103 Sektör Meclisleri

- ▶ Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi, optimum maliyetle yapılması gereken yatırımları görüştü
- ▶ E-ticaret Meclisi, Ecole42 Kodlama Okulu hakkında görüştü
- ▶ Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, ihracat belgelerinde "Made in Turkey" ibaresinin kullanımını masaya yatırdı
- ▶ Medya ve İletişim Meclisi, dijital dönüşüm süreci fırsatlarını görüştü
- ▶ Finansal teknolojiler sektörüne özel tanıtım toplantısı yapıldı
- ▶ Fuarçılık Meclisi, Ticaret Bakanlığınca sektöre sağlanan yeni destekler hakkında bilgilendirildi
- ▶ Züccaciye Meclisi, Mısır ile Türkiye arasındaki iş birliği fırsatlarını ele aldı
- ▶ Eğitim hizmetleri sektörüne sağlanan destekler görüşüldü
- ▶ Otomotiv Sanayi Meclisi Başkanlık Divanı seçimi yapıldı
- ▶ Kimya Sanayi Meclisi, KKDK konusunu değerlendirdi

30 AĞUSTOS ZAFERİYLE TÜRK MİLLETİNİN BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ EZİLEN TÜM MAZLUM MİLLETLERE DE ÖRNEK OLMUŞTUR

Tarih, şuuruna varılması gereken bir yoğrulma, bir oluşma sürecidir. Tarihe hamasetle ya da nefretle bakmak, onun akışını anlamaktan ve gerçekleri görmekten bizi uzaklaştırır. Türk milletinin bu topraklarda bin yıllık yoğrulma, oluşma tarihinin temelinde bulunan ve 80 milyonun tümüne ait olan şanlı zaferler siyasi propaganda malzemesi yapılmamalı. Hamaset ve komplo teorileri zihnimizi uyuşturmamalı. Okuyalım ve öğrenelim ki milli bilinci ve millet şuurunu koruyabilelim.

Ağustos ayı zaferler ayı olarak nitelendirilir. Özellikle de 26 Ağustos 1071 ve 26 Ağustos 1922 tarihleri Türk tarihinin önemli birer dönüm noktalarıdır. 1071'de Sultan Alparslan ile Malazgirt zaferi kazanılmış ve Anadolu'nun kapıları Türk milletine vatan olarak açılmıştır. 23 Ağustos 1514'de Osmanlı Devleti ile Safevi Devleti arasında yapılan Çaldıran Savaşı kesin olarak Osmanlıların galibiyeti ile sona ermiş, bozulmuş olan Anadolu birliği kalıcı olarak sağlanmıştır. Yavuz Sultan Selim, Safevi meselesini hallettikten sonra yine bir Ağustos ayında (24 Ağustos 1516) Mercidâbık zaferi ile bu bölgeyi Osmanlı Devleti'nin egemenlik sahasına dâhil etmiş, Anadolu birliği tamamlanmıştır.

ÖNEMLİ ZAFERLER KAZANILDI EMPERYALİZMİN OYUNU BOZULDU

Kanunî Sultan Süleyman Orta Avrupa'nın kilidi durumundaki Belgrad'ı 29 Ağustos 1521'de fethetmiştir. Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki en önemli iktisadi ve askeri üssü olan Belgrad 350 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalmıştır. 29 Ağustos 1526'da Mohaç'ta kazanılan büyük bir zafer sonucunda tarihi Macar Krallığı sona ermiştir. Mohaç zaferi Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hâkimiyetini perçinlemiş, Osmanlı Devleti Avrupa siyaset sahnesindeki önemli aktörlerden birisi hâline gelmiştir.

Mustafa Kemal önderliğinde başlatılan İstiklal Harbi 26 Ağustos 1922'de nihai zafere ulaşmış ve Anadolu'daki Türklerin bu coğrafyadan atılmayacağını, Anadolu'nun ilelebet Türk yurdu olarak kalacağını göstermiştir. Başkumandan Mustafa Kemal Paşa'nın bu savaşı Yunan mevzilerine çok yakın bir mesafeden bizzat yönetmiş olmasından dolayı bu savaş tarihe aynı zamanda "Başkumandanlık Meydan Muhaberesi" olarak da geçmiştir.

30 AĞUSTOS, TÜM MAZLUM MİLLETLERE ÖRNEK OLDU

Türkiye Cumhuriyeti bugün anayasamızda tanımladığımız gibi demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti ise bunu 30 Ağustos zaferinin açtığı kapiya borçludur. 30 Ağustos zaferi

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Asya Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu (CACCI) Başkan Yardımcısı

baskanlik@tobb.org.tr

[f](https://www.facebook.com/Rhisarciklioglu) [i](https://www.instagram.com/Rhisarciklioglu) [in](https://www.linkedin.com/company/Rhisarciklioglu) /@Rhisarciklioglu

sadece Türkiye'de değil dünyada büyük akisler yaratmış, ezilen tüm mazlum milletlere örnek olmuştur. Büyük zafer doğuda Asya, Afrika, Kafkaslar, Hindistan ve Mısır da kendi zaferleri gibi büyük bir sevinç yaratmış, muhteşem kutlamalar yapılmıştır. Hindistan da camiler ışıklandırılmış, fener alayları tertip edilmiş, Mustafa Kemal'e kutlama telgrafları yağmıştır. Bu zafer İngiliz sömürge imparatorluğunu temelinden sarsmış Türk milletinin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi tüm ezilen milletlere örnek teşkil etmiştir. Yahya Kemâl'in belirttiği gibi kuruluşla kurtuluş arasında yaşadığımız "bin yıl" zaferleriyle ve mağlubiyetleriyle, kudret ve ıstıraplarıyla "millet" olmamızı yoğurdu; devlet, bayrak, vatan duyguları gelişti. Aşiretler topluluğu olarak kalmaktan böyle kurtulduk. Ortadoğu'dan önemli bir farkımız da işte budur.

İlginçtir ki Osmanlı döneminde Malazgirt fazla bilinmez, önemi vurgulanmazdı. Cumhuriyetle birlikte gelişen modern tarihçiliğin araştırmalarıyla Malazgirt ortaya çıkarılmıştır. Büyük şair olduğu gibi büyük bir tarih mütefekkeri olan Yahya Kemal, 1942'de İstanbul'da verdiği bir konferansta, Malazgirt'le Fetih arasındaki bağı anlatarak milli tarih şuurunun belki en vezic ifadesini ortaya koymuştur.

Öte yandan, 10 Ağustos Sevr Antlaşması'nın 102. yıldönümüydü. Osmanlı heyeti 10 Ağustos 1920 günü öğleden sonra saat 16.00'da Fransa'nın Sevr şehrinde bu antlaşmayı imzalamıştır. 1878'de Kıbrıs'ı, 1911'de Oniki Adalar'ı, 1912'de Ege Adalarını, 1918'de Batı Trakya ve Musul'u kaybeden Osmanlı, Sevr ile 300 bin kilometrekare civarında küçük bir alana hapsediliyordu. Hatta başkenti İstanbul'u bile koruyamıyor, Bursa ve Edirne gibi önceki başkentleriyle birlikte işgal ediliyordu.

BİZİMKİSİ, UTANÇ BELGESİNİ YIKAN ŞANLI BİR ZAFER

Sevr, Türkiye için bir kâbustur. Bu gerçeği Vahdettin'le bizzat görüşen İngiliz Amiral de Robeck, İngiliz Dışişleri'ne yazdığı bir raporda şöyle itiraf ediyordu: "Vahdettin, Türkiye'nin ölüm fermanı demek olan Sevr Antlaşması'nın imzalanması için emir verirken gelecekte İngiltere'nin yardımına dayanaca-

ğı ümidi beslediğini belirtmişti." Osmanlı'nın Sevr'i imzalamayı kabul etmesi üzerine Lloyd George parlamentoda yaptığı konuşmada "Türkiye artık yoktur" demiştir.

Zaten Sevr hemen uygulamaya konulmuştur. Yunanistan, Sevr imzalandıktan iki gün sonra Sevr'de ifade edildiği biçimde İzmir'in yönetimini resmen devraldı. İzmir'de Yunan yasaları kabul edilip Yunan mahkemeleri kuruldu. Osmanlı hükümeti, Sevr Antlaşması'yla terk ettiği yerlerdeki memurların maaşlarını keser. Sevr'de belirtildiği gibi İstanbul ve Boğazları işgal güçleri yönetir. Hükümeti, maliyeyi ve orduyu da denetimleri altına alırlar. Hatta İstanbul hükümeti 4 Kasım 1920'de "Hükümet Sevr Antlaşması'na uymakla yükümlüdür. Ankara Sevr'i kabul etmelidir" talimatını verir.

İtilaf devletleri Sevr'i Ankara'ya ve TBMM'ye kabul ettiremeyeceklerini anlayınca bir kere daha silaha sarıldılar. 1921 yazında başlayan Yunan taarruzunun amacı Sevr'i TBMM'ye zorla kabul ettirmektir. Fakat evdeki hesap çarşıya uymayacaktı.

30 Ağustos Zaferi bu utanç belgesinin yırtılıp tarihin çöp sepetine atılmasını da sağlamıştır. Sonrasında hayata geçirilen reformlar ve bilhassa eğitim ve yazı reformu, sağlık alanındaki ilerlemeler, tarım ve sanayideki başarılar, yeni ve daha güçlü bir Türkiye'nin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Tarih, şuuruna varılması gereken bir yoğrulma, bir oluşma sürecidir. Tarihe hamasetle ya da nefretle bakmak, onun akışını anlamaktan ve gerçekleri görmekten bizi uzaklaştırır. Türk milletinin bu topraklarda bin yıllık yoğrulma, oluşma tarihinin temelinde bulunan ve 80 milyonun tümüne ait olan şanlı zaferler siyasi propaganda malzemesi yapılmamalı. Hamaset ve komplo teorileri zihnimizi uyuşturmamalı. Okuyalım ve öğrenelim ki milli bilinci ve millet şuurunu koruyabilelim.

Ağustos ayında bize tüm bu vatani ve bu muhteşem zaferleri armağan eden Sultan Alparslan'dan, Mustafa Kemal Atatürk'e tüm ecdadımızı saygı, minnet ve şükranla anıyorum.

Türkiye'de ücretler 300 dolara yerleşiyor

Enflasyon karşısında eriyen asgari ücrete son yapılan yüzde 30'luk zam, Türkiye'de genel ücretleri 300 dolar civarına yerleştirdi. Ücretli çalışanların yüzde 46'sı asgari ücret ve altında yıllık gelirle geçiniyor. Artan enflasyon, asgari ücrete yılbaşında yapılan yüzde 50 civarındaki artışı eritince, asgari ücret uzun yıllar sonra yeniden bir yıl içinde ikinci kez belirlendi. Son yıllarda istihdamın çok büyük bir kısmının, asgari ücret ya da asgari ücrete yakın seviyelerde yapılıyor olması gerçekte son derece basit bir sosyal koruma aracı olan asgari ücreti neredeyse genel ücret haline getirdi. Örneğin, SGK'nın son Nisan ayı bülteninde bildirilen ücretlerin günlük kazanç tutarı, Türkiye genelinde 275.4 TL. Günlük asgari ücret ise 166.8 TL düzeyinde. Böylece asgari ücret ortalama ücretin yüzde 60'ı düzeyine ulaşmış oluyor.

Elektrikli otoyola ilave gümrük vergisi

Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararına göre, 8703.80.10.00.00 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonlu (GTİP), "Sadece elektrik motorundan tahrikli olanlar" başlığı altındaki yeni elektrikli araçların GTS (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) ülkelerinden ithalatında yüzde 10 oranında ilave gümrük vergisi alınacak. GTS, gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere ithal ettikleri sanayi malları üzerindeki vergilerini "karşılıklı" esas dışındaki tek taraflı olarak sıfırlamalarını veya indirmelerini öngörüyor.

Ekonomiye güven Temmuz ayında geriledi

Ekonomik güven endeksi Haziran ayında 93.6 iken, Temmuz ayında yüzde 0.2 oranında azalarak 93.4 değerini aldı. Böylece endeks, Mayıs 2021'den bu yana en düşük seviyeye geriledi. Bir önceki aya göre Temmuz ayında reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 2 oranında azalarak 102.5 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1.5 oranında azalarak 117.8 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 4.5 oranında azalarak 113.4 değerini aldı. Tüketici güven endeksi yüzde 7.4 oranında artarak 68 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 2.4 oranında artarak 85 değerini aldı.

Enerji ithalatı faturası yüzde 122.5 arttı

TÜİK ile Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan geçici dış ticaret istatistiklerine göre, 2022 yılı Haziran ayında Türkiye'nin ithalatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 39.7 artarak 31 milyar 595 milyon dolar oldu. Bu tutarın 8 milyar 82 milyon 93 bin dolarlık kısmını, enerji ithalatı olarak özetlenen "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" oluşturdu. Geçen yılın Haziran ayında bu rakam 3 milyar 632 milyon 868 bin dolar olarak kayıtlara geçmişti. Söz konusu dönemde, ekonomik aktivitelerdeki canlanma, sanayi üretimindeki artış ve küresel piyasalarda enerji fiyatlarının yükselmesiyle ülkede ithalat faturası da arttı.

Esnaf ve KOBİ yeni müşterilerimize avantajlı “Hoş Geldin Paketi”!

6 ay boyunca;

- İşCep ve İnternet Şubesi'nde
100 adet havale ve 100 adet EFT ücretsiz
- 2 adet 10 yapraklı çek karnesi hediye
- 10 adet çek ve 10 adet senet tahsilatı ücretsiz

Ticari
kredi kartına
500 TL
Pazarama
MaxiPuan!

Seçili sigorta
ürünlerinde
%20
indirim!

Hoş Geldiniz

Paket sadece esnaf/gerçek kişi tacir ve Bankamız KOBİ segmentinde yer alan yeni müşterilere özeldir. Çek karnesi, POS, çek/senet tahsilatı veya ticari kredi kartı ürünlerinden en az biri alınırsa paket dahilindeki avantajlardan faydalanabilir. 1 Ağustos - 31 Ekim 2022 tarihleri arasında ilk defa İş Bankası Ticari Kredi Kartı alana Maximum Mobil'deki Pazarama'da geçerli 500 TL Pazarama MaxiPuan hediye edilecektir. İş Bankası Ticari Kredi Kartı kampanyaya dahildir. İş Bankası Vergi Kart, Maximum Business Aidatsız Kart, KGF Kredileri kapsamında tahsis edilen Ticari Kredi Kartları kampanyaya dahil değildir. POS, ticari kredi kartı ve çek karnesi talepleri için son karar İş Bankası tarafından verilecek olup, İş Bankası talepleri reddetme hakkına sahiptir. İş Bankası kampanya şartlarını değiştirme şartlarını saklı tutar. Ayrıntılı bilgi: isbank.com.tr

Bütçe, Haziran'da 31.1 milyar lira açık verdi

Merkezi yönetim bütçesi, Haziran'da 31.1 milyar lira açık verdi. Bütçede Haziran'da 18.29 milyar TL faiz dışı açık oluştu. Bütçe giderleri 212 milyar 78 milyon TL, faiz harcamaları 12 milyar 768 milyon TL, faiz hariç harcamalar ise 199 milyar 310 milyon TL olarak gerçekleşti. Bütçe gelirleri ise 181 milyar 19 milyon TL olarak kayıtlara geçti. Haziran'da vergi gelirleri 152 milyar 635 milyon TL, genel bütçe vergi dışı gelirleri ise 21 milyar 747 milyon TL. Merkezi yönetim bütçesi Ocak-Haziran döneminde 93 milyar 560 milyon TL fazla verdi.

Haziran'da dış ticaret açığı 8.2 milyar dolara yükseldi

Dış ticaret açığı, Haziran ayında rekor enerji maliyetleri öncülüğünde önceki yıl aynı döneme göre yüzde 184.5 artışla 8.17 milyar dolara yükseldi. TÜİK ve Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle oluşturulan geçici veriler göre; ihracat Haziran'da, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18.7 artarak, 23.43 milyar dolar, ithalat yüzde 39.7 artarak 31.6 milyar dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı Haziran 2021'de yüzde 87.3 iken geçen ay yüzde 74.1'e geriledi.

Bayram dönüşü döviz mevduatı 2 milyar dolar arttı

Merkez Bankası haftalık para ve banka verileri bayram sonrası iki günlük kısa işlem gününde bireylerin ve tüzellerin döviz mevduatının parite etkisinden arındırılmış olarak 2 milyar 73 milyon dolar arttığını ortaya koydu. Bireysellerin döviz mevduatı 270 mil-

yon dolar, tüzel kişilerin döviz mevduatı ise 1 milyar 803 milyon dolar yükseldi. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun 24 Haziran'da aldığı önlemler sonrasında tüzel kişilerin ilk haftada azalan döviz mevduatı yeniden yükselişe dönmüş oldu.

İki yılda 89'u battı, 56 yeni havayolu kuruldu

2020-2022 Haziran sonu itibarıyla dünya genelinde 89 havayolu iflas etti ya da faaliyetini durdurdu. Bu arada aynı tarih aralığında 56 yeni havayolu da kuruldu. Bu dönemde Türkiye'de iki havayolu (Atlas Global ve Onur Air) iflas ederken, 4 yeni havayolu da (Southwind, MGA, BBN, Anka) hizmete girdi. Pandemi nedeniyle tarihinin en ağır krizini yaşayan havacılık sektöründe sorunlara her gün bir yenisi daha ekleniyor. COVID-19, havayolu endüstrisinde orantısız bir tahribata neden oldu. Pandemi öncesinde havacılık sektöründe başlayan şirket iflasları arttı.

LEZZETİN DOĞALLIĞI, BU ŞİŞEDE SAKLI!

Beypazarı
Karakoca®

GÜNDE
en
az 2
şişe

Avustralya'da işsizlik oranı 50 yılın en düşük seviyesinde

Avustralya'da işsizlik oranı piyasaları şaşırtarak, yaklaşık 50 yılın en düşük seviyesine geriledi. Avustralya İstatistik Bürosu'ndan yapılan açıklamaya göre, Haziran ayında mevsimsel düzeltilmiş verilerle işsizlik oranı yüzde 3.5 oldu. Piyasa beklentisi oranın yüzde 3.9'dan yüzde 3.8'e ineceği yönündeydi. Böylece işsizlik oranında 1974 yılı Ağustos ayından bu yana en düşük seviye görüldü. İstihdam 88 bin 400 artış gösterdi ve 13 milyon 599 bin 300 olarak gerçekleşti. Piyasaların beklentisi istihdamda 30 bin artış görüleceği yönünde oluşmuştu. Böylece istihdamda aylık yüzde 0.7, yıllık yüzde 3.3 artış kaydedilmiş oldu.

Almanya'da iş dünyası güveni düşüyor

Almanya'da iş dünyasının ekonomiye güvenini yansıtan Ifo endeksi, Temmuz ayında 88.6 ile beklentilerin altında gerçekleşti. Almanya'nın önde gelen ekonomik düşünce kuruluşlarından Ifo'nun ekonomisti Klaus Wohlrabe, Alman ekonomisinin resesyona girmesi olasılığının göz ardı edilemeyeceğini söyledi. Resesyonun Alman ekonomisinin kapısını çaldığını belirten Wohlrabe, Rusya'nın doğal gaz arzını devam ettirmesi halinde bu resesyondan kaçınmanın mümkün olabileceğini de vurguladı.

Macaristan Merkez Bankası 14 yıl sonra bir ilki gerçekleştirdi

Macaristan Merkez Bankası, forintteki değer kaybı ve enflasyonun 20 yılın en kötü seviyesine çıkmasıyla politika faizini 2008'den bu yana ilk kez yüzde 10'un üzerine yükseltti. Banka beklentilere paralel olarak faizi 100 baz puan artışla yüzde 10.75'e çıkarttı. Bloomberg anketi-

ne katılan 15 analistten 9'u da faizin yüzde 10.75 olmasını, 5 analist daha ufak montanlı artış bekliyordu. Forint bu sene en kötü performans gösteren para birimlerinden biri oldu. Para birimi, Euro karşısında yüzde 7.8 düştü. Ülkede enflasyon da geçen ay yüzde 11.7 ile 24 yılın zirvesine yükseldi.

Zimbabve'den dolarla mücadele için altın para hamlesi

Zimbabve Merkez Bankası, her biri bir ons (31.1 gram) altın içeren 2 bin altın paranın bankalara dağıtıldığını duyurdu. Yüksek enflasyondan ötürü halkın yerel para birimini kullanmaktan kaçındığı ülkede, yeni altın paraların ticaretteki likit ihtiyacını karşılaması bekleniyor. İsteyenlerin bankada ya da evde tutabileceği altın paralar, Zimbabve'de üretiliyor. Paralara kendi değerleri dışında üretim maliyeti olarak yüzde 5'lik bir pay daha eklendi.

advertorial epal

Sürdürülebilir EPAL paletleri, kaynaklarımızı korur ve lojistik maliyetlerini düşürür

KALABALIKLAŞAN DÜNYADA,

her gün daha fazla tüketilen su, orman, maden, petrol gibi doğal kaynaklarımızı daha uzun süreli kullanabilmeliyiz. Tekrar değerlendirilebilen atıkları geri dönüştürerek doğal kaynaklarımızı tüketmeden yeni ürünler elde etmeliyiz.

Örneğin tek kullanımlık paletler ile EPAL paletleri karşılaştırıldığında; EPAL lisanslı tamirciler tarafından onarılan bir palet olduğu için altı veya yedi yıllık kullanım ömrüne sahip olabilir. Bu yaklaşım ile kaynak tasarrufu sağlanır, çoklu kullanım teşvik edilir ve döngüsel ekonomiye değerli bir katkı sağlanır.

Bu bilgileri göz önünde bulundurduğumuzda karşımıza başka önemli bir fayda daha çıkıyor: Maliyet. EPAL, işletmenizin lojistik giderlerine büyük ölçüde katkı sağlar çünkü kullanım ömrü, diğer paletlere göre çok uzundur ve bu sayede sürekli yeni palet temin etmek yerine EPAL paletlerini tercih etmek, maliyetinizi büyük ölçüde düşürür.

Tasarruf etmenin önemi, firma anlamında yapılan maddi tasarrufun yanı sıra çok daha farklı konularda da ortaya çıkıyor. Dünyada, birçok kaynak sınırlıdır. Sınırlı olan bu kaynakların israf edilmemesi gerekir. Özellikle insan hayatı için çok önemli olan doğal kaynakların ve buna bağlı olarak ham maddelerin israf edilmesi bir gün bu kaynakların bitmesine sebep olacak. Bu nedenle bu kaynakları kullanırken israftan kesinlikle kaçınmalıyız.

Çok amaçlı dairesel bir sistem olarak işleyen paletler; hasarlı birleşenleri değiştirip, karbon ayak izini azaltarak ve çevreyi koruyarak, onarılabilir ve geri kazanılabilir. EPAL paletleri, kullanım ömürlerinin sonunda, geri dönüştürülebilir veya termal kullanım için değerlendirilebilir.

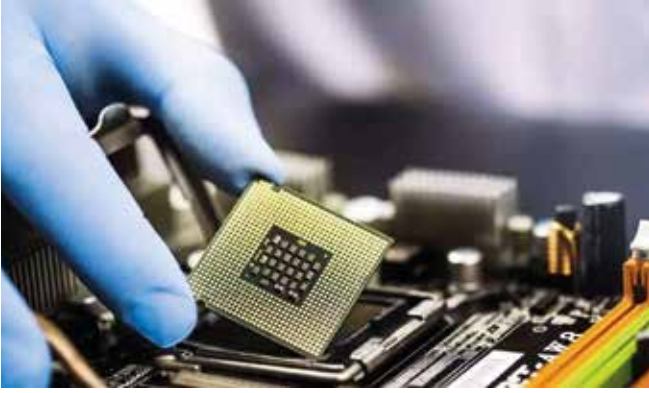
Küresel ısınma ve doğanın tahribatı gibi etkenler sonucu insanların düştüğü gelecek kaygısı sonucu, kıt kaynakları etkin kullanmak ve tükenmesini önlemek üzere tasarruf konusunda EPAL paletleri bir farkındalık yaratıyor. Lojistik maliyetlerinden tasarruf sağlayan

ve kaynakları koruyan EPAL palet değiştirme havuzundan siz de yararlanın.

EPAL HAKKINDA

Uluslararası bir dernek olan Avrupa Palet Birliği [European Pallet Association e.V. (EPAL)], EPAL Euro palet değişim havuzunu düzenler. EPAL Euro paletleri, Avrupa'daki sanayi ve ticaret tedarik zincirlerinin temelini oluşturur. EPAL markası, lojistikte kalite, güvenlik ve sürdürülebilirliği temsil eder. Şu anda dolaşımda olan yaklaşık 625 milyon EPAL Euro paleti ve yaklaşık 20 milyon EPAL Gitterbox (Telli Kasa) ile EPAL Euro palet değişim havuzu; dünyanın en büyük açık palet değişim havuzudur. Bin 500'den fazla EPAL lisansı sahibi, dünya çapında EPAL Euro paletlerini ve diğer EPAL yük taşıyıcılarını üretir ve onarır. EPAL herhangi bir ekonomik kâr hedefi peşinde koşmaz. 1991 yılında değiştirilebilir Euro paletler için uluslararası bir dernek olarak kurulan EPAL, şu anda 30'dan fazla ülkede, Ulusal Komiteler ve Temsilciler ile aktif çalışıyor. EPAL'in faaliyetlerinin odak noktası, uluslararası EPAL Euro palet değişim havuzunun organizasyonu ve EPAL Euro paletleri, EPAL Gitterbox (Telli Kasa) ve diğer EPAL yük taşıyıcılarının üretim ve onarımının kalite güvencesidir. Yeniden kullanım, değişim, onarım ve geri dönüşüm ilkelerine sahip EPAL Euro palet değişim havuzu, otuz yılı aşkın süredir sürdürülebilir döngüsel ekonominin başlıca örneği olmuştur. Ahsaptan yapılan EPAL Euro paletler, iklim korumasına önemli bir katkı sağlar. CO2 depolar, israfı önlerler ve yeniden kullanım, değişim, onarım ve geri dönüşüm yoluyla endüstri, ticaret ve lojistikteki kullanıcıların karbon ayak izi olan CO2 dengesini iyileştirir.

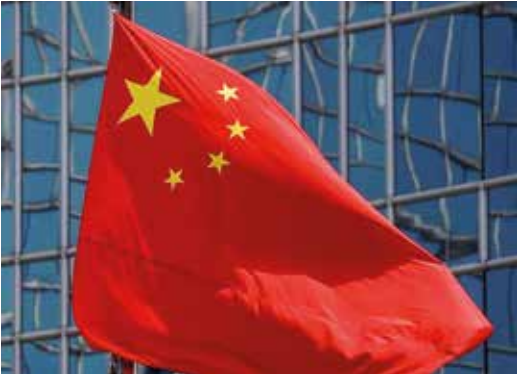

ABD'de 280 milyar dolarlık çip teşvik tasarısına onay

ABD Temsilciler Meclisi Genel Kurulu, 'CHIPS' başlıklı yasa tasarısını onayladı. Tasarı, 187 vekilin "hayır" oyuna karşı 243 vekilin "evet" oyu ile onaylandı. Tasarının yasalaşması için ABD Başkanı Joe Biden'ın onayını alması gerekiyor. Yarı iletken üretiminin artırılmasına yönelik yasa tasarısı, otomobilden elektroniğe kadar birçok endüstride üretimde aksamaya neden olan çip kıtlığını hafifletmeyi amaçlıyor. Tasarı, yarı iletken üretimi için yaklaşık 52 milyar dolarlık desteğin yanı sıra yarı iletken fabrikalarının kurulumunu teşvik etmek için dört yıllığına yüzde 25'lik vergi indirimini içeriyor.

Çin, büyümede fren yaptı

Küresel piyasalar, Çin'in ikinci çeyrek büyüme verisinin karantinaların etkisiyle ilk çeyrekteki yüzde 4.8'den yüzde 0.4'e fren yapmasıyla tedirgin bir hafta kapanışı yaşıyor. Risk iştahı nispeten yüksek seyreden bir işlem günü olsa da, Çin'de yıllık GSYH büyümesinin 2020'nin ilk çeyreğindeki yüzde 6.8'lik daralmadan sonra en düşük düzeye gerilemiş olması, küresel ekonomide de taşma etkileri yapması göz önünde bulundurulacak bir unsur. Dolar 108 üzerindeki güçlü seyrini korurken, euro/dolar eşitlik düzeyinden yukarı çıkamıyor.

Yeni Zelanda'da enflasyon 30 yılın zirvesine çıktı

Yeni Zelanda'da tüketici fiyatları ikinci çeyrekte yüzde 7.3 ile 30 yılın en hızlı artışını kaydetti. Bu artış Yeni Zelanda Merkez Bankası'nın gelecek ayki para politika toplantısında daha önce görülmemiş 75 baz puan faiz artırımına gitme olasılığını kuvvetlendirdi. Çeyreklik bazda bakıldığında ise enflasyon ikinci çeyrekte yüzde 1.7 yükseldi. Reuters anketine katılan ekonomistler enflasyonun çeyreklik bazda yüzde 1.5, yıllık bazda yüzde 7.1 artmasını bekliyorlardı.

Avrupa'da 11 yıl sonra faiz artırımını

Avrupa Merkez Bankası (ECB), rekor enflasyon karşısında 11 yıl sonra beklenen ilk faiz artırımını beklentilerin de üzerinde 50 baz puan yaptı. Ayrıca ECB, sıkılaşma sürecinde para politikalarında esneklik sağlayacak ve gerektiği durumlarda tüm Euro Bölgesi ekonomilerinde normalleşmenin farklı hızlarda devam etmesini sağlayacak Aktarım Güvence Enstrümanı'nı (Transmission Protection Instrument-TPI) onayladı. Piyasada 25 baz puan artırım fiyatlanırken, ECB yetkilerinin önceden planlanandan daha güçlü bir artırıma gitmesi de ihtimaller arasında yer almıştı. Böylece; refinansman operasyon faiz oranı yüzde 0,00'dan yüzde 0.50'ye çıkarıldı.

Sempatik dostlarımız Türkiye Sigorta güvencesinde!

Türkiye Sigorta Sempati Evcil Hayvan Sigortası,
acil durum ve hastalıklarda sempatik dostlarımızın sağlığını koruma altına alıyor.
Ücretsiz göz ve kulak temizliği, tırnak bakımı, mikroçip uygulaması ile
indirimli kuaför ve otel fırsatları gibi pek çok kolaylığı bir arada sunuyor.

Yaygın
veteriner
ağı

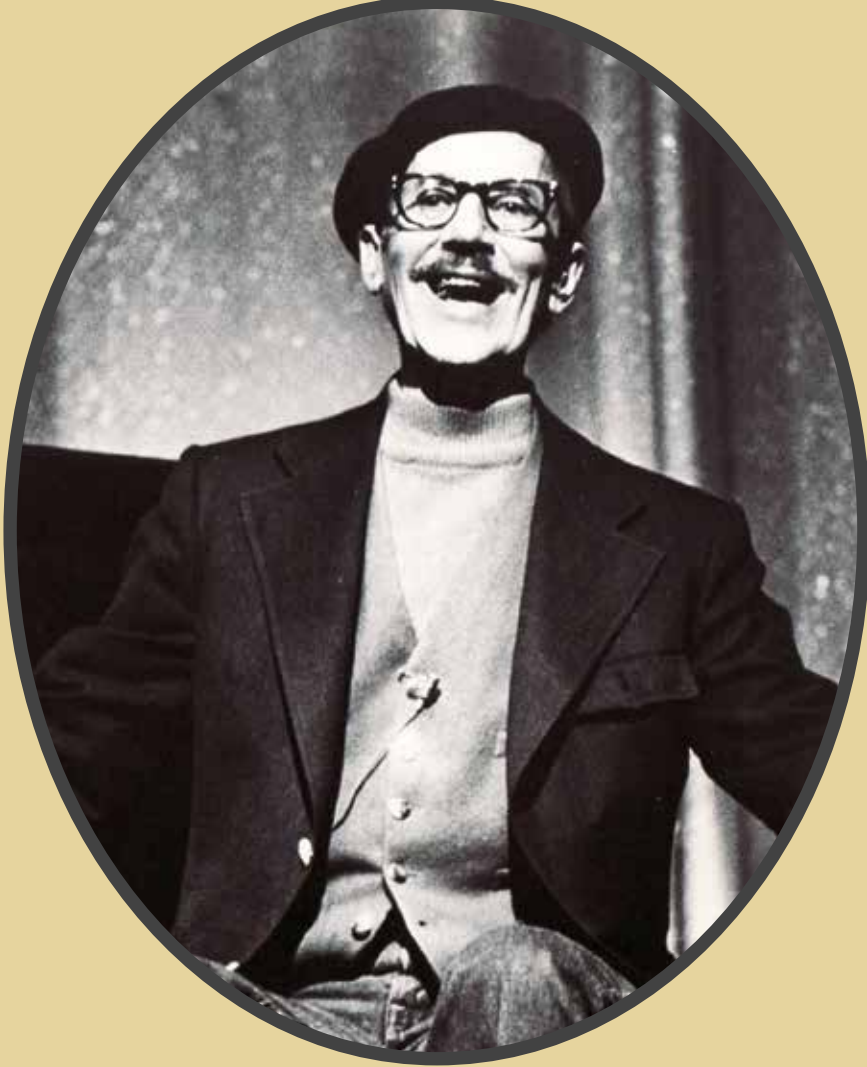

Standart ve
geniş kapsamlı
ürün
seçenekleri

SemPati

Evcil Hayvan Sigortası

Mikroçip uygulaması ve
senede 1 kez göz kulak
temizliği, tırnak kesimi
rutin bakımları anlaşmalı
veteriner ağıımızda geçerli
olmak üzere ücretsizdir.

**"Televizyonu çok eğitici buluyorum.
Ne zaman biri seti açsa, diğer odaya
gidip kitap okuyorum."**

GROUCHO MARX
(2 EKİM 1890 - 19 AĞUSTOS 1977)

Simsek Aluminium

TÜRKİYE'NİN EN MODERN
ÜRETİM TESİSİ

LS - 55 LIFT
SCHERB SYSTEME

CW - 50
FASSADE SYSTEME

WIN - 55 T
SYSTEME

S - 38 T
KLASSISCHE SCHERB SYSTEME

S - 38
KLASSISCHE SCHERB SYSTEME

STANDART
PROFLEN

PERGOLA
PROFLEN

SOLAR
PROFLEN

WIN - 55
SYSTEME

BİRLİKTE
ŞEKİLLENDİRİYORUZ

Rusya ve Ukrayna savaşı bir kez daha gösterdi ki enerjide dışa bağımlı olma hali birçok sektörü zincirleme etkilediği gibi yüksek maliyetlerin de doğmasını sağlıyor.

Buna ilave savaş nedeniyle fiyatı durmaksızın artan ithal enerji türevleri, cari açığı da yükseltiyor. Peki bu durum sadece Türkiye için mi geçerli? Elbette ki değil. Rusya'dan yaptığı enerji ithalatı ile adeta savaşın finansörü konumunda bulunan Avrupa da bile iklim değişikliği taahhütleri şimdilik kağıt üzerinde kaldı. Örneğin Almanya; kömür santrallerinden çıkma taahhüdünü savaş gerekeceği gösterip, ileriki bir tarihe öteledi. Evet yanlış okumadınız, dünyanın kapısında bekleyen iklim değişikliği tehlikesi artık herkesin gündeminde iken bu karar açıklandı.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ENFLASYON VE SAVAŞ GÖLGESİNDE ENERJİDE ÇARE; 'YEŞİL ENERJİ'

Bir tarafta küresel ekonomideki durgunluk senaryoları, bir tarafta savaşın daha da bir tetiklediği enflasyon hızı Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomiler için bir kez daha gösterdi ki ya yeşil enerjiye yatırım yapacağız ya da ithal enerji maliyetlerinin verdiği izin kadar dünya ekonomi liginde yer edineceğiz. Geçmiş deneyimlere bakacak olursak ithalat yolunu seçecek bir Türkiye, dünya ekonomi liginde bir arpa boyu dahi yol alamaz. İşte bu yüzden "Çare yeşil enerji" diyerek, enerji yatırımlarının tamamında yeşil enerjiyi destekleyen bir devlet politikasına acil ihtiyaç var. Burada dikkat çeken önemli bir husus da nükleer santral yapımının bir an evvel hayata geçirilip, bu alandaki yüksek teknolojiyi gelecek dönem enerji yatırımlarımız için değerlendirmek olacak.

Türkiye'deki enerji görünümüne bakmadan evvel Uluslararası Enerji Ajansı'nın rehberliğinde birkaç rakamı hatırlatıp, iklim değişikliğiyle boğuşan dünyamızın enerjii ne şekilde ürettiğini hatırlamak gerekiyor. Bugün itibariyle gezegenimizi üzerinde yaklaşık 8 milyar insan yaşıyor. Özellikle cep telefonu ve tablet teknolojinde kat edilen mesafeyle beraber globalde enerji tüketimi 580 milyon terajoule mertebesinde. Halihazırda enerjinin yüzde 85'i yenilenebilir olmayan kaynaklardan (fosil yakıtlar) karşılanırken, sadece yüzde 15'lik kısım yenilenebilir kaynaklardan karşılanıyor. Bununla beraber dünyanın yıllık karbon salımı yaklaşık 36.3 milyar ton civarında. Söz konusu salımın yüzde 32'sine elektrik üretimi, yüzde 28'ine ulaşım, yüzde 20'sine sanayi, yüzde 10'una tarım ve yüzde 10'una da ev ve ticarethaneler neden oluyor. Farklı bir ifadeyle kendi konforme hayatlarımızı devam ettirmek için bilinçsiz bir şekilde enerji ürettiği, sonra da tüketiyoruz. Bu artık öylesi bir körelme hali anlamına geldi ki gelişmiş devletlerin tamamı uzay projeleriyle dünya dışında yaşanabilecek yeni bir gezegen arıyor. Yani dünyayı iyileştirmek yerine gezegeni yok etme kolaylığı herkese sirayet etmiş durumda. İşte böylesi bir dünya halinin fotoğrafını çekmemizin ardından biraz da Türkiye'nin enerji görünümüne bakalım...

ENERJİ İTHALATINI DÜŞÜRECEK ADIMLAR HIZ KAZANMALI

Türkiye'deki enerji görünümünün fotoğrafını çekmezden önce aslına bakılırsa şu dipnotu düşmekte fayda var. Devletin hidroelektrik, GES, RES ve nükleer santral hamleleriyle aslına bakılırsa zihniyet bakımından pozitif bir dönüşüm yakaladığını söylemek pekala mümkün. Yalnız bu zihni dönüşümün işlerlik kazanması için de yeşil enerji üretimini destekleyecek her bir projenin hızlandırılması gerekiyor. Çünkü enerji üretiminde karbon emisyonlarımızı düşürmek kadar önemli olan bir diğer ayrıntı da döviz stoğumuzun korunuyor olması. Aksi halde her yıl yaklaşık 40 milyar dolarlık enerji ithalatıyla cari açığı sıfırlanmış, kendi teknolojisiyle küresel ekonomide kendine gerçek anlamda yer açmış bir Türkiye'den söz etmek pek de mümkün görünmüyor. Dünyanın tamamı istediği kadar fosil yakıt lobisinin kurduğu oyun planına göre enerji

yatırımlarında fosil yakıtlardan vazgeçmesin Türkiye'nin geleceği yakalaması için bu alanda tam bağımsız bir yapının kurulması artık hiç olmadığı kadar elzem bir hal aldı. Dolayısıyla ülkemizin geleceği için politika yapıcılarının enerji ithalatını düşürecek adımları artık daha hızlı bir şekilde atması gerekiyor.

FOSİL YAKIT İTHALATI MALİYETLERİ YÜKSELTİYOR

Türkiye'nin enerji üretimini kaynaklar itibariyle incelediğimizde, 2008 yılında hidroelektrik santraller de dahil üretimin yüzde 20'si yenilenebilir kaynaklardan karşılandı. İhtiyacın yüzde 80'i için ise fosil yakıtları başvuruldu. Bu rakam 2019 yılına gelindiğinde

ENERJİ FİYATLARINDA 1970'LERDEN BERİ EN BÜYÜK ARTIŞ GELİYOR

Rusya-Ukrayna savaşı aslına bakılırsa tüm dünyada gıda ve enerji fiyatlarını tetikledi. Özellikle Avrupa'da yaşam maliyeti krizini tetikleyen savaş, en çok gıda ve enerji fiyatları üzerinde baskı kurdu. Rusya, dünyanın en büyük üç ham petrol üreticisinden biri ve dünyanın kanıtlanmış doğal gaz rezervlerinin (yaklaşık 38 trilyon metreküp) yaklaşık dörtte birine ev sahipliği yapıyor. İngiltere ve ABD, Rusya'nın savaşı finanse etme yeteneğini engellemek amacıyla Rus enerjisini ithal etmeyi durdururken, AB de bu konuda bazı girişimleri başlattı.

Gelinen noktada savaş; ticaret ve üretim kesintilerinin yanı sıra enerji fiyatlarının keskin şekilde artmasına neden oldu. Dünya Bankası ortalama enerji fiyatlarının bu yıl yüzde 50 artacağı öngörüsünde bulunurken, bunun 1970'lerden bu yana en büyük artış olacağı belirtiliyor. Uzmanlar, bu durumu "Yaşamakta olan şeyi, ucuza üretme yeteneğinin ortadan kalktığı ve ekonominin gerildiği 1970'ler tarzı bir ekonomik şok" olarak tanımlıyor. Savaştan önce varil başına 90 dolar seviyesinde işlem gören ham petrol fiyatları, bugün 120 dolar seviyesinden alıcı buluyor.

Öte yandan Rusya'dan doğal gaz tedariki durursa maliyetler daha da artabilir. Çünkü Avrupa'da tarım ve gıda sektöründe faaliyet gösteren birçok şirket, gıda veya hayvan yemi üretebilmek için gaz arzına bağımlı olurken, Rusya'dan doğal gaz tedarikinin aniden durmasının tarım sektörüne etkisi tartışılıyor. Avrupa'nın en büyük nüfusuna sahip Almanya'da tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (tarım ÜFE), nisanda yüzde 39.9 artarak 1961'den bu yana 2 aydır art arda en yüksek yıllık artışı kaydetti. Rusya'dan gelen doğal gazın durması halinde daha fazla fiyat artışının yanı sıra münferit gıda maddelerinin tedarikinde de dar boğaz yaşanması bekleniyor. Gaz arzı sorunları esas olarak sebze mahsullerini etkileyecek. Seralarda yetiştirilen ev ve balkon bitkilerinin arzının bu durumdan etkilenebileceği belirtiliyor.

ise yüzde 42 yenilenebilir, yüzde 58 fosil kaynaklar şeklinde idi. Yenilenebilir kaynakların payı 2020 yılında ise yüzde 40'a düştü. Bununla beraber kurulu gücünü yüzde 51'e 49 yenilenebilir enerjide olması ise sevindirici bir gelişme olarak yorumlandı.

2020 yılı itibarıyla Türkiye'nin elektrik tüketimi 290 bin 856 GWh olup, ihtiyacın

karşlanması için Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, 24.2 milyar dolarlık net enerji ithalatı yapıldı. Söz konusu değer, 2021 yılında ise tavan yapıp 42.2 milyar dolara yükseldi. Lakin mevcut koşullarda enerji ithalatı hız kesmeyeceği gibi katlanarak artmaya devam edecek. Kişi başına döviz

Sanayinin gündeminde yeşil dönüşümün her zamankinden fazla anıldığı bu dönemde nükleer santrallerle güç üretiminin dünyanın ihtiyaç duyduğu temiz, karbonsuz ve sürdürülebilir enerji için akla gelen ilk seçenek. Bu kapsamda ASO'nun birebir içinde yer aldığı ergimiş tuz reaktörleri (ETR'ler) bu ihtiyacın cevabı anlamına geliyor. Çünkü birçok ülke ETR'ler konusunda yatırımları desteklediğini açıklıyor.

üretimi son derece sınırlı olan bir ülke için ise bu denli yüksek miktarlarda döviz çıkışı, milli gelir hedeflerini yüksek tutan ülkemiz açısından iç karartıcı bir tablonun doğmasını sağlıyor. Çünkü bu yılın ilk 4 ayında Türkiye'nin net enerji ithalatı 2021'in aynı dönemine göre yüzde 173 artarak, 32.7 milyar dolara yükseldi. Rakamın bu denli yüksek olmasının başlıca nedeni ise küresel enerji fiyatlarındaki keskin yükselme idi. 2009-2021 ilk dört aylık enerji ithalatı ortalaması 13.9 milyar dolar iken bu yılın aynı döneminde 32.7 milyar dolara ulaşması cari açığın sürdürülebilirliğini zorlaştırdığı için rayına oturmuş bir ekonomiden de söz etmenin zorlaşması anlamına geliyor.

PETROL LOBİSİ İŞ BAŞINDA

Gelelim enerji maliyetlerinin nedenlerine. Türkiye'de enerji maliyetlerinde-

ki artışı sadece Rusya-Ukrayna savaşına bağlamak elbette nitelikli bir sorun tespiti anlamına gelmiyor. Savaş olsa olsa maliyet artışlarındaki sebeplerden sadece biri olabilir. Maliyetlerdeki artışı tetikleyen ana olayı ise Türkiye'nin fosil yakıtlardan yararlanması ve bu fosil yakıtların önemli bir kısmının ithal edilmesiyle ilgili. Çünkü son 3 yılda yenilenebilir enerji alanında da söz sahibi olmak isteyen fosil yakıt finansörleri fiyatları hiç olmadığı kadar yüksek seviyelere çekme gayreti içinde çabılıyor. Dolayısıyla dövize endekli fosil yakıt temini ilave maliyet getirdiği gibi hem yurttaşın hem de sanayicinin var olan yükünü bir tık daha artırıyor demek hiç de yanlış olmaz.

Bununla beraber Türkiye'de baz santral olan fosil yakıtlı santrallere gereksinimi azaltabilecek nükleer santrallerin ise inşa-

atı halen devam ediyor. Söz konusu santrallerin faaliyete geçmesi ise Türkiye'de arz güvenliğinin sağlanması açısından son derece kritik bir adım olarak görülüyor. Öte yandan, enerji maliyetlerini düşürecek küçük bir dokunuşu daha hatırlatmakta yarar var. Uzmanlar, enerjinin üretildiği yerde tüketilmesinin sistem maliyeti ve kayıpları açısından kayda değer avantajlar sağlayacağını altını çiziyor. Bu kapsamda hızla devreye alınabilen lisanssız projeler için finansman modelleri geliştirilerek sanayicinin desteklenmesi elzem bir adım.

ERGİMİŞ TUZ REAKTÖRLERİ KARBONSUZ ENERJİ DEMEK

Enerji üretiminde yeşil dönüşüm çağrısı yaparken Ankara Sanayi Odası'nın öncülüğünü yaptığı nükleer çalışmalar konusunda da birkaç detaya dikkat çekmekte yarar var. Sanayinin gündeminde yeşil dönüşümün her zamankinden fazla anıldığı bu dönemde nükleer santraller ile güç üretiminin dünyanın ihtiyaç duyduğu temiz, karbon-suz ve sürdürülebilir enerji için akla gelen ilk seçenek olduğu kaçınılmaz bir noktaya geldiğimizi işaret ediyor. Nükleer enerji alanında, daha az silahlanma riski taşıyan, daha güvenli teknolojilere de ihtiyaç duyuluyor. Bu kapsamda ASO'nun birebir içinde yer aldığı ergimiş tuz reaktörleri (ETR'ler) bu ihtiyacın cevabı anlamına geliyor. Çünkü birçok ülke ETR'ler konusunda yatırımları desteklediğini açıklıyor. Son olarak Çin tamamen devlete ait bir proje ile Amerika Birleşik Devletleri ve Danimarka ise devletin tam desteği ile özel sektör girişimine ait olan, yakıt olarak toryumu ve nükleer atıkları kullanan ticari ergimiş tuz reaktörü (ETR) tasarımlarını açıkladı. Bu ülkelerde ilk ticari reaktörlerin inşaatının 2030 yılına kadar tamamlanması hedefleniyor.

Dünya Nükleer Birliği, toryum ETR'lerini özellikle enerji ihtiyacı yüksek, coğrafi konumu itibari ile enerji erişimi kısıtlı ve kurak bir iklime sahip olan bölgeler için önemli bir enerji kaynağı olarak gösteriyor. Fransa, Hindistan, Japonya ve Norveç'in de ETR üzerinde çalıştığı biliniyor. Bu ülkelerden hiçbiri henüz ticari reaktör planlarını açıklamadı ancak bilimsel çalışmalar son hızıyla devam ediyor. Bu noktada Türkiye'de devam eden çalışmalara ise ASO öncülük ediyor. Bunu bir adım daha öteye taşıyan ASO yönetimi, Oda Meclisinden bu ça-

lışmalara odaklanacak bir şirket yapısının oluşturulması için de yetki almıştı.

KİMSE NÜKLEERİ TERK ETMİYOR

Nükleer demişken toplumda doğru bilinen bazı yanlışları da hatırlatmakta fayda var. Türkiye'de ne zaman yeni nesil enerji üretim modellemesi konusu açılrsa ki nükleer yatırımları bu yaklaşımın başında geliyor, toplumun tüm paydaşlarında atom bombası icat ediliyormuşçasına bir endişe ve panik havası meydana getiriliyor. Farklı bir ifadeyle birileri bu durumu kendi lehine kullanma gayreti içine giriyor. Böylesi dönemlerde özellikle, "Batı nükleer yatırımlardan kaçarken biz bu işe neden giriyoruz?" söylemi sıklıkla dile getiriliyor. İşte bu anlayış yüzünden de Türkiye yıllarca gelişmiş ülkelerin teknolojik donanımının ne yazık ki geresinde kaldı.

Türkiye'nin de en az Avrupa kadar nükleer enerji konusunda kayda değer adımlar atıyor. Bu alana öncülük eden ASO, Rosatom Teknik Akademisi ve Rusya Teknik Karar Grubu ile nükleer enerjide sanayicilerin önünü açacak iki önemli iş birliği anlaşması imzaladı. Bu anlaşmalardan biri nükleer enerji alanında Türk sanayicilerine nitelikli insan kaynağı yetiştirme ve tedarik süreçlerinde ihtiyaç duyulan teknik danışmanlık konusunda desteklemek amacıyla iş birlikleri gerçekleştirdi.

TÜRKİYE ULUSAL ENERJİ PLANI ÇALIŞMASI YAYIMLANACAK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 'Elektrik Piyasası Kanunu ve Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda yapılan değişikliklerin ardından Türkiye'nin uzun dönemli 'Ulusal Enerji Planı' çalışmasını hazırladı. Birkaç ay içinde açıklanması beklenen çalışma, Türkiye'nin 2053 yılı hedefleri kapsamında izleyeceği yol haritasını ele alıyor. Çalışma kapsamında uzun dönemli enerji arz-talep senaryoları da hazırlanıyor. Hazırlanan uzun dönemli senaryolar neticesinde, ülkemizin enerji konusundaki hedeflere ulaşma noktasında atılması gereken adımlar belirlenecek.

Filozofun da dediği gibi "İnsan denilen varlık donanımı gereği anlamadığı şeyden korkup, onu ötekileştirme kolaylığını seçer. Bu yanılgıya kapılmamak için anlamaya odaklanmalıyız." Farklı bir ifadeyle anlamadığımız şeyi yakından tanıma eğilimine girip, bilgiyi kulaktan kulağa taşıma kolaylığını bırakıp, araştırma eğilimine girişsek, ulusumuzla her zaman karşılaştırılan Batı'nın nükleer santraller programlarını bitirmedeğin onun yerine teknolojiyi güncelleyen adımlar attığını görebiliriz.

FRANSA 14 YENİ NÜKLEER SANTRAL İNŞA EDECEK

Takip edenler hatırlayacaktır, yakın zamanda uluslararası basında Avrupa'nın nükleer enerjiden vaz geçmeye yönelik planlarının rafa kalkacağına dair dikkat çeken açıklamalar geldi. AB'nin en önemli nükleer enerji üreticisi Fransa 14 yeni nükleer santral inşa etmeyi hedefliyor. Belçika son dönemde iki nükleer reaktörünün ömrünü 10 yıl daha uzatma kararı aldı ve nükleer enerjiden tamamen vazgeçme planlarını terk etti. Açıkçası bu adımlar Almanya'nın kömür santrallerini kapatma taahhüdünü ötelemesinden daha nitelikli bir anlam taşıyor. Yine Polonya ve Romanya, küçük ancak daha yeni teknolojiler kullanan hızlı reaktörler üzerinde çalışıyor. İngiltere eski nükleer reaktörlerinin çoğunu devre dışı bırakmış

olsa da yeni tesisler yapmayı planlıyor. Uluslararası Enerji Ajansı, nükleer endüstrinin talebi karşılamak ve iklim değişikliğiyle ilgili hedefleri yakalamak için mevcut kapasitesinin 2 katına çıkarılması gerektiğinin altını çiziyor. Bu gelişmeler ışığında ülke olarak doğru yolda ilerlediğimizi ancak dünyanın içinde bulunduğu kaotik yapı içinde yeşil enerji yatırımlarımızı da hızlandıracak adımları kararlı bir şekilde atmamız gerektiğini buradan vurgulamak lazım.

ASO NÜKLEER ENERJİ ALANINDA ÖNEMLİ İŞ BİRLİKLERİ

Türkiye'nin de en az Avrupa kadar nükleer enerji konusunda kayda değer adımlar attığını buradan vurgulamak lazım. Bu

alana öncülük eden ASO, Rosatom Teknik Akademisi ve Rusya Teknik Karar Grubu ile nükleer enerjide sanayicilerin önünü açacak iki önemli iş birliği anlaşmasını 4. Nükleer Santraller Fuarı ve 8. Nükleer Santraller Zirvesi'nde imzalamıştı. Bu konuda da birkaç bilgiyi paylaşmakta yarar var.

ASO nükleer enerji alanında Türk sanayicilerine nitelikli insan kaynağı yetiştirme ve tedarik süreçlerinde ihtiyaç duyulan teknik danışmanlık konusunda desteklemek amacıyla Rosatom Teknik Akademisi ve Rusya Teknik Karar Grubu ile iki önemli iş birliği anlaşması imzaladı. ASO, Rosatom Teknik Akademisi ile 2010 yılından bu yana personel geliştirme ve eğitim programları alanında yaptığı iş birliğini Nükleer Santral-

ler Fuarı ve Zirvesi kapsamında, Türk nükleer endüstrisinin önünü açma amacıyla ikinci Mutabakat Zaptı ile sürdürdü.

Türkiye'nin nükleer enerji yolculuğu hakkında görüş bildiren ASO Başkanı Nurretin Özdebir: "Türkiye'nin nükleer enerji hamlesinde sanayicilerimizin önünü açacak adımları ASO olarak atmaya devam ediyoruz. Nükleer enerji gibi ileri teknoloji alanında üretim yapmak, sanayicilerimiz için oldukça katma değerli. Bu gelişmiş endüstrinin bir parçası olmak için de güçlü iş birlikleri kurmaya ihtiyacınız var, biz de bu süreçte sanayicilerimizin ihtiyaç duydukları her türlü desteği onlara sunmaya çalışıyoruz. ASO NÜKSAK ile Rosatom Teknik Akademisi arasında 2010 yılından bu

yana devam eden anlaşmamızı Nükleer Santraller Fuarı ve Zirvesi sırasında yeni kapsamı ile güncelledik. Rusya Teknik Karar Grubu ile yaptığımız İyi Niyet Anlaşması ile de NÜKSAK Projesi üyeleri, özellikle Rus tipi nükleer santrallerin tedarik süreçleri ile ilgili bu gruptan teknik danışmanlık hizmeti alabilecekler."

ASO'nun nükleer alandaki iş birliği sadece Rosatom ile de sınırlı değil. ASO ile FİGES arasında Nükleer Santraller Fuarı ve Zirvesi'nin ilk gününde de önemli bir iş birliği anlaşması imzalandı. İş birliği anlaşması kapsamında; Türkiye ve ilgili coğrafyalarda başta ergimiş tuz reaktörleri olmak üzere nükleer teknoloji ve tedarik zincirini ilgilendiren teknolojik alanlarda iş birliği

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, 2020 yılında 24.2 milyar dolarlık net enerji ithalatı yapıldı. Söz konusu değer, 2021 yılında ise tavan yapıp 42.2 milyar dolara yükseldi. Bu yılın ilk 4 ayında ithalat 2021'in aynı dönemine göre yüzde 173 artarak, 32.7 milyar dolara yükseldi. Rakamın bu denli yüksek olmasının başlıca nedeni ise küresel enerji fiyatlarındaki keskin yükselme idi.

geliştirmek hedefleniyor. Ayrıca nükleer reaktör teknolojileri başta olmak üzere mühendislik, imalat ve inovasyon alanlarında Türkiye ve ilgili coğrafyalarda katma değer yaratacak imkanların araştırılması, ortak iş imkanlarının değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesinde birlikte faaliyetler yürütülecek.

"SIFIR EMİSYONLA ÇALIŞAN NÜKLEER ENERJİ ŞART OLDU"

Türkiye'nin enerji alanında yaptığı çalışmaları değerlendirirken, özellikle nükleer enerji tarafında hükümet yetkililerinin görüşlerini de paylaşmakta yarar var. Enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasının yanı sıra iklim değişikliğiyle mücadelede sıfır emisyonla çalışan nükleer enerjinin önemine değinen Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacı, "Akkuyu Nükleer Güç Santralimizin ilk reaktörü 2023 yılında devreye alınacak. Cumhuriyetimizin 100. yılında Türkiye nükleer enerji sahibi ülkelere katılacak. Toplam 4 bin 800 megavat kurulu güce sahip olacak Akkuyu, yıllık 35 milyar kilovat/saat elektrik üreterek ihtiyacımızın yaklaşık yüzde 10'unu karşılayacak. İkinci nükleer enerji santrali için de temaslara devam ediyor" diye konuştu.

"ERGİMİŞ TUZ REAKTÖRLERİ TÜRKİYE İÇİN İLK OLACAK"

Amerika, Fransa, Japonya ve İsveç gibi ülkelerin enerjilerinin büyük bir bölümünü nükleer santrallerden karşıladığına atıfta bulunan Mehmet Fatih Kacı, reaktör tasarı-

Türkiye’de ‘Milli Enerji ve Maden Politikası’nın ilan edildiği 2017 yılı başından 2022 yılı Nisan ayı sonuna kadar olan süreçte devreye alınan elektrik kurulu gücünün yaklaşık yüzde 75’inin yenilenebilir enerji kaynaklı olduğunu biliyor musunuz? 2020 yılı başından 2022 yılı Nisan ayı sonuna kadar olan süreçte devreye alınan elektrik kurulu gücünün ise yüzde 95’i yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşuyor. 2021 yılı sonu itibarıyla ülkemiz toplam yenilenebilir enerji kurulu gücünde Dünya genelinde 12’nci, Avrupa genelinde ise 5’inci sırada yer alıyor.

rımlarının da yeni teknolojik gelişmelerle birlikte basitleştirerek az maliyetli olma yolunda ilerlediğine dikkat çekti. Kacı, şöyle devam etti: “2030 sonrası için önerilen nükleer reaktör tasarımlar, 4. nesil reaktörler/ileri nesil reaktörler olarak anılıyor. Ergimiş tuz reaktörleri de, 6 adet yeni nesil nükleer teknolojilerinden biri. TÜBİTAK eliyle Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) için İleri Reaktörler Tasarımı Fizibilite Etüdü Projelendirme Çalışmasını gerçekleştiriyoruz. 30 MWth Ergimiş Tuz Reaktörü Yapılabilirlik Ön Analizi çalışması Proje sözleşmesini çok yakında imzalayacağız. Ergimiş tuz reaktörleri, Türkiye için yenilikçi ve özgün Ar-Ge çalışmalarının yapılabileceği bir “ilk” olma özelliğinde. Yeni nesil reaktörlerin geliştirilmesinde uluslararası iş birliklerine de önem veriyoruz. ‘Akkuyu Nükleer Santral Bölgesi İyot ve Sezyum Radyoaktivite Artalanının Araştırılması Projesini’ TÜBİTAK aracılığıyla gerçekleştireceğiz. Bu proje ile Akkuyu NGS faaliyete geçmeden önce radyoaktif izotopların art alan radyasyon seviyelerini belirleyeceğiz. Proje sayesinde NGS’lerden açığa çıkan iyot ve diğer radyoaktif izotopların çevresel etkilerini AMS (Accelerator Mass Spectrometry) teknolojisi sayesinde izleyebilen birkaç ülkeden biri olacağız.”

“AKKUYU’DA YERLİLEŞTİRME 6.5 MİLYAR DOLARA ÇIKACAK”

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Nükleer Enerji ve Uluslararası Projeler Genel Müdürü Afşin Burak Bostancı ise halihazırda Akkuyu Nükleer Santrali inşaat alanında yüzde 85’i Türk olmak üzere 20 binden fazla kişinin çalıştığı bilgisini verdi. Santralin işletiminde 4 bin çalışana ihtiyaç duyulduğunu kaydeden Bostancı, Akkuyu’da yerli katkı miktarının yaklaşık 2.4 milyar dolara, yerlileştirme oranının ise yüzde 40 seviyelerine çıktığını ilettili. Akkuyu’da yerlileştirme hedefinin ise 5.9 milyar dolardan 6.5 milyar dolara çıkartıldığını iletten Bostancı, “Projede firmalarımız için çok önemli fırsatlar bulunuyor. Türk Standartları Enstitüsü’nün Rus kuruluşları tarafından ana malzeme kuruluşu olarak tanınması bu fırsatların hayata geçirilmesine önemli katkılar sunuyor. TSE’nin aldığı

bu yetki ile Akkuyu’da kullanılacak malzemelere yönelik gerekli testlerin ülkemizde yapılması, üreticilerin TSE tarafından belgelendirilmesi ve böylece daha fazla yerli firmamızın projede tedarikçi olması sağlandı” ifadelerini kullandı.

“ARZ GÜVENLİĞİ İÇİN ŞART”

Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı imzalayarak, 2053 yılına kadar net sıfır karbon emisyonu taahhüdünü ve hedefini ortaya koyduğunu belirten Afşin Burak Bostancı, enerji sektöründe gerçekleştirilecek dönüşümün mihenk taşlarının nükleer enerji ile yenilenebilir enerjinin oluşturduğunu açıkladı. Bostancı, “Akkuyu Nükleer Santrali tam kapasite çalıştığında yılda yaklaşık 35 milyon ton karbondioksit salımını da azaltacağız” dedi.

Nükleer enerji denilince akla gelen en önemli hususlardan birinin arz güvenliği

DENİZ ÜSTÜ RES DÖNEMİ İVEDİ ŞEKİLDE BAŞLAMALI

Türkiye, rüzgar enerji santrallerinin faaliyete geçirilmesi noktasında karasal anlamda kayda değer mesafe katetti. Faka bir tane bile deniz üstü rüzgâr enerji santralimizin olmaması kabul edilebilir değil. Türkiye'nin elektrik enerjisi kurulu gücü içerisinde yenilenebilir enerji payının hızlı bir şekilde yüzde 50'nin üzerine çıkarılması için denizdeki rüzgar potansiyeline de artık el atmak gerekiyor.

neği Başkanı Alikean Çiftçi, "Ekonomik olduğu kadar fabrikada üretildikten sonra belirlenen sahaya hızlıca monte edilebilen küçük modüler reaktör teknolojilerinin gelecekte sayılarının hızla artması bekleniyor. Bu teknolojiden Türk sanayicileri ne kadar hızlı pay alabilirse, kurulacak yeni reaktörlerde cazip katma değerli fırsatlar onları bekleyecek. SMR teknolojilerinin ülke ekonomisine hem temiz enerji geçişinde hem de ekonomik olarak kilit rol oynayacağını gösteriyor. Dernek olarak biz de uluslararası iş birlikleriyle sanayicilerimizin önünü açmayı hedefliyoruz" şeklinde konuştu.

YEŞİL ENERJİDE 28'İNCİ SIRADA OLMAK YETMEZ

Şimdi sizleri yakın zamanda yayımlanan bir rapora götüreceğiz. Dünya Bankası'nın bu yıl ilk defa yayımladığı 'Sürdürülebilir Enerji İçin Mevzuat Göstergeleri' raporuna göre, Türkiye geçen yıl enerjiye erişim, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanlarında gösterdiği performansla 'Dünya Sürdürülebilir Enerji' sıralamasında 111 ülke arasında 23'üncü sırada yer aldı. Sürdürülebilir enerji sıralaması, ülkelerin enerjiye erişimi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanındaki gelişmelerine göre belirlendi. Enerjiye erişim alanında 100 tam puan alan Türkiye, enerji verimliliği alanında 65 puanla 24'üncü sırada yer aldı. Yenilenebilir enerji kategorisinde ise 71 puanla dünya genelinde 28'inci oldu. Böylece, Türkiye geçen yıl sürdürülebilir enerji sıralamasında Rusya, İran, Katar gibi ülkeleri de geride

olduğunu söyleyen Bostancı, "Ülkemizin birincil enerji kaynağında dışa bağımlılığına bakacak olursak yüzde 70 seviyelerinde. Özellikle doğalgazın yüzde 98'i, petrolün ise yüzde 92'sini ithal ediyoruz. Elektrik üretimimizde ise ithal kaynaklara bağımlılık yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının artmasıyla yüzde 43 seviyesine indi. Nükleer santraller ile bunun çok daha aşağı seviyelerine inmesini hedefliyoruz" değerlendirmesini yaptı.

"TEMİZ ENERJİYE GEÇİŞTE SMR TEKNOJİLERİ KRİTİK"

Küçük Modüler Reaktör (SMR) teknolojilerinin temiz enerji geçişinde kilit rol oynayacağı öngörüsüyle enerji teknolojilerinin gelecekte hangi yöne kayacağına dair ipuçları veren Nükleer Sanayi Derneği Başkanı Alikean Çiftçi, bugün itibarıyla Türkiye'nin de içinde bulunduğu 19 ülkede 51

reaktörün inşaatının devam ettiğini bildirdi. Nükleer enerji üretimine yönelik küresel yatırımların, 2050 yılına kadar yılda ortalama 100 milyar doları aşacağı tahmin edildiğine işaret eden Çiftçi, Türkiye'nin, hızla artan enerji talebinin karşılanması ve sürdürülebilir kalkınmasının sağlanması için Akkuyu Nükleer Santrali gibi birkaç santrale daha ihtiyaç duyduğuna vurgu yaptı. Çiftçi, "Yerli üreticilerimizin de Akkuyu NGS'den aldığı payın her geçen gün arttığını ve Türk nükleer sanayinin geliştiğini görüyoruz. Nükleer endüstride edinilen tecrübeler, uzay araştırmaları, tıp, havacılık gibi ileri teknoloji ürünlerde de yeni gelişmeleri ve fırsatları beraberinde getiriyor" dedi.

Bu yıl küçük modüler reaktörler (SMR) ve mikro modüler reaktörler (MMR) konusunun tüm dünyada sıklıkla gündeme geleceğini belirten Nükleer Sanayi Der-

15 YILLIK BAŞARI HİKAYESİ

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, büyüyen bir ekonomide güvenilir ve düşük maliyetli enerjinin sürdürülebilirlik ekseninde sağlanması Türkiye'nin öncelikli enerji politikasını oluşturuyor. Türkiye'nin 100 bin 334 MW'ye ulaşan elektrik enerjisi kurulu gücü içinde "yenilenebilir ve temiz enerji kaynakları" olarak kabul edilen rüzgâr, güneş, biyokütle ve jeotermal enerjinin payı yüzde 22 seviyesine ulaşmış durumda. Bu seviyeye son 15 yılda yazılan başarı hikayesi ile geldiğini vurgulamak gerek.

bırakarak toplamda elde ettiği 79 puanla 23'üncü sırada yer aldı. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise Türkiye'nin GSYİH rakamları düşünüldüğünde yeşil enerjide döviz rezervleri fazla olan ülkeleri geçmemiz gerektiğidir. Çünkü rezervleri sınırlı olan bir ülke için yeşil enerji yatırımlarının tavan yapması demek milli gelirin de eşdeğer oranda artması anlamına geliyor.

Öte yandan rapora göre Danimarka, enerjiye erişim, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanlarında yürüttüğü başarılı çalışmalar neticesinde sürdürülebilir enerji alanında 94 puanla birinci sırayı aldı. Danimarka'yı, 91 puanla Kanada ve ABD takip etti. Enerji verimliliği kategorisinde 88 puanla ABD birinci olurken, onu 86 puanla Danimarka ve Romanya izledi. Yenilenebilir enerjide ise 95 puanla Danimarka başı çekerken, onu sırasıyla 92 puanla Hollanda ve 91 puanla da Almanya takip etti.

YENİLENEBİLİR ENERJİDE RÜZGAR VE GÜNEŞ ÖNE ÇIKTI

Yenilenebilir enerji demişken biraz da rüzgar ve güneşteki durumlara bakmak gerekiyor. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın (IRENA) son verilerine göre; 2021'in sonunda yenilenebilir enerjide küresel üretim kapasitesi 3 bin 64 GW seviyesini gördü ve toplam kapasite artışındaki payı yüzde 81'e ulaşılarak kendi rekorunu kırdı. Güneş ve rüzgarın yeni üretim kapasitesinde hakim güçler arasında yer alırken

toplam yenilenebilir enerji stoğu da yüzde 9.1'e çıktı. Avrupa'da yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu güçte ilk 5'te olan Türkiye'nin yatırımlar konusunda son yıllarda büyük bir ivme kazandığını söyleyebiliriz.

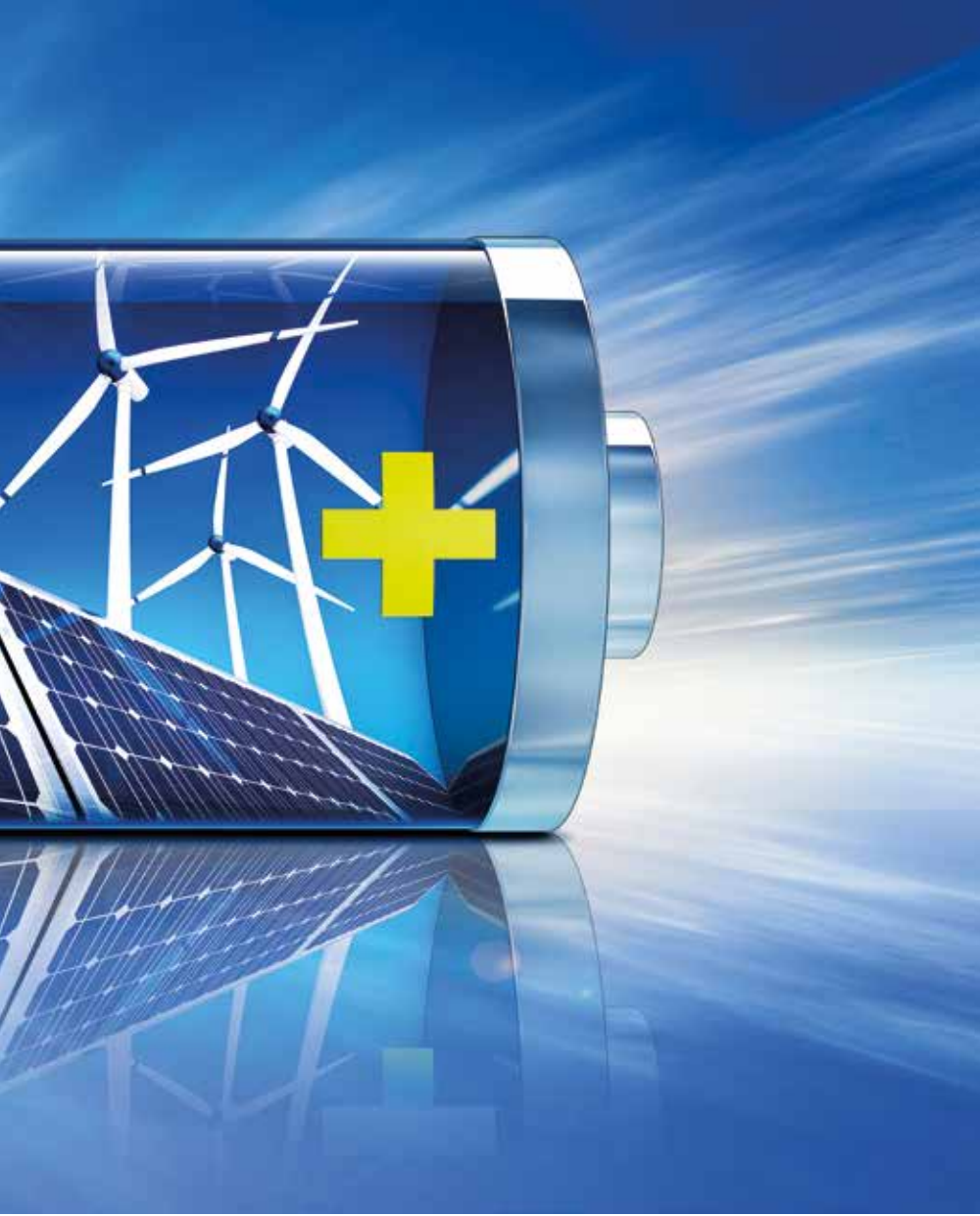
IRENA'nın Yenilenebilir Kapasite İstatistikleri 2022 raporuna göre hidroelektrik enerjisi, 1.230 GW ile küresel yenilenebilir enerji üretim kapasitesinde en büyük payı alsa da güneş ve rüzgar enerjileri yeni üretimde kapasitenin hakimi konumunda kalmaya devam ediyor. İki enerji türünün yenilenebilir kapasiteye toplam yüzde 88 katkıda bulundu. Özellikle 2021'de 93 GW büyüme gösteren rüzgar enerjisi kapasitesinin beklenen büyüme hedeflerinin gerisinde kalsa da gelecek adına enerji dönüşümünde büyük rol oynamaya başladığını göstermesi açısından çarpıcı bir veri olarak yorumlanıyor.

"LİSANSIZ GÜNEŞ YATIRIMLARI İÇİN YENİ ESNEKLİKLER GEREKİYOR"

Güneş Enerjisi Sanayicileri ve Endüstrisi Derneği (GENSED) Genel Sekreteri Hakan Erkan, Türk firmalarının Avrupa pazarında rekabet güçlerini korumaları için lisanssız elektrik üretim mevzuatında yeni esneklikler sağlanması gerekliliğinin ortaya çıktığını söyledi. Erkan, Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakat kapsamında Sınırdan Karbon Vergileri uygulamasını hayata geçirmeye hazırlandığını hatırlatırken, bu nedenle Türk sanayi kuruluşlarının birlik ülkelerinde rekabetçi konumu sürdürmek için karbon ayak izlerini hızla düşürmek zorunda olduğunun altını çizdi.

Lisanssız güneş enerjisi yatırımlarının bu hedefe ulaşmada en hızlı ve etkin çözümlerin başında geldiğini ve ilgili mevzuatta son

Avrupa Yeşil Mutabakatı ile devreye girecek sınırda karbon vergisi başta demir-çelik, kimya, otomotiv, tekstil olmak üzere birçok sektörün ihracatının ve rekabet gücünü etkileyecek. Yapılan çalışmalar bu sürecin Türkiye'ye yılda 1.8 milyar dolarlık maliyet yükü getireceğini gösteriyor. İşte bu alanda firmaların kendilerini enerji de dahil her alanda yeşil dönüşüme hazırlamaları gerekiyor. Yeşil dönüşüm sürecinde en önemli konulardan birini de yenilenebilir enerji kaynakları meydana getiriyor. Çünkü dünyadaki sera gazı emisyonlarının yüzde 55'i enerji üretiminden ve dağıtımından kaynaklanıyor.

Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nin bir an evvel yayınlanması yönünde."

KRİZ FOSİL YAKITLARA GÜVENİLMEMEYECİĞİNİN KANITI

Küresel çapta yaşanan belirsizliklere rağmen yenilenebilir enerjide büyüme devam ediyor. Bu devam eden büyümenin ve önceki yıllardaki performansın, ülkelerin yenilenebilir enerjilerin sosyo-ekonomik faydalarının farkında olduklarını gösteriyor. Umut vadeden bu küresel eğilime rağmen temiz enerji geçişinin iklim değişikliğinin korkunç sonuçlarını önleyecek kadar hızlı ve yaygın olmadığını da söylemek gerekiyor. Fosil yakıtlı enerji santrallerine yapılan yatırımların, gezegenin hayatta kalması için olumsuz sonuçlar vereceğini ise bir kez daha vurgulayabiliriz. Dolayısıyla dünyanın küresel çapta yaşadığı enerji krizini ancak yenilenebilir enerji kaynakları ile aşabileceği gerçeğini toplumun tüm paydaşları kabul etmeli.

JEOPOLİTİK DEĞİŞİYOR

Enerji konusunda öngörülerimizi paylaştığımız bu yazıda üzerinde durulması gereken diğer bir konu ise enerjinin deği-

dönemde yapılan güncellemelerin büyük ölçekli yatırımların önünü açtığını kaydeden Erkan, buna karşın sanayi kuruluşlarının mevzuatın da izin verdiği büyüklüklerdeki lisanssız güneş enerjisi projeleri için uygun arazi bulmada çok zorlandığını kaydetti. GENSED olarak bu sorunun çözümü için önerilerini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na ilettiklerini söyleyen Erkan, kuruma 5.1.h kapsamında güneş enerjisi yatırımları için, hazine arazilerinin tahsisi imkanlarının getirilmesi ve yüksek gerilimden (154kV) bağlı tüketim tesislerine aynı dağıtım bölgesi sınırları içerisinde kalma kısıtının kaldırılması önerisini sunduklarını belirtti.

Erkan, sanayi kuruluşlarının GES yatırımlarını hızlı devreye almaları ile karbon ayak izlerini ve üretim maliyetlerini düşüreceğini ve bu durumun da, Türk firmalarının AB ülkelerindeki rekabet gücünü korumasına

önemli katkı sağlayacağına vurgu yaptı. GENSED Genel Sekreteri Hakan Erkan sözlerinin devamında şunları söyledi:"Lisanssız güneş enerjisi yatırımları Türkiye'de güneş enerjisi yatırım kültürünün oluşmasında ve sektörel gelişiminde adeta ana belirleyici oldu. Bu yatırım alanının gelişmesi için sağlanan esneklik ve destekler yerli güneş enerjisi sanayisinin oluşumundan, sektörde nitelikli iş gücü ile kurumsal hizmet sağlayıcılarının artmasına kadar birçok alanda ülkemize önemli faydalar sağladı. Sanayi kuruluşlarının lisanssız yatırımları için sağlanabilecek önerdiğimiz yeni esneklikler de Türk sanayicilerinin AB pazarlarında uygulamaya girecek karbon vergilerine karşı rekabet güçlerini korumalarını hatta artırmalarını önünü açacak. Bu yüzden sektör olarak beklentimiz GENSED görüşlerinin de yer aldığı yeni düzenlemeleri kapsayan

şen jeopolitiğine ilave geleceğin enerji türlerinde öne çıkması muhtemel kaynaklara dahir göz atmakta yarar var. PwC'nin 2050 için dünya görünümü ile ilgili çalışmasına göre 2050 yılında küresel Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) bugünün iki katına çıkacak. Bununla beraber GSMH'ye destek veren ülkelerin ise sırası değişecek. 2050'de ilk sırada Çin'in, ikinci sırada ise Hindistan'ın, üçüncü sırada ise ABD'nin olması bekleniyor. Avrupa Birliği, şu an mevcut yüzde 15'lik payını, 2050'de yüzde 8 ile 9 bandına düşürecek. Çünkü AB yaşıyor, rekabet gücünü kaybediyor, eğitim gücü ise vasatlaşıyor. İngiltere hâlâ ilk 10'da kalırken, Fransa ve Almanya ilk 10'un dışında yer alacak. Bu gelişmeler ise yenilenebilir enerjide geleceğin kaynakları arasında lityum, kobalt ve nikel de girecek. Bu kaynaklar en az petrol, kömür ve doğalgaz kadar dünya gündemini meşgul edecek. Farklı bir ifadeyle enerjinin jeopolitiği de değişecek.

“ATIKLARI KAZANMALIYIZ”

Yeni enerji kaynaklarının değişen jeopolitiği üzerine görüşlerini bildiren BİYOGAZDER Başkanı Altan Denizsel, öncelikle Türkiye'deki atıkların ekonomiye nasıl kazandırılacağına dair yöntemleri yaygınlaştırmanın enerjide bağımsız ülke hedefi için önemli bir ayrıntı olduğunu vurguladı. Türkiye'de her gün 500 bin ton inek atığı, 35 bin 40 bin ton tavuk dışkısı, 110 bin ton şehir çöpü, 8 milyon ton şehir suyu atığının bulunduğu bilgisini veren Denizsel, “Mezbaha atıkları işleme fabrikalarının atıkları, hal atıkları gibi birçok atık var. Önümüzdeki süreçte enerjiniz olsa bile her gün bu atığı doğru bir şekilde yönetemezseniz hiçbir şeyi yönetemeyeceksiniz. Atıkları her gün doğru yöntemlerle ekonomiye kazandırmamız gerekiyor” dedi.

“KÜRESEL LİTYUM ÜRETİCİSİ OLABİLİRİZ”

Türkiye'nin jeotermal enerji üretiminde dünyada dördüncü sırada bulunduğu bilgisini veren JESDER Başkanı Ufuk Şentürk, 2021'de 1676 MW'lık kurulu güce ulaştığını kaydetti. Santrallerin büyük çoğunluğunun Ege Bölgesi'nde yer aldığını anlatan Şentürk, İç Anadolu'da ise Ar-Ge çalışmaları yaptıklarını dile getirdi. Şentürk, “Seracılıkta topraktan ürünün 7 katını hiçbir enerji harcamadan jeotermalle elde edeceğiz.

Santraller için kuyuları açtık. 5 ay turizm yapıyor, bunların tamamında jeotermal var. Jeotermal enerjile 12 ay turizm yapılabilir. Bor madeninden lityum ve jeotermalden lityum eldesi üzerine çalışıyoruz. Çok büyük bir kapasitemiz var. Dünyadaki üretilen lityumun yüzde 35'ini üreten büyük lityum üreticisi olabiliriz” ifadelerini kullandı.

HİDROJENDE YENİ BİR EKOSİSTEM DOĞUYOR

Türkiye'nin enerji üretimini yerli ve yenilenebilir kaynaklardan karşılayabilmesi için eldeki tüm imkanları seferber etmesi gerektiğine de dört elle sarılması gerekiyor. İşte bu bakış açısından hareketle dünyada yeni bir ekosistem doğduğunu söyleyebiliriz. Bu ekosistemin adı ise hidrojen enerjisi. Hidrojen enerjisi dünyada yeni bir konsept. Kuzey Avrupa ülkeleri ileride. Uzakdoğu'da Japonya ve Kore bu alanda oldukça iyi çok iyi. ABD de nispeten iyi ülkeler arasında yer alıyor.

Hidrojen enerjisinin önemini vurgulamak için önümüzdeki iki tarihe dikkat çekmekte fayda var. Bunlar tüm dünyanın mutabık kaldığı 2030 ve 2050 yılları. Her iki tarih de karbonsuzlaşma taahhüdü anlamına geliyor. Karbonsuzlaşmanın özünde elektrifikasyon var. Hidrojen enerjisinde üretim ve tüketimde de karbon salımı olmuyor ve bu bir ekosistem doğuruyor. Bu alandaki potansiyeli ortaya koyarken gelişmiş ülkelerin hidrojen yol haritası açıkladığını hatırlamakta ayda var. Türkiye'de ise lokal ve başarılı uygulama örnekleri var fakat bu alanda henüz bir yol haritası belirleyemedik.

Herkes 15 yıl sonra Almanya'nın ne kadar yeşil hidrojene ihtiyacı olduğunu biliyor. Üretimden dağıtıma kadar bütün her şey planlı. Türkiye'de ise Cumhurbaşkanlığı nezdinde çalışma grubu oluşturuldu ve bu kapsamda politikalar oluşturuldu. Bu yıl içerisinde Türkiye hidrojen yol haritasının açıklanması bekleniyor. Çünkü hidrojen enerjisi yeni iş kollarının doğması anlamını taşıyor.

1.2 TRİLYON DOLARLIK POTANSİYELİ HAYATA GEÇİRMEK MÜMKÜN MÜ?

Hidrojenin Türkiye enerji piyasası için önemine dair görüşlerini bildiren Hidrojen Teknolojileri Derneği Başkanı Prof. Dr. İb-

rahim Dinçer, “Türkiye yaklaşık 615 milyon ton hidrojen üretebiliyor. Bunu en düşük ücretten 2 dolardan hesaplırsak 1.2 trilyon dolar yapıyor. Türkiye'nin cari açığına baktığımız zaman en büyük cari açık enerjiden geliyor. Dolayısıyla hidrojen konusunda gerekli adımları attığımızda Türkiye için yeni fırsatlar, yeni imkanlar söz konusu olabilecek” dedi.

Günümüzde aslında her şeyin enerji ekseninde şekillendiğine işaret eden Prof. Dr. İbrahim Dinçer, mevcut yapıda ekonominin hidrokarbon kaynaklarına petrol, kömür, doğalgaza bağlı ilerlediğini anımsattı. Özellikle bölgesel politik değişimler veya şekillenmelerin enerji akışını doğrudan etkilediğine atıfta bulunan Dinçer, enerji akışları etkilendiği süreçte ekonomik dengelerin de bozulduğunu söyledi. Her şeye rağmen dünyanın hidrokarbon ekonomisinden hidrojen eksenli bir ekonomiye geçiş ile bir dönüşüm başlattığının altını çizen Dinçer, şunları kaydetti: “Artık fosil kaynaklı yakıtlar yerine özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı suyun ayrıştırılarak hidrojen elde edildiği buna yeşil veya temiz hidrojen diyoruz, kullanıldığı bir döneme giriyoruz. Avrupa bunu yoğun olarak kullanıyor. Buna yönelik anlaşmalar yapıyor. Hidrojen enerjisinin Türkiye'ye getirdiği büyük bir fırsat var. Türkiye yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip bir ülke. Avrupa'nın en şanslı ülkelerinden biri. Türkiye yaklaşık 615 milyon ton hidrojen üretebiliyor. Bunu en düşük ücretten 2 dolardan hesaplırsak 1.2 trilyon dolar yapıyor. Bu potansiyelin kullanılmasını halinde cari açık sorununun ortadan kalkacağını söyleyebiliriz.”

HİDROJENİN YILDIZI 2030'DA PARLAYACAK

McKinsey & Company, her yıl düzenli olarak hazırladığı Global Enerji Perspektifi (GEP) 2021 raporunu yayınladı. Pandemi'nin neden olduğu küresel ekonomik krizi ve enerji sektöründe yaşananları mercek altına alan rapor, enerji sistemlerinde ve talebindeki dönüşümü dört farklı senaryo üzerinden ortaya koyuyor.

McKinsey uzmanlarının, dönüşüm hızı ve ölçeğiyle ilgili belirsizlikleri yansıtmak için hazırladıkları dört ayrı senaryo çerçevesinde, öne çıkan öngörülerin sunulduğu raporda yenilenebilir enerji kaynaklarının, 2030 yılında küresel enerji sektörüne hakim

olması beklendiği belirtiliyor. GEP 2021 raporu, pandeminin başında hızla düşen fosil yakıt fiyatlarının, ekonomiler yeniden açıldığında bir toparlanma gösterdiğinin altını çiziyor. Enerji piyasalarındaki olağanüstü hareketlerin pandeminin yarattığı belirsizliklerin doğal sonucu olarak kabul edildiği raporda; bu durumun, uzun vadeli senaryoları her zamankinden daha önemli hale getirdiğine vurgu yapılıyor.

McKinsey uzmanlarının hazırladığı dört senaryo; karbon emisyon miktarını düşürmede belirleyici rol oynayan yenilenebilir enerji kaynaklarına küresel ölçekte geçiş hızına göre birbirinden ayrılıyor. Referans senaryo; üretimde, tüketimde ve yatırımlarda, mevcut eğilimlerin devamını ortaya koyarken, McKinsey 1,5°C yol haritası senaryosu da küresel ısınmayı durdurmak için belirlenen hedefe ulaşmak amacıyla yapılması gerekenleri içeriyor. Geciken geçiş senaryosu enerji politikalarında yenilenebilir kaynaklara yönelimin azalması varsayımına dayanırken, hızlandırılmış geçiş senaryosu ise bu yönelimin artacağı varsayımlarını değerlendiriyor.

FOSİL YAKITLAR 2027 SONRASINDA NİHAyetİNDE DÜŞÜŞE GİRECEK

Bu senaryolar doğrultusunda, raporda paylaşılan ilk öngörü; enerji tüketiminin, COVID-19 öncesi seviyeye hızla gerileme eğiliminde olması. Özellikle elektrik tarafında, 2020'de yaşanan benzeri görülmemiş kesinti, hızlı bir geçiş süreciyle toparlanıyor. Raporda; fosil yakıt tüketiminin, 2027 yılında zirve yaptıktan sonra düşüş trendine girmesi bekleniyor. Bu tabloda, petrol tüketim miktarlarındaki düşüşün başlangıcı için 2029, doğal gaz için de 2037 yılı tahmin ediliyor. Fosil yakıtlara olan talep, COVID-19 öncesindeki miktarlara dönse bile, daha önceden olduğu gibi büyüme eğiliminde olmayacağına dikkat çekiliyor.

Raporda yer alan ikinci temel bulgu ise toplam enerji tüketiminin katlanarak artması ve bu süreçte hidrojenin öne çıkabileceği senaryolara dayanıyor. 2030'larda maliyet açısından rekabetçi hale gelmesi beklenen hidrojenin, enerji geçişinde etkili olması bekleniyor. Güneş ve rüzgâr santrallerinin ise 2035 yılında dünyanın elektrik üretim kapasitesinin neredeyse yarısını oluşturacağı tahmin ediliyor. Bununla birlikte fosil

yakıtlara olan talebin zirveye ulaşmış düşüşe geçmeye başlayacağı tarihlerin de öne geldiği görülüyor.

2014 yılındaki zirvesinden sonra talep miktarındaki düşüş trendi süren kömür, McKinsey uzmanlarına göre; 2050 yılına gelindiğinde, ancak 1990 yılındaki talep miktarına geri dönüyor. Her üç fosil yakıt, talepteki uzun vadeli düşüşe rağmen, küresel enerji ihtiyacının karşılanmasında önemli bir rol oynamaya devam ediyor. Referans senaryoya göre küresel enerji talebinin yarısından fazlası 2050 yılına kadar fosil yakıtlar tarafından karşılanıyor. Fosil yakıtlar içerisinde petrol ve gaz talebi kimya sektörünün devam etmesi beklenen güçlü talebi ile yerini koruyacak tahmini mevcut. Yenilenebilir enerjilere hızlandırılmış geçiş senaryosu gerçekleşirse fosil yakıt tüketiminin azalan tüketim payına bağlı olarak, 2050'de karbon emisyon miktarının referans senaryodan yüzde 20 daha düşük olması mümkün görünüyor.

"HİDROJEN, ENERJİDE OYUNU DEĞİŞTİRECEK"

Yenilenebilir enerji kaynaklarının maliyet avantajları sayesinde, 2030 yılında küresel enerji sektörüne hâkim olacağını belirten McKinsey & Company Ortağı ve Bölge Enerji Çalışma Grubu Lideri Eren Çetinkaya, "Enerji sektöründeki mevcut eğilimlerin önümüzdeki 10 yılda da süreceğini tahmin ediyoruz" dedi.

Yatırım maliyetlerindeki düşüşe, enerji depolama teknolojisindeki gelişmeler eklendiği; yenilenebilir kaynakların fosil yakıtlara karşı daha rekabetçi hale geleceğine atıfta bulunan Çetinkaya, "Bu çerçevede, yenilenebilir kaynaklarından üretilen hidrojenin payındaki artışın daha hızlı olacağını öngörüyoruz. Maliyet açısından elde edeceği avantajla hidrojenin, 2030'larda sektörün 'oyun değiştiricisi' haline gelebileceğini düşünüyoruz. Bunlarla birlikte Global Enerji Perspektifi raporumuz, yenilenebilir enerjideki bütün bu olumlu gelişmelerin, küresel ısınmada bir eşik noktası olan 1.5°C sınırının altında kalmaya yetmeyeceğini ortaya koyuyor. McKinsey 1.5°C yol haritası senaryomuzla göre; küresel ölçekte karbon emisyonunu, 2030'a kadar yüzde 50 ve 2050'ye kadar da yüzde 85 oranında düşürmemiz gerekiyor" ifadelerini kullandı.

HİDROJEN ENERJİSİ NEDİR?

Hidrojen enerjisi, hidrojenin saf halde ayrışmasının bir sonucu olarak moleküllerinde salınan kimyasal bir enerjidir. Bu enerji, çeşitli yöntemlerle ısı ve elektriksel biçimlere dönüştürülerek kullanılabilir. Ayrışma sonucunda su veya su buharı yaydığı için temiz bir enerji kaynağı olarak da tanımlanabilir. Hidrojen enerjisi taşımacılıktan sanayiye, uzay roketlerinden petrol üretimine kadar birçok yerde kullanılmaktadır. Atık ısı ve elektrik depolama, ısıtma ve soğutma sistemleri, pompa veya basınçlandırma üniteleri, hidrojen temizleme, deterium ayrımı alanlarında da kullanılabilir. Hidrojen ayrıca nakliye kirliliğini azaltmak ve verimliliği artırmak için benzin, etanol ve metanol ile karıştırılabilir. Ayrıca, hidrojen yakıt hücreleri elektrik enerjisine dönüştürülebilir ve doğrudan otomobillerde yakıt olarak kullanılabilir.

Hidrojen enerjisinin avantajlarına bakacak olursak öncelikli olarak çok önemli bir kaynak olduğunu belirtmek gerekiyor. Çünkü yüksek enerji potansiyeline sahip ve yakıt olarak kullanıldığında çevreye zararlı sera gazları yerine sadece su veya su buharı yayar. 1500'lerde keşfedilen hidrojenin daha sonra 1700'lerde yanma yeteneği de bulundu. Hidrojen tüm yakıtlar arasında birim kütle başına en fazla enerjiyi içeren bir yakıt olma özelliğini de taşıyor. 1 kg hidrojen, yaklaşık 2.1 kg doğal gaz veya 2.8 kg petrolde bulunan enerjiyi verir. Ayrıca petrol türevi diğer yakıtlardan 1.33 kat daha verimlidir. Yandığında zehirli sera gazı yerine su veya su buharı saldığı için fosil yakıtların yerini alması gereken nihai enerji kaynağıdır.

Hisarcıkılıoğlu'ndan, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü mesajı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkılıoğlu, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü dolayısıyla bir mesaj yayımladı.

Her zaman demokrasinin, milletin ve devletin yanında olduklarını belirten Hisarcıkılıoğlu yayınladığı mesajda, 15 Temmuz 2016 hain darbe girişiminin 6'ncı yıldönümünde olduğumuzu, Türkiye'nin istiklaline ve istikbaline yapılan bu alçakça saldırının unutulmadığını ve unutmayacağını ifade etti. Türkiye'nin, 15 Temmuz 2016 gecesi, gücünü sandıktan, yetkisini millettten almayan bir idareyi asla meşru kabul etmeyeceğini, demokrasi ve

milletin iradesi dışında bir seçeneğe de boyun eğmeyeceğini gösterdiğini vurguladı. 15 Temmuz'un hem Türkiye siyaseti, hem de Türkiye ekonomisi için tarihi bir stres testi olduğunun altını çizen Hisarcıkılıoğlu, milletin dirayetiyle bu testin başarıyla geçtiğini kaydetti.

"TOBB, darbe girişimine karşı ilk inisiyatif alan meslek örgütü oldu"

FETÖ kaynaklı bu hain darbe girişiminin ortaya çıkmasıyla birlikte, TOBB ve Oda-Borsa camiası olarak tepkilerini ilk anda ortaya koyduklarını aktaran Başkan M. Rifat Hisarcıkılıoğlu, darbe girişimine karşı ilk harekete geçen, ilk inisiyatif alan meslek örgütü olduklarını dile getirdi. Daha darbe bildirisi

okunur okunmaz, gece saat 00:22'de, "Milletin iradesi ve demokrasi dışında hiçbir iradeyi tanımıyoruz. Gün demokrasiye sahip çıkma günüdür" dediklerini hatırlattı.

TOBB ve Oda-Borsa camiası olarak, demokrasinin, milletin ve devletin yanında olduklarını ifade eden Hisarcıkılıoğlu mesajını şu ifadelerle sonlandırdı: "Türk iş dünyası olarak, aynı ruh, aynı inançla çalışmayı sürdürüyoruz. Türkiye'nin dünyanın en büyük ekonomileri arasında yerini almasını ve lider ülke haline gelmesini hep birlikte çalışarak sağlayacağız. Tarihe geçen bu destansı demokrasi mücadelesinde hayatını kaybeden milli direnişin kahraman şehitlerine Allah'tan rahmet, kıymetli ailelerine sabırlar diliyoruz, gazilerimizi minnetle anıyoruz."

“Kurban Bayramı, paylaşmanın ve dayanışmanın günüdür”

Kurban Bayramı dolayısıyla bir mesaj yayımlayan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, bayramların birlik ve beraberliği pekiştiren, kardeşlik duygularını hatırlatan en anlamlı günler olduğunu vurgularken, “Bayramların özündeki sevgi ve huzurun tüm dünyaya hâkim olmasını diliyorum” ifadesini kullandı. Hisarcıklioğlu mesajında şu cümlelere yer verdi: “Dostluk ve kardeşliğin simgesi, paylaşmanın, dayanışmanın en güçlü şekilde vurgulandığı Mübarek Kurban Bayramına kavuşmanın mutluluğu içerisindeyiz. Bu günler; umutların tazelenmesi, küslüklere son verilmesi ve yaşamın koşturmacası içerisinde zaman zaman unuttuğumuz güzel değerlerin tekrar hatırlanması bakımından en iyi fırsattır. Özünde sevgi ve paylaşmak vardır. Bayramın güzelliği komşumuzun, kardeşimizin evinde de huzur varsa, sevinç varsa anlam kazanır. Bu duygu ve düşüncelerle, Türk iş dünyası adına, herkesin mübarek Kurban Bayramını kutluyorum.”

TOBB eski Başkan Yardımcısı Mehmet Balduk vefat etti

TOBB eski Başkan Yardımcısı ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası'nın eski Başkanlarından Mehmet Balduk hayata veda etti. TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Balduk'un vefatı üzerine bir taziye mesajı yayımladı. Hisarcıkloğlu sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, "TOBB eski Başkan Yardımcısı, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası eski Başkanlarımızdan değerli dostum, çalışma arkadaşım Mehmet Balduk vefat etti. Üzgünüm. Allah rahmet eylesin. Ruhu şad, mekanı cennet olsun" ifadesini kullandı. Mehmet Balduk, 27 Mayıs 2000- 08 Mayıs 2002 yılları arasında TOBB Yönetim Kurulu Üyeliği ve 08 Mayıs 2002-09 Mayıs 2005 yılları arasında TOBB Başkan Yardımcılığı görevinde bulunmuştu.

KAHRAMANMARAŞ

Mehmet Balduk ebediyete uğurlandı

Kalp krizi geçirek hayatını kaybeden TOBB eski Başkan Yardımcısı ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası'nın eski başkanlarından Mehmet Balduk için Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Mehmet Balduk Meclis Salonu önünde tören düzenlendi. Burada, Kur'an-ı Kerim okunarak dualar edildi. Balduk'un naaşı, Ulu Cami'de kılınan cenaze namazının ardından Şeyhadil Mezarlığı'nda aile kabristanına defnedildi. Cenaze törenine katılan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Balduk ailesine ve iş dünyasına başsağlığı ve sabır dileklerini ilettili.

BİGG Garaj Yeşil Büyüme Programı ile çiftçiler için dijital çözümler geliştirilecek

BİGG GARAJ

BİGG
BİREYSEL GANÇ GİRİŞİM

BİGG GARAJ
Yeşil Büyüme
Başvuruları Açıldı

HEMEN BAŞVURUN

TÜBİTAK **TOBB ETÜ** **TOBB ETÜ-TTO** **HT-TTM** **TTO KARATAY** **TürkTraktör**

TOB B ETÜ, TürkTraktör, Hacettepe Teknokent TTM ve KTO Karatay Üniversitesi iş birliğinde gerçekleştirilen BİGG GARAJ Yeşil Büyüme Programı, yeşil teknolojiler üzerine çalışan Ar-Ge ve inovasyon içerikli girişimler için hibe destek sağlayacak. BİGG GARAJ Yeşil Büyüme Programı, 450 bin TL'lik TÜBİTAK BİGG hibe desteği için yeni dönem başvurularını almaya başladı. TOBB ETÜ, TürkTraktör, Hacettepe Teknokent TTM ve Konya Ticaret Odası (KTO) Karatay Üniversitesi iş birliğinde yürütülen BİGG GARAJ Yeşil Büyüme Programı kapsamında, Türk Traktör mentorları ile teknoloji ile tarımda verimlilik, tarımda sürdürülebilirlik ve çiftçiler için dijital çözümler üzerine çözümler geliştirilecek. Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında ve yeşil teknolojiler üzerine çalışan, Ar-Ge ve inovasyon içerikli projelerini geliştirmek ve 450 bin TL geri ödemesiz yüzde 100 hibe ile kendi şirketini kurmak isteyen girişimci adayları, BİGG GARAJ için "etugaraj.org" adresinden detaylı bilgi alarak, başvuru yapılabilecek.

BİGG Garaj nedir?

BİGG Programı, "Teknolojik Ar-Ge ve İnovasyon" içeren projeleri desteklemek adına TÜBİTAK tarafından açılan geri ödemesiz bir hibe destek programı. BİGG GARAJ Programı kapsamında sağlanan teknoloji tabanlı girişimcilik eğitimleri, iş planı oluşturma ve proje yazma eğitimleri ile tüm mentorluk destekleri TOBB ETÜ TTO-GARAJ tarafından ücretsiz olarak gerçekleştiriliyor. TOBB ETÜ Teknoloji Transfer Ofisi'nin, 2015 yılından beri BİGG GARAJ Programı kapsamında, 20'den fazla ilde, çevrimiçi olarak gerçekleştirdiği girişimcilik eğitimlerine binden fazla, mentorluk programına 500'den fazla girişimci katıldı ve 80 ekip 13.1 milyon TL geri ödemesiz hibe desteği almaya hak kazandı. BİGG GARAJ Programı kapsamında sağlanacak olan teknoloji tabanlı girişimcilik eğitimleri, iş planı oluşturma ve proje yazma eğitimleri ile tüm mentorluk destekleri TOBB ETÜ TTO-GARAJ tarafından ücretsiz olarak gerçekleştirilecek.

Kimler başvurabilir?

İklim Değişikliği, Çevre ve Biyoçeşitlilik: İklim Değişikliği, Karbon salımı ve Sera Gazı Emisyonlarının Düzenlenmesi Amacına Katkı Sunacak Çalışmalar, Temiz ve Döngüsel Ekonomi, Temiz, Erişilebilir ve Güvenli Enerji Arzı, Yeşil ve Sürdürülebilir Tarım: Tarladan Sofraya Sürdürülebilir Tarım ve Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım gibi tematik alanları kapsayan, hibe destek içeren Ar-Ge ve inovasyon projesi BİGG GARAJ'a başvuru koşulları şöyle; Herhangi bir ön lisans, lisans, yüksek lisans veya doktora programına kayıtlı öğrenci veya mezun olmak. Daha önce Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teknogirişim Sermayesi Desteği ya da TÜBİTAK 1512 Programı 2'nci aşaması kapsamında destek almamış olmak. Ön başvuru tarihi itibarıyla herhangi bir işletmenin ortaklık yapısında yer almamış olmak.

Rize'nin yıldızları ödüllendirildi

RİZE

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Rize TSO tarafından düzenlenen Rize'nin Yıldızları Vergi Ödül Töreni'ne katıldı. Hisarcıkıoğlu burada yaptığı konuşmada, Ovit Tüneli ile Rize-Artvin Havalimanı'nın açılışı sayesinde zaten marka olan Rize'nin, turizmde ve ekonominin diğer alanlarında da markalaşıp, ismini duyuracağını belirtti.

TOB olarak Rize'ye hep büyük önem verdiklerini vurgulayan M. Rifat Hisarcıkıoğlu, önce bir ilkokul ve sonra da bir Fen Lisesi ve bir İmam Hatip Lisesi yaptıklarını, Türkiye'yi Kafkaslara açan Sarp Sınır kapısını modernize ettiklerini söyledi. Rizeli Oda/Borsa Başkanlarının talebiyle, TOBB Yönetim Kurulu olarak bir önemli karar daha aldıklarını aktaran Hisarcıkıoğlu, Ardeşen, Çayeli ve Pazar'a, 3 yeni okul daha yapacakları müjdesini verdi. Rize TSO ve TB ile iftihar ettiğini belirten Hisarcıkıoğlu, her ikisinin de akredite, 5 yıldızlı Oda-Borsa olduğunu, üyelerine Avrupa standardında hizmet sunduklarını söyledi. Ayrıca Rize Oda/Borsa Başkanlarının çalışmalarını yakından takip ettiklerini de belirtti. Rize TSO sayesinde Rize'nin, OSB ve UYUM Merkezini

kazandığını dile getiren M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Rize Ticaret ve Sanayi Odası'nda Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi'nin açılışını yaptıklarını ifade etti.

“Davalar 3 ayda sonuçlanıyor”

Tahkimle, arbuluculukla helalleşildiğini anlatan M. Rifat Hisarcıkıoğlu, 100 bin dosyada anlaşma oranının yüzde 70 olduğunu aktardı. Bu sistemle 3 ayda davaların sonuçlandığını, böylelikle masrafın mahkeme masrafının yarısı olduğuna dikkat çekti. Borsanın, çayın marka değerini artıracığını, Rize Çay Araştırma Uygulama

Merkezi ÇAYMER'i hayata geçirdiklerini belirten Hisarcıkıoğlu, “Böyle gayretli, azimli, vizyoner Oda-Borsa Başkanlarımız olmasıyla da ayrıca, iftihar ediyorum” dedi. Rizeli Oda/Borsa Başkanları ile aynı zamanda Ankara'da, TOBB'da beraber mesai yaptıklarını vurgulayan M. Rifat Hisarcıkıoğlu, onların bilgisinden ve tecrübesinden istifade ettiğini söyledi.

Rize'ye değer katanların ödüllendirildiğini belirten Hisarcıkıoğlu, “Marifet iltifata tabidir. Bu vesileyle, Rize'nin buralara gelmesinde emeği olan tüm girişimcilerimizle ve onları en iyi şekilde temsil eden Odamız-

la-Borsamızla, Başkanlarımızla, Yönetim Kurulu, Meclis Üyeleri, genel sekreterlerimiz ve tüm çalışanlarıyla iftihar ediyorum" şeklinde konuştu. Başkanların, hem Rize'ye değer katan çalışmalar yaptığını, hem de üyelerin her sıkıntısını Ankara'ya getirip, çözüm aradıklarının altını çizdi. Pandemi döneminde de Başkanların derterle tercüman olduklarını ifade eden Hisarcıkıoğlu, "Sizlerin yaşadığı sorunları ve önerilerinizi topladılar. Şaban Başkan ile birlikte, hükümete ilettik. Bunların önemli bir kısmından da sonuç

aldık. Pek çok destek ve düzenleme hayata geçti" diye konuştu.

"Bankalardan daha yapıcı davranmalarını bekliyoruz"

Sıkıntıların bitmediğini vurgulayan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, sorunları devamlı dile getirerek, çözüm sağlamak için uğraştıklarını belirtti. Özellikle üyelerin finansmana erişimde sıkıntı yaşadığını belirten Hisarcıkıoğlu, bu sıkıntılı süreçte, bankalardan daha yapıcı davranmalarını

beklediklerini ifade etti. Bütün bankalardan destek olmalarını isteyen Hisarcıkıoğlu, 1960'da yarım kalan yerli-milli arabanın da yakında geleceği, TOGG fabrikasının üretimi bu sene sonunda bitireceği müjdesini verdi. Birlik ve beraberlik vurgusu yapan Hisarcıkıoğlu, "Birbirimizi ötekileştirmeyelim. Kimseyi, fikrinden, inancından, görüşünden dolayı dışlamayalım. Ortak akıl ve diyalogla her sorunu aşabileceğimizi bilelim. İşte o zaman, ülkemizi hep birlikte daha ileriye taşıyacağız" ifadelerini kullandı.

Rize TSO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi açıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Rize Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret ederek, Rize TSO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi'nin açılışını gerçekleştirdi. Açılışa Gümrük ve Ticaret eski Bakanı Hayati Yazıcı ile TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri de katıldı. TOBB UYUM Genel Müdürü Onur Yüksel, Merkez hakkında bilgilendirmede bulundu.

TOBB ve Visa Kartlı Harcamalar Analizi

Büyümenin yapı taşları değişmedi

Pandemide kartlı ödemeler dünyasının 4 yıldızı

TOBB ve VİSA, Yeni Kartlı Harcamalar Analizi sonuçlarını açıkladı

TOBB ve Visa'nın üçüncüsünü gerçekleştirdiği Kartlı Harcamalar Analizi'ne göre, 2022 yılının ilk çeyreğinde aylık kartlı harcamalar ortalaması bir önceki yıla göre yüzde 85 oranında arttı.

TOBBS ve Visa, COVID-19'la başlayan ve devam eden süreçte Türkiye'de yapılan kartlı harcamaların incelendiği analiz çalışmasının üçüncüsünü kamuoyuyla paylaştı. Kartlı Harcamalar Analizi'nin üçüncüsünde 2020, 2021 yılları ve 2022'nin ilk 3 ayını kapsayan kıyaslamalar yapılıyor. Analizin üçüncü raporunda da Avrupa'dan İtalya ve İsveç ile Amerika Birleşik Devletleri'nin harcama verileriyle Türkiye'nin verileri karşılaştırıldı. Dünya genelinde COVID-19 aşılmasının başladığı 2021 itibarıyla analizdeki bütün ülkelerin bir iyileşme trendine girdiği, ancak Türkiye'de kartlı harcamaların diğer ülkelere kıyasla daha yüksek oranda arttığı görülüyor.

Öne çıkan sonuçlara göre ülkemizde harcamaların, 2021'de yaz aylarından başlayarak, normalleşmenin hızlanması ve aşılmanın yaygınlaştırılması ile arttığı gözlemleniyor. 2020 senesi ile karşılaştırıldığında kartlı harcamaların 2021'de sene bazında yüzde 55 oranında arttığı görülüyor. Pandeminin başlaması ile düşüş gösteren

isteğe bağlı tüketim harcamaları da Mayıs 2021 sonrasında başlayan normalleşme süreci ile artarak temel ihtiyaç harcamalarını yakalıyor. 2022 yılının ilk çeyreğinin aylık kartlı harcamalar ortalamasının bir önceki yıla kıyasla yüzde 85 oranında büyümüş olması da dikkat çekiyor.

E-ticaretin yükselişi ivmelenerek devam ediyor, ticari kredi kartlarıyla yapılan harcamalar artıyor

Kartlı Harcamalar Analizi'nde pandemi süresince farklı yaklaşımlar izleyen ABD, İtalya ve İsveç ile Türkiye'nin karşılaştırmaları da yer alıyor. Söz konusu üç ülke ile karşılaştırıldığında, Türkiye'nin kartlı harcamalar bakımından özellikle Haziran 2021 sonrasında diğer ülkelerin üzerinde bir iyileşme trendine girdiği, bunun 2022'nin ilk çeyreğinde de artarak devam ettiği görülüyor. Ayrıca tüm ülkelerin aynı dönemde bir iyileşme trendine girdiği ve özellikle 2021 yılının ikinci yarısı itibarıyla harcamaların reel büyümeye geçtiği ortaya çıkıyor.

Türkiye'de 2021 ve 2022 yıllarının ilk

çeyreği kartlı harcamalar açısından kıyaslandığında, e-ticaretin yüzde 90, banka kartı harcamalarının yüzde 118 büyümesi, temassız ödemelerin de 3 katına çıkmış olması, bu alanda devam eden büyümenin altındaki yapı taşlarının değişmediğine işaret ediyor. Bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla e-ticaretteki büyüme hızının yüzde 72'den yüzde 90'a çıkmış olması trendin kalıcılığına işaret ediyor. Dikkat çeken bir diğer oran ise, ticari kredi kartlarıyla yapılan harcamaların da bu dönemde yüzde 94 büyümüş olması. 2020 ve 2021 yıllık bazda karşılaştırıldığında ise kartlarla yapılan harcama tutarları, banka kartlarında yüzde 62, kredi kartlarında ise yüzde 47 büyüme kaydetti. Pandemi döneminde banka kartları temassız ve online alışverişlerde de daha fazla kullanılmaya başlandı.

Sektörlerin tümünde toparlanma yaşanıyor

Analizde, farklı sektörler kapsamında gerçekleşen kartlı harcamalara da mercek tutuluyor. Üçüncü Kartlı Harcamalar Analizi, Mayıs 2021 sonrasında kısıtlamaların kalkması ve normalleşme sürecine geçilmesi ile beraber hemen hemen tüm kritik sektörlerin toparlanma eğilimine girdiğini gösteriyor. 2021'de bir önceki yıla kıyasla

özellikle seyahat (%116), yeme-içme (%81) ve giyim-aksesuar harcamalarında (%58) dikkate değer bir artış görülüyor.

2022 yılının ilk çeyreğinde ise seyahat harcamalarında yüzde 201 büyümeye gözlemlenirken, yeme-içmede bu oran yüzde 225 olarak gerçekleşiyor. İlk iki Harcamalar Analizi, pandemi kısıtlamalarının özellikle yemek (restoran) sektöründe düşüşe neden olduğu, sonrasında ise paket servise geçen ve internet üzerinden sipariş almaya başlayan işletmelerin dijital dönüşüme uyum sağlayarak toparlandığını ortaya koymuştu. Son Harcamalar Analizi ise normalleşme sürecine geçilmesiyle birlikte yemek sektöründe Mayıs 2021 itibarıyla ciddi bir toparlanma olduğunu ve bunun 2022'de devam ettiğini ortaya koyuyor.

“Güçlü ve dinamik KOBİ altyapımızla değişen koşullara hızlı uyum sağlayabiliyoruz”

Araştırmadan çıkan sonuçları değerlendiren TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, “KOBİ’ler ülkemizde ekonomimizin bel kemiği, büyümenin motoru, istihdamın itici gücü, ekonomik ve sosyal kalkınmanın temel taşları olarak yer alıyorlar. Çok güçlü ve dinamik bir KOBİ altyapımız var. Bu şekilde değişen koşullara çok hızlı uyum sağlayabiliyoruz. Bunun yansımaları kartlı harcamalar raporunda da e-ticaretin ve temassız harcamaların yükselişinden de anlayabiliyoruz” dedi. Raporun 2022 yılının ilk çeyreğinde aylık kartlı harcamalarının bir önceki yıla göre yüzde 85 oranında büyüdüğünü, yine seyahat harcamaları

ile yeme-içmede yüzde 200’ün üzerinde büyümelerin gerçekleştiğini gösterdiğini belirten Hisarcıklıoğlu, bunların çok iyi oranlar olduğunu dile getirdi.

“Harcamalarda büyüme trendi devam ediyor”

Visa Türkiye Genel Müdürü Merve Tezel de Visa ve TOBB’un Kartlı Harcamalar Analizi’nin, pandemiyle birlikte yaşanan değişimi ortaya koyması açısından faydalı bir rehber dönüşüğüne dikkat çekti. Pandeminin birinci ve ikinci dalgasını, ardından da normalleşme sürecini kartlı harcamalar açısından düzenli olarak değerlendirildiği çalışmanın üçüncüsünün 2021 itibarıyla Türkiye’de harcamalar diğer ülkelerle kar-

şılaştırıldığında daha hızlı toparlandığını ifade etti. Pozitif trend 2022’nin ilk çeyreğinde artarak devam ettiğini dile getiren Tezel, online harcamaların kayda değer bir ivmeyle 2021 yılında da büyümesinin, temassız ödemelerin katlanarak artışının, banka kartı sayılarındaki yükselişin 2021 yılına da kartlı harcamalar açısından damga vurduğunu kaydetti. Türkiye’nin güçlü ödemeler altyapısı ve tüm sektörel oyuncuların hızlı adaptasyon kabiliyetinin pandemi döneminde daha da belirginleştiğini söyleyen Tezel, “Biz de Visa olarak, tüm bu süreç boyunca ihtiyaçlardan yola çıkarak, geliştirdiğimiz çözümlerle ekonomimize katkıda bulunmaya devam ettiğimizi düşünüyoruz” ifadelerini kullandı.

YOZGAT

Yozgat ekonomisine değer katanlar ödüllendirildi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Yozgat TSO ve TB Ekonomiye Değer Katanlar Ödül Töreni'ne katıldı. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, Bozok yiğitlerinin mekânı, şehitler diyarı, yiğidin harman olduğu, şehr-i huzur Yozgat'ta bulunmaktan şeref duyduğunu söyledi.

Yozgat'ın hem toprağının hem de havasının bereketli olduğunu vurgulayan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Yozgat'ın, ülkemizi doyuran tarım merkezlerinden de biri olduğunun altını çizdi. Mercimdekte, pancarda ve buğdayda Yozgat'ın ilk sıralarda olduğunu hatırlatan Hisarcıklıoğlu, sanayide de önemli bir atılım gerçekleştirdiklerini dile getirdi. 20 sene önce Yozgat'ta sadece bir OSB varken

şimdi bu sayının 4'e çıktığını ve neredeyse tamamının dolu hale geldiğini ifade eden Hisarcıklıoğlu, "Güvenlik güçlerimizi koruyan, hayati öneme sahip savunma ekipmanları, eskiden ithal edilirdi, şimdi burada üretiliyor. Dünyanın 50'den fazla ülkesine de Yozgat'tan gönderiliyor. İşte en son Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski ve ekibi de, burada üretilen, balistik korumalı kask ve yelekle, kendilerini koruyor" dedi.

"Bilim Merkezi, geleceğin bilim insanları ve girişimcilerini yetiştirecek"

Yozgat Valiliği ve Belediyesinin öncülüğünde, bir Bilim Merkezi kurulduğundan bahseden TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, buradan geleceğin bilim insanları, mühendisleri ve girişimcilerinin yetiştiğini göreceklarını söyledi. Ankara-Sivas-Yozgat Yüksek Hızlı Tren seferlerinin başlamasıyla birlikte Yozgat'ın, bir turizm kentine

“Yozgat’ta dört ilçede dört yeni okul daha yapacağız”

LGS yerleştirme sonuçlarının açıklandığını aktaran Başkan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye genelinde tüm meslek liselerinde doluluk oranının yüzde 95 olduğunu ifade etti. Yozgat’taki 2 meslek lisesinde de boş yer kalmadığını dile getiren Hisarcıklıoğlu, bu başarı ve mesleki eğitime verdikleri destekten dolayı teşekkürlerini iletti. Yozgatlı Başkanların talebiyle, TOBB olarak bir önemli karar aldıklarını belirten Hisarcıklıoğlu, Bozok Üniversitesi TOBB Sağlık Yüksekokulunu yaptıklarını, şimdi de Yozgat’ta dört ilçede, Boğazlıyan, Sorgun, Şefaathı ve Yerköy’de, dört yeni okul daha yapacaklarının müjdesini verdi.

dönüşeceğini ifade eden Hisarcıklıoğlu, Yozgat’ta çok güzel bir tablo ile karşılaştığını anlattı. Valisi, Belediye Başkanı, Oda ve Borsa Başkanları ile girişimcilerin hep bir arada olduğunu, Yozgat’ın gelişmesi için kenetlendiklerini dile getiren Hisarcıklıoğlu, Yozgat Ticaret ve Sanayi Odası ile Ticaret Borsası’nın akredite olduğunu ve üyelerine 5 yıldızlı hizmet sunduklarını aktardı.

“Sarıkaya ilçesindeki 60 bin tonluk lisanslı depo, Yozgatlı üreticilere hizmet sunuyor”

Yozgat TSO ile TB’nin önemli bir projesi daha hayata geçirdiğini ve büyük bir hayvancılık tesisi yaptıklarını bildiren M. Rifat Hisarcıklıoğlu, böylece Yozgat’ta hayvancılığın gelişimine de ciddi katkı sağladıklarını söyledi. Yozgat Ticaret Borsası’nın TMO-TOBB LİDAŞ’ın ortağı olduğunu anımsatan Hisarcıklıoğlu, Türkiye’de lisanslı

depoluğun gelişmesine katkı sağladığını, Sarıkaya ilçesindeki 60 bin tonluk lisanslı depoyla, Yozgatlı üreticilere hizmet sunduğunu anlattı. Öte taraftan, Yozgat TSO’nun gayretleriyle, Yozgat’ın ilk 6 ayda, ihracatını en çok artıran il olduğunu da memnuniyetle öğrendiğini dile getirdi. Bu vesileyle Yozgat TSO’ya ve ihracatçı üyelere, gönülden teşekkürlerini sunarak, başarılarının devamını diledi.

“Yozgat, tam 7 üründe üretim kapasitesinde Türkiye’de birinci”

TOBB Sanayi Veritabanındaki 90 bin üretici ve 4 bin ürünü analiz ettiklerini hatırlatan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Yozgat’ın tam 266 farklı ürün üretebildiğini, tam 7 üründe üretim kapasitesi anlamında, Türkiye’de birinci konumda olduğunu ifade etti. 11 üründe ikinci, 8 üründe ise üçüncü sırada olduğunu aktardı. Oda/Borsa Başkanla-

rının hem Yozgat’a değer katan çalışmalar yaptığını hem de üyelerinin her sıkıntısını Ankara’ya getirip, çözüm aradığını vurgulayan Hisarcıklıoğlu, “Pandemi döneminde de, dertlerinize tercüman oldular. Sizlerin yaşadığı sorunları ve önerilerinizi topladılar. Hep birlikte bunları, icra makamında olan hükümete ilettik. Bunların önemli bir kısmından da sonuç aldık” diye konuştu. Pek çok destek ve düzenlemenin hayata geçtiğini ancak sıkıntılarını bitmediğini, sorunlar devam ettiğini, bunları da devamlı dile getirerek çözüm sağlamak için uğraştıklarını ifade etti.

“TOGG Mart’ta yollarda görülecek”

Katılımcılara yerli otomobil TOGG hakkında bilgi veren M. Rifat Hisarcıklıoğlu, “Türk insanının büyük bir hayali vardı. 110 yıllık, 120 yıllık işte kendi otomobilini yapmak. 60 sene önce yarı yolda kaldık. O sebepten bu sebepten ama bu sene 29 Ekim’de Türkiye’nin, bütün özlük hakları bizim olan TOGG’un fabrikasının açılışını gerçekleştireceğiz” dedi. Yüzde 100 elektrikli bütün hakları Türkiye’nin olan otomobilinin dünya piyasasına sunulacağını belirten Hisarcıklıoğlu, Mart ayında hep beraber TOGG’a binilmeye başlanacağını, Yozgat’ın yollarında da TOGG’un görüleceğini dile getirdi.

TOBB KGK'nin eski Başkanı Armağan'a taziye mesajı

TOBBS Kadın Girişimciler Kurulu eski Başkanlarından Zeynep Erkunt Armağan vefat etti. TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Armağan'ın hayatını kaybetmesine ilişkin yayımladığı taziye mesajında, kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve iş dünyasına başsağlığı diledi. Hisarcıkıoğlu mesajında şu ifadeye yer verdi: "Kadın girişimci sayısını artırmak, kadın girişimcileri desteklemek için yoğun çaba gösteren TOBB Kadın Girişimciler Kurulu eski Başkanlarımızdan Zeynep Erkunt Armağan vefat etmiştir. Merhumeye Allah'tan rahmet, ailesi ve camiamıza başsağlığı diliyorum. Mekanı cennet olsun."

Hisarcıklioğlu, TOBBUND Genel Kuruluna iştirak etti

ANKARA

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, TOBBUND Lojistik Yatırım A.Ş. Genel Kurul toplantısına katıldı. Hisarcıklioğlu, TOBBUND Yönetim Kurulu Başkanı Halim Mete, Yönetim Kurulu ve personel ile hatıra fotoğrafı çekti.

Başkan, YKS'de derece yapan Göksel ve ailesi ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi'ni tercih edecek YKS Türkiye 33'üncüsü Hasan Baki Sakarya Göksel ile bir araya geldi. Hisarcıklioğlu görüşmede, Göksel için başarılarının devamını diledi.

İSTANBUL

Hisarcıklioğlu, Uzak Ülkeler Stratejisi toplantısına katıldı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Ticaret Bakanı Dr. Mehmet Muş tarafından açıklanan 'Uzak Ülkeler Stratejisi' toplantısına katıldı. Konuya ilişkin sosyal medya hesabından açıklamada bulunan Hisarcıklioğlu, Türkiye'nin ihracatının üçte ikisini yakın ülkelere gerçekleştirdiğini belirterek, "İhracatta pazar çeşitliliğini artırmak amacıyla hazırlanan Eylem Planlarının ihracat menzilimizi büyütmesini bekliyorum" diye konuştu.

Hisarcıklioğlu'ndan, Savunma Sanayii Başkanı Demir'e ziyaret

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Sarınay ile birlikte Savunma Sanayii Başkanı Prof. Dr. İsmail Demir'i ziyaret etti.

ANKARA

THY Yönetim Kurulu Başkanı Bolat'a ziyaret

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Türk Hava Yolları (THY) Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bolat'a hayırlı olsun ziyaretinde bulundu. Hisarcıklioğlu, Bolat'a yeni görevinde başarılar diledi.

Hisarcıklioğlu'ndan bankalara çağrı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, krediye ulaşma noktasında bankaları daha yapıcı olmaya çağırdı. Hisarcıklioğlu sosyal medyadan yaptığı açıklamada şu cümlelere yer verdi: "Banka kredilerine ulaşmak zorlaştı. Türkiye'nin her il ve ilçesinden bankalara yönelik şikâyetler artıyor. Firmaların kredi talepleri karşılanmıyor veya çok yüksek maliyetler çıkarılıyor. Üretim, istihdam, yatırım için bankaları daha duyarlı ve yapıcı olmaya davet ediyorum."

Hisarcıklioğlu, TİM Başkanı Gültepe ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe ve Yönetim Kurulu üyelerine hayırlı olsun ziyaretinde bulundu.

Hisarcıklioğlu, TUSIAD Başkanı Turan ile görüştü

İSTANBUL

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, TUSIAD Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan'ı ziyaret ederek, hayırlı olsun dileklerini ilettili.

Hisarcıklioğlu, TFF'ye ziyarette bulundu

İSTANBUL

TOBİ Başkanlığı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Başkanı Mehmet Büyükeşçi ve TFF Başkan Vekili, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay'a hayırlı olsun ziyaretinde bulundu.

Hisarcıkloğlu, TSE Başkanı Şahin ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Türk Standardları Enstitüsü (TSE) Başkanı Mahmut Sami Şahin ve beraberindeki Yönetim Kurulu Üyeleri ile bir araya geldi.

BN Hotel Thermal & Wellness'e hayırlı olsun ziyareti yapıldı

MERSİN

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Kahramanmaraş Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Duran Balsuyu ve Meclis Başkanı Mustafa Narlı'nın Mersin'de açtığı BN Hotel Thermal&Wellness'i ziyaret ederek, hayırlı olsun dileklerini ilettiler.

Rifat Hisarcıkloğlu, Rize Valisi Çeber ile görüştü

RİZE

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Rize Valisi Kemal Çeber'i makamında ziyaret etti. Hisarcıkloğlu, Vali Çeber'e TOBB tarafından bastırılan 1. Cihan Harbinde Türkler kitabı hediye etti.

Hisarcıkloğlu, Mersin Valisi Pehlivan ile görüştü

MERSİN

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Mersin Valisi Ali Hamza Pehlivan'ı makamında ziyaret etti. Hisarcıkloğlu, Vali Pehlivan'a TOBB tarafından bastırılan 1. Dünya Harbinde Türkler kitabını hediye etti.

Yozgat Valisi Ziya Polat'ı makamında ziyaret etti

YOZGAT

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Yozgat Valisi Ziya Polat'ı makamında ziyaret etti. Hisarcıkloğlu, Vali Polat'a TOBB tarafından bastırılan 1. Cihan Harbinde Türkler kitabı hediye etti.

Rifat Hisarcıkloğlu, nikah töreninde şahitlik yaptı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Gaziantep Sanayi Odası Meclis Başkanı Adil Sani Konukoğlu'nun oğlu Sani ile İdil'in nikah törenine katılarak, şahitlik etti. Hisarcıkloğlu, genç çiftte mutluluklar diledi.

Hisarcıkloğlu, nikah törenine iştirak etti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, HAK-İş Konfederasyonu Onursal Genel Başkanı Salim Uslu'nun oğlu Yasir ile Ece'nin nikah törenine katılarak, şahitlik etti. Hisarcıkloğlu, genç çiftte ömür boyu mutluluklar diledi.

RIZE

Rize Belediye Başkanı Metin ile iştişarede bulundu

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Rize Belediye Başkanı Rahmi Metin'i makamında ziyaret etti. Hisarcıkloğlu, Belediye Başkanı Metin'e TOBB tarafından bastırılan 1. Cihan Harbinde Türkler kitabı hediye etti.

RIZE

TOBB heyeti, Pazar TSO'ya ziyaret gerçekteşirdi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Pazar Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret etti.

Anamur Kaymakamlığı ve Belediyesine ziyaret

MERSİN

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Anamur Kaymakamı Bilal Bozdemir ve Anamur Belediye Başkanı Hidayet Kılınç'ı makamlarında ziyaret etti.

Yozgat TSO'da temaslarda bulundu

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Yozgat Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret etti. Hisarcıkloğlu burada Yozgat İl-İlçe Oda ve Borsa Yönetim Kurulu Başkanları ile bir araya geldi. Daha sonra Yozgat Gülhan Karaca Ekolojik Otel'i ziyaret etti.

YOZGAT

Hisarcıkloğlu, Yozgat Belediye Başkanı Köse ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Yozgat Belediye Başkanı Celal Köse'yi makamında ziyaret etti.

Yozgat Ticaret Borsası'nın yeni binası hizmete açıldı

Yozgat Ticaret Borsası yeni hizmet binası, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nun katıldığı tören ile açıldı. Kurdele kesiminin ardından Hisarcıkloğlu, binayı gezdi. Hisarcıkloğlu, yeni hizmet binasının Yozgat iş dünyasına hayırlı olmasını diledi.

Rifat Hisarcıkıoğlu, Anamur TSO'da temaslarda bulundu

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Anamur Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret ederek, Meclis Üyeleri ile istişare etti. Anamur'a gelmelerindeki esas amaçlarının, sıkıntıları ve talepleri dinlemek olduğunu belirten Hisarcıkıoğlu, "Pandemide Oda Başkanlarımızla birlikte çalışarak, sizlere yönelik pek çok desteğin çıkmasını sağladık. Feridun Başkan da dertlerinize tercüman oldu. Sizlerin tüm sıkıntılarınızı ve taleplerinizi bize getirdi. Biz de bunları ilgili bakanlara aktardık ve takip ettik, pek çoğundan da sonuç aldık" dedi. Sıkıntılarının bitmediğini, yapılması gereken daha çok iş olduğunu vurgulayan Hisarcıkıoğlu, bunun için Anamur'da olduklarını belirtti. "Piyasada durum nedir, hangi konularda sıkıntı var, ne yapmak lazım, burada anlatın, bizde ilgili yerlere götürelim. Girdi maliyetlerimizdeki artışı, krediye erişimdeki sıkıntıları, yüksek enerji fiyatlarını, tarımda gübre ve yemin çok pahalı hale gelmesini Bakanlara iletiyoruz" şeklinde konuşan Hisarcıkıoğlu, yüksek enflasyon nedeniyle şirketlerin işletme sermayesi ihtiyacının arttığını dile getirdi.

"Anamur'da bir TOBB Okulu yapma kararı aldık"

Yeni kredi ve KGF kefaletli kredi paketleri gerektiğini hükümete ilettiklerini söyleyen TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, bununla ilgili yeni bir paketin de yakında

çıkmasını beklediklerini belirtti. Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve 5 Bakan ile Ankara'da Ekonomi Şurası düzenlediklerini ve ifade eden Hisarcıkıoğlu, "Onlara da 5-6 saat boyunca sizlerin dertlerini anlattık. Unutmayın bizim görevimiz bu, icraat işi hükümetin. İşte şimdi, sizlerin söyleyeceklerini de gündemimize alacağız. Feridun Başkanla birlikte bunları takip edip, sonuçlandırmak için çalışmaya devam edeceğiz" diye konuştu. Anamur TSO'nun akredite oda olduğunu anımsatan Hisarcıkıoğlu, 5 yıldız hizmet sunduğunu da uluslararası seviyede teyit ettirdiğine ve belgelediğine dikkat çekti.

Paris, Berlin, Londra Odaları ile aynı kalitede hizmet verildiğinin altını çizerek, bu vizyonu için de Anamur TSO'yu ayrıca tebrik etti. Anamur'un yeni bir hal ve OSB talebi olduğunu belirterek, "Feridun Başkanın bunları da yakında takip ediyor ve Mersin Belediyesinin desteğini de alıyor. Feridun Başkanın talebiyle, Anamur'da bir TOBB Okulu yapma kararı aldık. Hayırlı olsun" ifadelerini kullandı. Anamur TSO Yönetim Kurulu Başkanı Feridun Torunoğlu, Hisarcıkıoğlu'na yaptığı hizmetler nedeniyle teşekkür etti. Torunoğlu, Anamur coğrafyası ve ekonomisi hakkında bilgi verdi.

Hisarcıkloğlu, EBSO Meclis Üyeleri ile istişarede bulundu

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Ege Bölgesi Sanayi Odası Haziran ayı Meclis Toplantısı'na katıldı. Meclis Üyeleri ile istişarelerde bulunan Hisarcıkloğlu, "Sizlerin ileteceğiniz her konuyu ilgili bakanlara aktarıyor ve çözüm sağlamak üzere takip ediyorum. Özellikle, pandemiyle geçen son iki yılda, sizlerle birlikte bunu, en iyi şekilde başardığımızı inanıyorum" dedi.

İZMİR

EBSO Başkanı Ender Yorgancılar ile Ankara'da birlikte çalıştıklarını ve istişarelerde bulduklarını belirten Hisarcıkloğlu, Yorgancılar ile birlikte üyelerin yanında durarak, onların dertlerini, sıkıntılarını ve taleplerini ilgili makamlara ilettiklerini altını çizdi. Çözüm sağlamak ve sonuçlandırmak için de büyük gayret göstererek, çalıştıklarını dile getirdi.

"Yaklaşık 150 milyar liralık bir kredi paketi bekliyoruz"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, hükümete ilettikleri iki yüzün üzerinde öneri ve talebin büyük kısmının gerçekleştiğini söyledi. İzmir üretiminin ülke ekonomisine önemli katkı sunduğuna dikkati çeken Hisarcıkloğlu, kentin sanayicilerini kutladı. Dünya gene-

linde etkili olan krizin, Türkiye'deki üreticiyi etkilediğini ifade etti. Yüksek enflasyon, döviz kuru, girdi maliyetlerindeki artış, krediye erişimdeki sıkıntılar, yüksek enerji fiyatlarının hepsini bildiklerini, ilgili yerlere de ilettiklerini ifade etti. Bu kapsamda Kredi Garanti Fonu destekli bir kredi paketini de yakında hükümetin duyuracağını, yaklaşık 150 milyar liralık bir kredi paketini beklediklerini açıkladı.

"İstikrarlı büyüme, sanayi üretimiyle doğru orantılı"

Olumsuzluklara rağmen umutsuz olunmamasını isteyen Başkan M. Rifat Hisarcıkloğlu, kimsenin birbirini ötekileştirmemesi gerektiğinin altını çizdi. Diğer canlılardan farklı olarak beynimizi kullanmamız gerektiğine dikkat çeken Hisarcıkloğlu, "Ülkenin

zorlukları olacak, zor bir coğrafyadayız. Bu coğrafyada hayatta kalabilmek için ekonomik ve siyasi olarak güçlü olmak zorundayız. Önce ekonomik olarak güçlü olmalıyız, ekonomi olmadan hiçbir şeye başlayamıyorsunuz çünkü. İstişare edeceğiz, ortak akılda birleşeceğiz. Bunu yapanlar kazanıyor, yapamayanlar kaybediyor" şeklinde konuştu. EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar da sorunların ancak üreterek aşılabileceğini belirtti. Asgari ücretin güncellenmesi gerektiğini kaydeden Yorgancılar, gelir adaletsizliğinin insanları başka sosyal sorunlarla karşı karşıya bırakmaması gerektiğini ifade etti. Yorgancılar, ülkenin büyümesinin sanayi üretimiyle doğru orantılı olarak gerçekleştiğini dile getirerek, bu anlamda istikrarlı büyümenin önemini vurguladı.

Hisarcıkloğlu GS1 Genel Kurulu'na katıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, GS1 Türkiye'nin dijital ortamda yapılan GS1 Genel Kurulu'na katıldı.

Kırıkkale TSO ve TB Meclis Üyeleri ile istişarede bulundu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Yozgat programı sonrasında Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası ile Kırıkkale Ticaret Borsası Meclis Üyeleri ile bir araya geldi. Hisarcıkloğlu, sektörlerde yaşanan sıkıntılar ve talepler konusunda sohbet etti.

KIRIKKALE

MERSİN

Başkan Hisarcıkloğlu, Erdemli TSO Üyeleriyle bir araya geldi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Erdemli Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret ederek Meclis Üyeleri ile bir araya geldi. Meclis Üyelerinin sıkıntılarını ve taleplerini dinleyen Hisarcıkloğlu, Mersin'de iki gün boyunca temaslarda bulunacağını söyledi. Edremit TSO ile gurur duyduklarını belirten Hisarcıkloğlu, Oda yönetiminin beş yıldızlı bir hizmet verdiğini dile getirdi. Kentin tescilli ürünlerinin AB tarafından da tescilli coğrafi işaret olarak kabul edilmesi için çalışmalarını sürdüreceklerini kaydetti.

Hisarcıkloğlu, Kırklareli TB Başkanı Altıntel'i kabul etti

KIRKLARELİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Kırklareli Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Turhan Altıntel'i makamında kabul etti.

Mersin DTO Denizcilik Fakültesi inşaatında incelemelerde bulundu

MERSİN

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Mersin Üniversitesi Kampüsü'nde bulunan Mersin Deniz Ticaret Odası Denizcilik Fakültesi İnşaatı'nı ziyaret ederek, inşaat alanında incelemelerde bulundu.

Hisarcıklioğlu, Mersin TB Üyeleri ile istişarede bulundu

MERSİN

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Mersin Ticaret Borsası'nı ziyaret ederek, Meclis Üyeleri ile bir araya geldi. Mersin Ticaret Borsası ile gurur duyduğunu belirten Hisarcıklioğlu, "Çalışmaları ve projeleri ile örnek akredite bir borsa. 5 yıldızlı kalitede hizmet veriyorsunuz. Bundan dolayı sizlerle gurur duyuyorum" dedi.

Pandemi döneminin gıda, hayvancılık ve tarım sektörünün önemini bir kez daha gösterdiğini vurgulayan Hisarcıklioğlu, yapılan işin çok önemli olduğunun altını çizdi. Her yıl bir Türkiye nüfusu kadar nüfusun dünyaya ilave olduğunu ifade eden Hisarcıklioğlu, son 10 yılda fiyatı en çok artan ürünlerin tarım ve hayvancılık

ürünleri olduğunu dile getirdi. "Sakin bu alandan vaz geçmeyin. Sizlere ihtiyaç var" şeklinde konuşan Hisarcıklioğlu, Meclis Üyelerinin taleplerini de dinledi. Mersin Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Abdullah Özdemir de Borsanın çalışmaları hakkında bilgi vererek, sıkıntılarını ilettili.

Mersin Oda/Borsa Meclis Üyelerinin taleplerini dinledi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Mersin

MERSİN

Ticaret ve Sanayi Odası'nda düzenlenen Mersin il/ilçe Oda/Borsa Müşterek toplantısına katıldı. Hisarcıkıoğlu toplantıda Meclis Üyelerinin sıkıntılarını ve taleplerini dinledi. Mersin Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde hayata geçen "Atölye 1886 Mersin Endüstriyel Tasarım ve KOBİ Danışmanlık Merkezi"nde de incelemelerde bulundu.

Başkan, Rize TB'de Meclis Üyeleriyle istişarede bulundu

RİZE

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Rize Ticaret Borsası'nı ziyaret etti. Meclis Üyeleri ile sohbet eden Hisarcıkıoğlu, üyelerin sıkıntılarını ve çözüm önerilerini dinledi.

Hisarcıkıoğlu, Rize Çay Çarşısı'nı ziyaret etti

RİZE

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Rize Çay Çarşısı'nı ziyaret etti.

Kahramanmaraş TSO Başkanı Balcıoğlu'ndan Hisarcıkloğlu'na ziyaret

KAHRAMANMARAŞ

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şahin Balcıoğlu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nu makamında ziyaret etti.

Denizli Merkezefendi TOBB Ortaokulu ziyaret edildi

DENİZLİ

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB tarafından yaptırılan Denizli Merkezefendi TOBB Ortaokulu'nu ziyaret ederek, okulun resmi açılışını yaptı. Sınıfları gezen TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, öğrencilere kitap hediye etti. Ayrıca, 2022 Kızlar Türkiye 4'üncüsü olan Okulun Kız Basketbol Takımına İmzalı Euroleague basketbol topu hediye etti.

Odalarda sayısal takograf seferberliği

Sayısal takograf temassız başvuru sistemi ilk yılını tamamlarken, bölgesel Oda eğitimleri devam ediyor. 26 Mayıs'ta Gaziantep Ticaret Odası'nın ev sahipliğinde Kilis, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Antakya, Adıyaman, Malatya, Dörtöyl ve Reyhanlı Ticaret ve Sanayi Odalarının aktif katılımıyla gerçekleştirilen eğitim sırasında TOBB tarafından yürütülen faaliyetler ele alındı. Dijitalleşme ile hassasiyeti artan kişisel verilerin güvenliğine yönelik alınması gereken tedbirler hakkında bilgi verildi. Eğitim, katılımcıların sorularının cevaplanmasının ardından son buldu.

Diyarbakır OSB ve Yeşil Ambalaj Fabrikası ziyareti

TOB BB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığına seçilen Mustafa Fidan'ı ziyaret etti. Hisarcıklioğlu, Fidan ve Yönetim Kurulu Üyelerine hayırlı olsun dileklerini ilettiler. TOBB Başkanı daha sonra Diyarbakır Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Engin Yeşil'e ait Yeşil Ambalaj Fabrikasını gezdi.

DIYARBAKIR

Diyarbakır TB Tohum Araştırma Sertifikasyon Merkezi incelendi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Dicle Teknokent'te bulunan Diyarbakır Ticaret Borsası Tohum Araştırma Sertifikasyon Merkezi'ni ziyaret ederek, laboratuvarı gezdi.

Rifat Hisarcıklioğlu, Alaplı'da çeşitli ziyaretlerde bulundu

TOB BB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Alaplı Organize Sanayi Bölgesi ve Alaplı Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret etti. Hisarcıklioğlu, Alaplı TSO'nun akredite bir oda olduğunu ve üyelerine 5 yıldızlı hizmet sunduğunu söyledi. TOBB Başkanı, pandemi sürecinde Alaplı TSO Başkanı Recep Ocak'ın üyelerinin sorunlarını her an TOBB'a aktardığını, bu sorunların birçoğuna çözüm sağlandığını ifade etti. TOBB olarak 81 ile 81 okul projesini tamamladıklarını aktaran Hisarcıklioğlu, 154 ilçeye okul yapacaklarını, bu okullardan birinin de Alaplı'ya yapılacağını söyledi.

ZONGULDAK

Hisarcıkloğlu, Oda/ Borsa Başkanlarını kabul etti

TOBBA Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Of Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Saral, Sivas Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Eken, Bünyan Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Naim Yavuz, Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Gaziantep Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Tuncay Yıldırım, Kocaeli Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Necmi Bulut ve beraberlerindeki heyetleri makamında kabul etti.

Rifat Hisarcıkloğlu, DEİK Başkanı Olpak ile görüştü

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak'ı yeni hizmet binasında ziyaret etti.

Ankara Fuarçılık Alanı ve Kongre Merkezi Yönetim Kurulu toplandı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Ankara Ticaret Odası'nın ev sahipliğinde gerçekleştirilen, Ankara Uluslararası Fuarçılık Alanı ve Kongre Merkezi'nin Yönetim Kurulu toplantısına katıldı.

Cumhuriyet Başsavcısı Akça, Hisarcıkloğlu'nu makamında ziyaret etti

Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Ahmet Akça, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nu makamında ziyaret etti.

Hisarcıklioğlu, Denizli Oda/ Borsaları Meclis Üyeleri ile görüş alışverişinde bulundu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Denizli İli Oda ve Borsaları Müşterek İstişare Toplantısı'na katıldı. Hisarcıklioğlu, Meclis Üyelerinin yaşadıkları sıkıntıları ve çözüm önerilerini dinledi.

DENİZLİ

Boğazlıyan TSO heyeti, TOBB'a ziyarette bulundu

Yozgat Boğazlıyan Ticaret ve Sanayi Başkanı Öcal Öcalan ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile Boğazlıyan Belediye Başkanı Gökhan Coşar Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu'nu makamında ziyaret etti. Hisarcıklioğlu, Boğazlıyan TSO Başkanı Öcalan ve Belediye Başkanı Coşar öncülüğündeki heyet ile karşılıklı görüş alışverişinde bulundu.

YOZGAT

Afyonkarahisar TSO heyeti ile görüş alışverişinde bulundu

ANKARA

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Büyük Taarruz ve Büyük Zafer'in 100. Yılı Etkinlikleri çerçevesinde Ankara'da bulunan Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Serteser, Meclis Başkanı Mehmet Sıtkı Merdivenci ile Meclis üyeleri, Meslek Komiteleri, Kadın/ Genç Girişimci Kurulu üyelerinden oluşan heyeti kabul etti.

Başkan, Uşak Oda/ Borsa Meclis Üyeleri ile buluştu

TOB BB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Uşak Ticaret ve Sanayi Odası'nda düzenlenen Uşak Oda / Borsa Müşterek İstişare Toplantısı'na katıldı. Basına kapalı olarak gerçekleşen istişare toplantısında Hisarcıkloğlu, Meclis Üyelerinin sıkıntılarını ve çözüm önerilerini dinledi.

Uşak Belediye Başkanı Çakın ile istişarede bulundu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Uşak Belediye Başkanı Mehmet Çakın'ı makamında ziyaret etti.

Uşak Valisi Turan Ergün'ü ziyaret

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Uşak Valisi Dr. Turan Ergün'ü makamında ziyaret etti. Hisarcıkloğlu, Vali Ergün'e TOBB tarafından bastırılan 1. Cihan Harbinde Türkler kitabını hediye etti.

Büyükelçi Ömüraliyev'den Türk iş dünyasına yatırım çağrısı

Kırgız Cumhuriyeti'nin Türkiye Büyükelçisi Kubanıçbek Ömüraliyev, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler, Kırgızistan'daki yatırım fırsatları ve yatırımcılar için vize konusunda sağladıkları muafiyetlerden söz etti. Ömüraliyev, "Türk yatırımcılarını aktif olarak ülkemizde yatırım yapmaya ve iş yapmaya çağırıyoruz" dedi.

Kırgızistan'ın Türkiye Büyükelçisi Kubanıçbek Ömüraliyev, Kırgız-Türk ilişkilerinde ekonomik iş birliğinin öncelikli olduğunu ifade etti. Türkiye'nin Kırgızistan'ın ana ticari ortaklarından biri olduğunun altını çizen Ömüraliyev, 2021 yılında Kırgızistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin 835.9 milyon dolar olduğunu belirtti. İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik bağları güçlendirmek ve yatırımları çekmek amacıyla Büyükelçilik, Ticaret Odaları ve Organize Sanayi Bölgeleri yöneticileri ve iş insanları ile düzenli olarak görüşmeler yapıldığına değinen Ömüraliyev, iş birliklerini geliştirmek için yaptıkları çeşitli faaliyetleri ve Eylem Planı'nı anlattı.

ÖZEL GÜMRÜK AYRICALIKLARI

Kırgızistan'ın vergi sayılarını azaltarak, yatırımcılar için elverişli koşullar yarattığını dile getiren Kubanıçbek Ömüraliyev, Batken bölgesine yatırım projelerini uygulayan yatırımcılara devlet garantisi sağlayan özel bir yatırım rejimi sağlandığını ve ithalat-ihracat yapan firmalara özel gümrük ayrıcalıkları sağlayan Serbest Ekonomik Bölgeleri kurulduğunu vurguladı. Ayrıca Kırgızistan ve

Türkiye arasında 90 güne kadar vizesiz rejim uygulandığına dikkat çeken Ömüraliyev, 10 milyon som (yaklaşık 130 bin dolar) tutarında yatırım yapan yatırımcı ve aile üyelerine 3 yıllık yatırım vizesi verildiğini de aktardı.

Kırgızistan ile Türkiye arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin günümüzdeki durumu nedir?

Kırgız-Türk ilişkilerinde ekonomik iş birliği öncelikli bir alandır. Türkiye, Kırgızistan'ın ana ticari ortaklarından biridir. Ayrıca Kırgız Cumhuriyeti'nin dış ticaretinde özel bir yere sahiptir. 2021 yılında Kırgızistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 835.9 milyon dolar olup, Kırgızistan Cumhuriyeti'nin ihracatı 86.4 milyon dolara, ithalatı ise 749.5 milyon dolara tekabül ediyor. Pandeminin ülkelerin ekonomisi üzerindeki olumsuz etkisine rağmen Kırgızistan ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi 2021 yılında 2020 yılı ile karşılaştırıldığında 328.4 milyon dolar artmıştır (2020 yılında- 507.5 milyon dolar). Taraflar, iki ülke arasındaki ticaret hacmini 1 milyar dolara çıkarmak için çalışıyorlar.

Kırgızistan'ın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; Fasulye, ceviz, pamuk ve pamuk-

lu kumaşlar, ham post, deri ve deri ürünleri, mücevherler, metaller, bakır ve bakırdan yapılmış ürünler, ev eşyaları vs. Türkiye'den ithal edilen başlıca ürünler ise; hafif sanayi ürünleri, ilaç, kimyasallar, plastikler, kauçuk, makineler, gıda ve tarımsal ham maddeler, demir, demir dışı ve değerli metaller, mücevherler, ahşap ürünleri, mobilya ve aksesuarları, deri ürünleri vb. 2021 yılında Türkiye'den Kırgızistan'a yapılan doğrudan yatırım miktarı 237.9 milyon dolar olmuştur ve 2020 yılına kıyasla 215.1 milyon dolara yükselmiştir. Kırgızistan yatırım alanında; tarım, tekstil, madencilik, hidroelektrik, bilişim teknolojileri, hizmet, turizm ve diğer karşılıklı fayda sağlayan sektörlerde Türkiye ile ortak sanayi işletmelerinin hayata geçirilmesine ilgi duyuyor. Örneğin ülkemiz hidroenerji potansiyelinin sadece yüzde 10'unu kullanıyor.

İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik bağları güçlendirmek için ne gibi adımlar atılıyor?

Kırgızistan ile Türkiye, arasındaki ticari ve ekonomik bağları güçlendirmek ve yatırımları çekmek amacıyla Büyükelçilik, Türkiye'nin Ticaret Odaları ve Organize Sanayi Bölgelerinin yöneticileri ve iş insanları ile düzenli olarak görüşüyor. Görüşme kapsamında ise Kırgızistan'ın yatırım potansiyeli hakkında sunum yapılıyor ve B2B görüşmeleri düzenleniyor. Son yıllarda iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik iş birliğini geliştirmek için bir dizi faaliyet gerçekleştirildi. 22 Kasım 2019'da

Ankara'da 9'uncu Kırgız-Türk Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantısı, 21 Kasım 2019'da İstanbul'da Kırgızistan ve Türkiye'den 350'den fazla girişimcinin katıldığı İstanbul'da Kırgız-Türk İş Forumu ve iş insanlarının iki ülkeye karşılıklı ziyaretleri vb. gerçekleştirildi.

Kırgız-Türk KEK Eş Başkanları, Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı Akılbek Caparov ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay bu ziyaretlere katıldı. 13-14 Mayıs ve 28-30 Ekim 2021 tarihlerinde TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu Başkanlığında, Türk iş insanlarının Kırgızistan ziyaretleri gerçekleşti. Ziyaret çerçevesinde Türk heyeti Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sadır Caparov tarafından kabul edildi ve Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı ve üyeleri ile görüşmeleri gerçekleşti.

Görüşmeler sırasında ortak projelerin uygulanması konusunda anlaşmalar sağlandı. 10 Haziran 2021 tarihinde Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'un Türkiye Cumhuriyeti'ne resmî ziyareti çerçevesinde, iki ülkeden yüzden fazla iş insanının katılımıyla TOBB ile ortaklaşa iş forumu düzenlendi ve iki ülke iş insanları arasında B2B görüşmeleri yapıldı. 10 Eylül 2021 tarihinde Bışkek'te 10'uncu Kırgız-Türk Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantısı, ayrıca iki ülkenin hükümet temsilcileri ve 90'dan fazla iş insanının katıldığı Kırgız-Türk İş Forumu gerçekleştirildi. Söz konusu etkinlikler sonucunda toprak altı zenginliklerin kullanımı, çevre, istatistik ve helal akreditasyonu alanlarında ikili anlaşmalar imzalandı. İş Forumu'ndan sonra iki ülke iş insanları arasında B2B görüşmeleri yapıldı.

Ayrıca ticaret ve yatırım, sanayi, top-

rak altı zenginliklerin kullanımı, finans ve bankacılık, sağlık, eğitim ve bilim, kültür, enformasyon ve turizm, iş ve sosyal koruma, ulaşım ve iletişim, teknik yardım vs. alanlarda ikili iş birliğini geliştirmek ve genişletmek amacıyla 79 somut maddeden oluşan ve onları tamamlama zamanlamasını içeren Eylem Planı kabul edildi. 11 Kasım 2021'de Cumhurbaşkanı Sadır Caparov Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi (TDT) çerçevesinde, Türkiye'deki iş dünyasının büyük temsilcileriyle görüştü. Türk iş insanları bizzat Kırgız Devlet Başkanından yatırımcıların haklarını destekleme ve koruma, yabancı iş adamları için uygun koşullar yaratma, girişim ve projelerinin uygulanmasına yardımcı olma yönünde alınan önlemler hakkında bilgi aldılar. Cumhurbaşkanı, Türk iş insanlarını Kırgızistan'a özellikle Batken bölgesine aktif olarak yatırım yapmaya çağırıldı.

Kırgızistan'daki yatırım potansiyeli ve iş yapma koşullarından bahsedebilir misiniz?

Kırgızistan'da her yıl yatırımcılar için yeni elverişli koşullar yaratılıyor. Vergi sayısı azaltılarak, KDV vergisi yüzde 12, kurumlar vergisi yüzde 10 ve gelir vergisi yüzde 10 düzeyine çekildi. Yatırımcı, devletin öncelikli faaliyet türüne (ekonomi sektörüne) yatırım projeleri uygulaması durumunda, ithal edilen teknolojik ekipman gümrük vergilerinden muaf tutulacak. Ayrıca Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca küçük hidroelektrik ve diğer enerji santrallerinin yapımı için ithal edilen teknolojik ekipmanlar gümrük vergilerinden muaf tutulacak. Aynı zamanda, Kırgızistan'ın Batken bölgesine yatırım projelerini uygulayan yatırımcılara devlet garantisi sağlayan özel bir yatırım rejimi sağlanıyor. Ayrıca, Batken bölgesinde gelir vergisi, emlak vergisi, satış vergisi ve arazi vergisi oranları yüzde 0'a düşürüldü. İhracatı teşvik etmek ve kolaylaştırmak için Kırgız Cumhuriyeti'nde ihracat ve ithalat yapan firmalara özel gümrük ayrıcalıkları sağlayan Bışkek, Narın, Maymak, Kara-Kol ve Leylek Serbest Ekonomik Bölgeleri kuruldu.

Yatırım çekmek ve üretim tesislerin açmak için iş insanlarına AB'nin GTS+ (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) programı kapsamında 6 bin 200 çeşit ürünün AB pazarına gümrük vergisiz ihracat imkânları dâhil olmak üzere diğer bütün gerekli bilgilerin verilmesi ayrıca iş insanlarının ülkemize ziyaretlerinin organize edilme-

si, Kırgızistan'ın ilgili bakanlık, kurum ve iş insanları ile görüşmelerin düzenlenmesi konularında yardımcı oluyoruz. Yatırımcıların Kırgızistan'da üretim tesisleri açmaları için önemli bir teşvik ise, üretilen ürünlerin, Kırgız Cumhuriyeti'nin Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) üyeliği çerçevesinde örgüte üye ülkelerin 185 milyonluk pazarının yanı sıra Çin ve diğer komşu ülkelerin de büyük bir pazarına erişiminin sağlanması. Ayrıca Kırgız Cumhuriyeti, uluslararası ticaretin serbestleştirilmesi ve DTÖ'ye üye devletlerin ticari ve ekonomik ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla oluşturulmuş önemli bir platform olan DTÖ üyesidir. Kırgızistan'ın yatırım ve turizm potansiyeli hakkında ayrıntılı bilgi, Büyükelçiliğin web sitesinde hem Türkçe hem de İngilizce olarak bulunuyor. (www.mfa.gov.kg/ankara)

Yatırımları korumak için ne gibi önlemler alınıyor?

Kırgız Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasında Kırgız ve Türk yatırımcılar için eşit koşullar yaratan 'Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları' yürürlüğe konuldu. Kırgızistan'da yeni bir Vergi Kanunu'nun yürürlüğe girdiğini de belirtmek gerekiyor. Yeni kanun, vergi yükümlülüklerinin hafifletilmesini; gölge ekonominin azaltılmasına, tüm katılımcıların vergi yükümlülüklerini yerine getirmeleri için sermaye ve işletme maliyetlerinin en aza indirilmesini; rapor işlemlerinin otomatikleştirilmesi ve basitleştirilmesini ve vergi yetkilileriyle temasın en aza indirilmesini; haksız rekabetin ortadan kaldırılmasını ve yerli üreticilerin korunmasının yanı sıra Avrasya Ekonomik Birliği'ne üye ülkelere ihracatın artırılmasını amaçlıyor.

Yatırımcılar için vize alırken hangi muafiyetler sağlanıyor?

Kırgızistan ve Türkiye arasında 90 güne kadar vizesiz rejim uygulanıyor, ancak 10 milyon som (yaklaşık 130 bin dolar) tutarında yatırım yaptıklarında yatırımcı ve aile üyelerine 3 yıllık yatırım vizesi veriliyor. Sonuç olarak, Türk yatırımcılarını aktif olarak ülkemizde yatırım yapmaya ve iş yapmaya çağırıyoruz. Aynı zamanda şunu da belirtmek isteriz ki, bir girişimci hukuka uygun çalışır ve zamanında vergisini öderse, o zaman hangi ülkede çalışırsa çalışsın herhangi bir sorun yaşamayacaktır.

TOBB VE WTCA arasında iş birliği anlaşması imzalandı

TOBB ile Dünya Ticaret Merkezleri Birliği (WTCA) arasında iş birliği anlaşması imzalandı. TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu ve WTCA İş Geliştirme İcra Direktörü Robin Van Puyenbroeck tarafından imzalanan iş birliği anlaşması ile ticaretin teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması amaçlanıyor.

İmza töreninde konuşan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, TOBB olarak üyelerinin dışı açılmasına destek verdiklerini vurgulayarak, "Bu çerçevede, mal ve hizmet ihracatı, ülke içinde ve ülke dışında ortak yatırımlar son derece önemlidir. Ülkemize daha fazla doğrudan yatırım gelmesi için çabalyoruz" dedi. Bu çerçevede, Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliğinin modernizasyonunun önemli öncelikleri olduğunu belirten Hisarcıkıoğlu, Gümrük Birliği'nin kapsamına tarım, hizmetler ve kamu alımlarının ilave edilmesinin, mevcut yapıda işleyişte karşılaşılan karşılıklı sorunların aşılmasının Türkiye ve AB iş dünyaları için yeni fırsatlar doğuracağını dile getirdi. Bu kapsamda daha önce de Brüksel'de olduklarını hatırlatan Hisarcıkıoğlu, Birleşik Krallığın AB'den ayrılmasından sonra, Türki-

ye ile Birleşik Krallık arasında yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşmasının da firmalara önemli fırsatlar sunduğunu ifade etti.

"Üyeler arasındaki iş birlikleri için gerekli platform sağlanacak"

ABD ile 100 milyar dolarlık dengeli ticaret hedefinin de bir başka öncelikleri olduğunu ifade eden TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, "Şikago'da faaliyetlerini sürdüren Ticaret Merkezimiz doğrudan bu hedefin gerçekleştirilmesine odaklanıyor. Türkiye ile Japonya arasındaki Ekonomik Ortaklık Anlaşması sürecinin tamamlanması da önceliklerimiz arasında yer alıyor" dedi. Endonezya, MERCOSUR, Meksika ve benzeri serbest ticaret anlaşmaları müzakerelerini de Türk iş dünyası olarak yakından takip ettiklerini belirten Hisarcıkıoğlu, Güney

Kore, Singapur ve Malezya gibi ülkelerle var olan serbest ticaret anlaşmalarının sağladığı fırsatlardan yararlanmanın da öncelikleri arasında yer aldığını kaydetti. Bu çerçevede, imzaladıkları Mutabakat Zaptıyla, ülke dışına ve ülkeye dönük ticaret heyetleri organizasyonuna karşılıklı olarak destek verileceğini, aynı zamanda üyeler arasındaki iş birlikleri için gerekli platform sağlanacağını aktardı.

"Türkiye, hem endüstriyel hem imalat sanayisi hem de ticarete gerçek bir dev"

Dünya Ticaret Merkezleri Birliği (WTCA) İş Geliştirme İcra Direktörü Robin Van Puyenbroeck de en son 30 yıl önce Türkiye'ye ziyaret gerçekleştirdiğini, şu anda Türkiye'nin çok çok gelişmiş durumda olduğu-

nu söyledi. Puyenbroeck, Türkiye'nin hem endüstriyel hem imalat sanayisi hem de ticaret anlamında gerçek bir dev olduğunu ifade etti. Puyenbroeck, Hisarcıklıoğlu'nu bütün gayretleri için tebrik ederek, "Gerçek anlamda hem buraya yatırım çekmek hem yurtdışına yatırım götürmek açısından çok ciddi çabalarınız oldu" dedi.

Dünya Ticaret Merkezleri Birliği'nin bir uluslararası ticaret örgütü olduğunu anlatan Puyenbroeck, amacın uluslararası ticaretin yaygınlaştırılması, teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması olduğunu belirtti. Aynı zamanda Dünya Ticaret Örgütü markasının da sahipliğini yaptıklarını, dolayısıyla bu ağa üye olan uluslararası ticaret kuruluşları ile birlikte çalıştıklarını dile getirdi. En son teknoloji ve donanımlarla donatılmış merkezler sayesinde ki Ankara ve İstanbul'da olanların da bunların bir ürünü olduğunu altını çizen Puyenbroeck, aslında yapmaya çalışılan şeyin ticareti ve yatırımları artırıp, kolaylaştırabilmek olduğunu ifade etti.

"WTCA'nın misyonu, ticareti kolaylaştırmak teşvik etmek"

Uluslararası bir ticaret örgütü olarak tam anlamıyla bunu nasıl yaptıklarını anlatan Dünya Ticaret Merkezleri Birliği (WTCA) İş Geliştirme İcra Direktörü Robin Van Puyenbroeck, "100 ülkede 300 kadar dünya ticaret örgütü var. Çok çeşitli bir gruptan bahsediyoruz. Dünya Ticaret Merkezleri pek bilinmez bu ama aslında havaalanlarıdır, üniversitelerdir, serbest ticaret bölgeleridir, fuar merkezleridir ya da ticari işlevi olan bir takım mülklere. Sonuç olarak bir ekosistem içerisinde yer alıyoruz. Ve bu ekosistem çok farklı alanlarda hizmet veriyor" şeklinde konuştu.

Ticaret, tarım ya da emlak sektörünün

hepsinin birbiri ile çok yakın ilişkisi olan bu ortamda bir güven ilişkisi üzerinden hareket eden bir ekosistemden bahseden Puyenbroeck, bu ekosistemin COVID-19 pandemisi ile birlikte de ne kadar dayanıklı olduğunu gördüklerini dile getirdi. Şimdi bir takım ekonomik sınamalarla karşı karşıya olduğunu söyleyerek, "Bunun karşısında da duracağını düşünüyoruz. Çok fazla ekonomik sınanmanın bizi beklediği belki de bir kusursuz fırtına öncesinde birlikteyiz" ifadelerini kullandı. Sonuç olarak misyonlarının ticareti kolaylaştırmak ve teşvik etmek olduğunu belirtti.

"Bu anlaşma, ticaret yoluyla gerçekleşen bir barış projesi"

Ticareti kolaylaştırmak ve teşvik etmek için TOBB'la birlikteyiz olduklarını ifade

eden WTCA İş Geliştirme İcra Direktörü Robin Van Puyenbroeck, birlikte ticaret edenlerin çok daha iyi geçindiğini, dolayısıyla aslında bu anlaşmanın ticaret yoluyla gerçekleşen bir barış projesi olduğunu vurguladı. Ticaret heyetlerinin karşılıklı olarak gidip gelmesinin çok önemli olduğunu aktaran Puyenbroeck, önümüzdeki sene genel kurulu Afrika'da gerçekleştireceklerini açıkladı. Aynı zamanda da Ankara ve İstanbul Ticaret Merkezlerinin yardımıyla buradaki iş camiasını buluşturmaya çalışacaklarını belirterek, Türk şirketlerinin, ilgilenenlerini Afrika'ya taşımaya çalışacaklarını dile getirdi. Bu organizasyonu da büyütmek istediklerinden bahseden Puyenbroeck, "Bu konuları yakından izleme şansımız olacak. Umuyorum uzun soluklu ve kapsamlı bir işbirliği olur" ifadelerini kullandı.

Kırımoğlu'na, TOBB ETÜ Fahri Doktorası takdim edildi

Ukrayna Parlamentosu Milletvekili ve Kırım Tatar Türklerinin Milli Lideri Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'na, TOBB Başkanı ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu'nun ev sahipliğinde düzenlenen tören ile TOBB ETÜ Fahri Doktorası sunuldu.

T OBB ETÜ'deki törende konuşan M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Üniversite Senatosu kararıyla, Ukrayna Parlamentosu Milletvekili ve Kırım Tatar Türklerinin Milli Lideri Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'na fahri doktora tevcih edilmesi kararı verildiğini belirtti. Kırımoğlu'nun da TOBB ETÜ Fahri Doktora unvanını kabul ederek, kendilerini onurlandırdığını ifade ederek; şahsi, TOBB-ETÜ ve Türk özel sektörü adına şükranlarını ilettiler. Kırım ve Anadolu'nun, tarihte kederi de sevinci de hep birlikte paylaştığını ifade eden Hisarcıkıoğlu, son dönemde, zor günler geçirse de Kırım'ı daha güçlü ve müreffeh bir gelecek beklediğini söyledi. Türkiye iş dünyası olarak Kırımlılara hep destek olacaklarını ve yanlarında duracaklarının da altını çizdi.

"Hakkını şiddetle değil, fikirle savundu"

Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'nun tam anlamıyla, vatan sevgisinin ve millet aşkının tarifi olduğunu dile getiren TOBB Başkanı ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, "Benim için bir ağabeydir, dik duruşun simgesidir. Haklı olduğu davada her türlü çileye katlanıp, tek bir geri adım dahi atmamıştır. Ve en haklı olduğu davada, en büyük işkencelere maruz kaldığında bile, barışın dilinden başka bir dille konuşmamıştır" dedi.

Hakkını şiddetle değil, fikirle savunduğuna dikkat çeken Hisarcıkıoğlu, Kırımoğlu'nun halkı adına bütün mevzilerini şiddetle değil, yaslandığı gerçeklerle kazanmış, gerçek bir mücadele insanı olduğuna vurgu yaptı. Kırımoğlu'nun, "Eğer bir mücadelede masum bir çocuğun kanı dökülürse bu başarı değildir" sözüyle, her

kesimin kendi adına alınacağı çok ders olduğuna dikkat çeken Hisarcıkıoğlu, bu nedenle kendisine TOBB ETÜ olarak fahri doktor unvanı vermekten büyük mutluluk duyduklarını kaydetti.

“TOBB ETÜ, Kırımioğlu gibi barış ve haktan yana vicdanlı, dürüst gençler yetiştirmeyi hedefliyor”

Üniversite olarak Mustafa Abdülmecit Kırımioğlu gibi barış ve haktan yana vicdanlı ve dürüst gençler yetiştirmeyi hedeflediklerini ifade eden M. Rifat Hisarcıkıoğlu, TOBB ETÜ'nün, Türk iş dünyasının; özgür düşünen, bilgiyi takip eden, hızlı öğrenen, teknoloji üreten, icat çıkaran yeni bir nesli ülkemize kazandırma projesi olduğunu aktardı. TOBB ETÜ'nün henüz 18 yıllık genç bir üniversite olduğunu hatırlatan Hisarcıkıoğlu, “İlk yıllarımızdan itibaren, Türkiye'nin en çok tercih edilen üniversitelerinden biri olduk. Üniversitemiz artık dünyaya fikir ve teknoloji ihraç eden bir üniversite haline geldi. Türkiye'de bir ilki başlatarak uyguladığımız ortak eğitim programı, sanayi-üniversite iş birliğinde örnek model oldu” ifadelerini kullandı.

Kısacası TOBB-ETÜ'nün; programı, eğitim yöntemi, iş dünyası ile yakın ilişkileri ve Ar-Ge gibi birçok alanda getirdiği yenilikçi yaklaşımıyla bugün Türkiye'nin en başarılı üniversiteleri arasında olduğunun altını çizdi. Kırımioğlu ise konuşmasında, Kırım Tatar Türklerinin mücadelesi için elinden gelen her şeyi yapacağına vurgu yaparak, Ruslaştırılmış eğitimi millileştirmek için TOBB ETÜ'den yardım isteyeceğini dile getirdi. Hisarcıkıoğlu'nun konuşmasının ardından Kırımioğlu'na cübbe giydirilerek onursal doktora unvanı verildi.

Hisarcıkıoğlu, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Malezya Başbakanı Yakub ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Malezya Başbakanı İsmail Sabri Yakub ile bir araya geldi.

Malezya Bilim, Teknoloji ve Yenilik Bakanı TOBB ETÜ'de

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Malezya Bilim, Teknoloji ve Yenilik Bakanı Dr Adham Baba ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank ile TOBB ETÜ'de bir araya geldi. Hisarcıkıoğlu, kampüste yer alan yerli üretim kuantum çipi ve hidroelektrik santral test merkezini gezdirerek, bilgi verdi. Konuk Bakan ayrıca, TOBB ETÜ'de yer alan TOGG Teknoloji Araştırma Merkezi'ni de ziyaret etti. Malezya Bilim, Teknoloji ve Yenilik Bakanı Baba, Malezya'ya ihraç edilecek ilk TOGG'a da talip oldu.

Türkiye'nin NATO Daimi Temsilcisi Büyükelçi Öztürk'e ziyaret gerçekleşti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu ve TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri, Türkiye'nin NATO Daimi Temsilcisi Büyükelçi Basat Öztürk'ü ziyaret etti.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Brüksel'de

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Brüksel'e gitti. Hisarcıkıoğlu ve beraberindeki TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri, Türkiye'nin AB Nezdindeki Büyükelçisi Mehmet Kemal Bozay ile görüştü. Görüşmede, Büyükelçi Bozay, AB ve Türkiye-AB ilişkilerindeki gelişmeler hakkında bilgi verdi.

EUROCHAMBRES CEO'su Butters ile temaslarda bulundu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu ve TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri, Brüksel temaları kapsamında, Avrupa Ticaret ve Sanayi Odası (EUROCHAMBRES) CEO'su Ben Butters ile bir araya geldi. Görüşmede, Avrupa iş dünyasının gündemi ve beklentileri hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

Türkiye'nin Belçika Büyükelçisi Hasan Ulusoy'a ziyaret yapıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu ve TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri, Brüksel temasları kapsamında, Türkiye'nin Belçika Büyükelçisi Dr. Hasan Ulusoy'u ziyaret etti.

Hisarcıkıoğlu, İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mete için taziye mesajı yayınladı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, vefat eden Batı Trakyalı Türk azınlığın ileri gelenlerinden İskeçe Seçilmiş Müftüsü Ahmet Mete'ye Allah'tan rahmet diledi. Hisarcıkıoğlu sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, "İskeçe Seçilmiş Müftüsü Ahmet Mete'ye Allah'tan rahmet, kıymetli ailesine ve Batı Trakya'da yaşayan tüm soydaşlarımıza sabır ve başsağlığı diliyorum. Mekanı cennet olsun" ifadelerine yer verdi.

Kuzey Makedonya Ekonomi Odası heyetiyle görüşme yapıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, TOBB'un çalışmaları ve Türkiye'deki Oda/Borsa sistemi hakkında bilgi edinmek üzere Ankara'da bulunan Kuzey Makedonya Ekonomi Odası'ndan Sanja Nikolova ve Igor Tasevski ile bir araya geldi.

Hisarcıkıoğlu, ICCIA Genel Kurulu'na katıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı ve İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Vekili M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Umman'da gerçekleştirilen, 57 ülkenin üye olduğu İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası'nın Yönetim Kurulu ve Genel Kurul toplantılarına katıldı.

Kamu yatırım harcamaları ve faiz ödemeleri nasıl yapılmalı?

Özcan KADIOĞLU ozcankadioglu@hotmail.com
Dünya Gazetesi Yazarı

Geçmişten günümüze doğru devlet anlayışındaki değişimlerle beraber devletin görev ve fonksiyonlarının genişlemesi, kamu harcamalarının ve bu harcamaların finansmanı için gerekli olan gelir ihtiyacının da hızla artmasına neden oluyor.

Gelişmekte olan ülkeler için son derece önemli olan ekonomik kalkınma, sürdürülebilir büyüme, yeni istihdam olanaklarının yaratılması ve bölgelerarası gelişme farkının azaltılması gibi makroekonomik hedeflere ulaşma yönünde kamu yatırım harcamaları oldukça önemli bir araçtır. Bu alanda yapılmış olan ulusal ve uluslararası tüm çalış-

malar da bu durumu destekler niteliktedir. İhtiyaçların sınırsız fakat kaynakların sınırlı olduğu bir ortamda vatandaşlarına mali, ekonomik ve sosyal sorumlulukları olan devletlerin, kamu harcamalarını ve vergi gelirlerini verimli ve ekonomik kullanması bu sorumluluklarını gerçekleştirmesi açısından oldukça önemlidir.

Kamu yatırımları hem sosyal olarak yararlı sonuçlar doğurabilir, hem de yatırımlarda verimlilik dikkate alınır ve bütçeleme düzgün yönetilirse finansal açıdan karlılık elde edilebilir ve yapılan yatırımların ekonomi üzerinde olumlu etkileri olabilir. Kamu yatırımlarından elde edilecek sosyal fayda, yatırımın finansal maliyetini aştığı durumlarda yatırım yapılmalıdır. Kamu yatırım harcamaları; uzun dönemli yatırımlara yönelik okullar, hastaneler, kamu konutları ve diğer sosyal altyapılar gibi vatandaşlar için kilit kamu hizmetlerinin sunulmasını destekleyen inşaa hizmetlerini, ayrıca havaalanları, limanlar, karayolları gibi ulaştırma altyapı hizmetlerini ve telekomünikasyon, enerji üretimi ve iletimi gibi tesislere yönelik yapılan harcamalardır.

Sermaye birikimi, ekonomik büyümenin temel dinamiğidir

Sermaye birikimi, ekonomik büyümenin temel dinamiğidir. Gelişimin temel şartı ise yatırımların varlığıdır. Bir ülkede toplam üretim hacminin (GSYH) genişlemesi olarak tanımlanabilecek ekonomik büyümenin üç önemli dinamiği bulunur. Bunlar; Sermaye birikimi, teknolojik ilerleme, nüfus ve iş gücü artışıdır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ülkelerle aralarındaki sosyo-ekonomik farkı kapatmak için ulusal gelirlerinin oldukça büyük bir bölümünü yatırımlara yönlendirmek zorundadır. Ancak, ulusal tasarrufların yatırımları finanse edecek hacimde olmaması nedeniyle, öngörülen kalkınma ivmesine ulaşabilmek için uzun yıllardır gelişmekte olan ülkeler gibi dış finansmana ihtiyaç duyuyoruz.

İç tasarrufların yetersizliği, dış ödemeler dengesindeki açıklar ve teknolojiye yetersizlik, Türkiye gibi gelişmekte olan diğer ülkeleri de sürekli dış finansman kullanımına itiyor. Yatırımların da tasarrufların en önemli belirleyicilerinin başında faiz oranları gelir. Faiz düştükçe tasarruflarda düşüş, yatırım-

larda artış yükseldiğinde ise tersi yaşanır. Ancak, Türkiye uzun yıllar reel faizin yüksek olduğu bir ekonomi olmasına rağmen ulusal tasarruflar düşük kaldı, ekonomik büyümeyi sağlayacak yatırımlar büyük oranda dış finansmanla gerçekleştirilmeye çalışıldı.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez merkezi yönetim faiz borcunun anaparayı geçtiği görüldü

Son yıllarda yatırımlara ayrılması gereken kaynaklar kamunun iç ve dış borçları dolayısıyla oluşan faiz yükü kamu harcamalarında hem sayısal hem de oransal olarak hızla artıyor. Reel sektörün yatırımlarının finansmanı için hızla artan döviz borçlanma maliyetleri, bankaların sendikasyonlar yoluyla dış finans kurumlarından borç alması zorlaşmakta maliyetler sürekli artıyor. Bu yapıda aracı konumdaki banka ve finans kuruluşlarının karlılığı artarken, faiz yükümlülüğü dolayısıyla ülkeden dışarıya büyük bir kaynak transferi yaşanmaya da devam ediyor.

Geçmişten günümüze doğru kısa bir yolculuk yapacak olursak, kamunun 2002 sonunda 155.2 milyar TL olan brüt Türk Lirası borç stoku yüzde 630 artışla Haziran 2022 itibarıyla 1 trilyon 131 milyar liraya, döviz cinsi borç stoku yüzde 2.165 artışla 101.6 milyar liradan 2 trilyon 300 milyar liraya; toplam kamu brüt borç stoku yüzde 1.235 artışla 256.8 milyar liradan 3 trilyon 7431 milyar liraya yükseldi. Kısaca son dört yıllık dönemde ekonominin çarkları faize çalışmaya başladı. Cumhuriyet tarihinde ilk kez merkezi yönetim faiz borcu anaparayı geçti. Son dönemde bütçede ortaya çıkan faiz yükü, yatırım harcamalarına kaynak transferini tekrar tehdit etmeye başladı.

TL, yabancı paralara karşı rekor değer yitirirken içerideki satın alma gücü de geriledi

Kamu bütçe gelirleri için makro düzeydeki yeni tehditler: Yüksek enflasyon, yeni ekonomi modeli ile sürekli artan cari açık, önümüzdeki bir yıl içinde yapılacak 182.3 milyar dolarlık dış borç geri ödemesi ve cari açık finansmanı ile birlikte toplam 220 milyar dolarlık taze döviz talebi, (aylık ortalama 18.3 milyar dolar), yüksek CDS primi. Siyasi olarak tehditlere bakılacak olursa son birkaç yılda artan siyasi gerilim ve rejim tartışmaları yanında bölgemizde yaşanan sıcak savaş ve diplomatik ilişkilerde yaşanan stres,

Türkiye'nin risk primini yükseltti, sermaye akımları üzerinde de olumsuz etki yaptı.

Bu risklerin varlığı, iç ve dış nedenlerle artan belirsizlik algısı, yabancıların Türkiye'ye paralarını rahatça getirmelerini engelliyor, içeride de paranın fiyatını yükseltiyor. Son dönemde yabancı paralara karşı TL rekor değer yitirirken aynı zamanda içerideki satın alma gücü de geriledi. (enflasyon yüzde 78.6) 2022 yılında; kırılğan 5'li diye adlandırılan ülkelerde Türkiye dışındaki dördünün ulusal paraları dolar karşısında ortalama yüzde -2.1 değer kaybederken, TL dolara karşı Kur Koruma Mevduat hesapları açılmasına rağmen yüzde -35.2 değer yitirdi.

Ekonominin olağan seyri ile faizlerin düşmesi için gerekli şartların oluşturulması beklenmeli

Kur yükselmeye devam ettikçe enflasyonun da daha fazla yükselmesine yol açıyor. Enflasyon yükseldikçe reel faiz (enflasyondan arındırılmış faiz) yetersiz kaldığı için (Temmuz -65,6) son 2 yılda tasarruflar başka alanlara kayarak, rekor düzeyde gayrimenkul ve mal fiyatlarına aşırı talep (enflasyondan dolayı paranın reel alım gücünü kaybetmesinden dolayı) neticesinde düşüyor ve bankalardaki mevduat başka alanlara veya döviz (dolarizasyon) kayıyor.

Toplumun gelirini ve istihdamı artırmak için ekonomimizi büyütme, yani ekonominin üretim kapasitesini genişletmek istiyorsanız, yatırımların önünün açılması, bunun için de diğer makroekonomik

göstergelerle dengeli biçimde yatırımlar için gerekli finansmanın maliyetinin aşağı çekilmesi gerekir. Finansmanın, maliyetinin aşağı çekilmesi ve bollaşması için cari faiz düzeyinin baskılar ile aşağı ineceği koşulları oluşturmaya çalışmak yerine ekonominin olağan seyri ile faizlerin düşmesi için gerekli şartlar oluşturulması beklenmelidir.

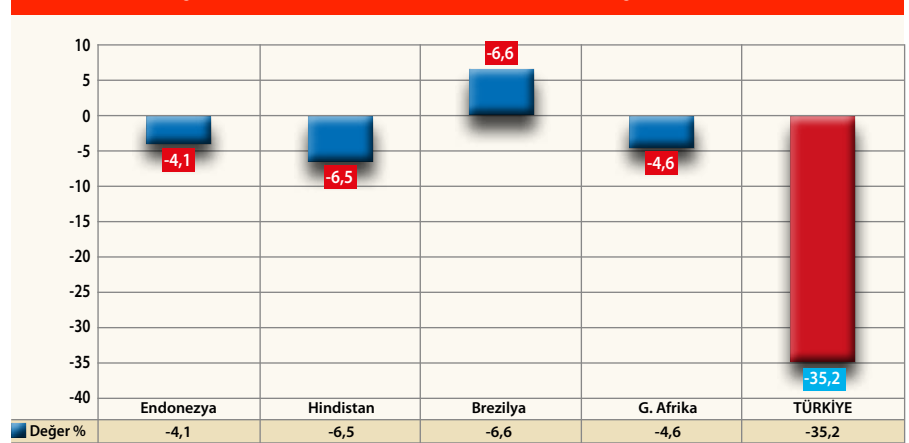
Yatırım maliyetinin azaltılması ve faizlerin düşmesi için neler yapılmalı?

Riskler azaltılmalı. Yatırım ortamının alt yapısını evrensel şartlara göre oluşturup uygulamaya sokulmalı, kişilerin keyfine göre hukuk kuralları, ihale yasaları ve ihaleye çağırılma şartları sık sık değiştirilmemeli. Bunun sonucunda döviz kurları düşer, enflasyon düşer, doğal olarak da faizler aşağı doğru inmeye başlar. Yatırımları artırmak, toplumsal düzeyde riskleri düşürmek için neler yapılmalı? Ülke ekonomisine yönelik risk algısını gidermek için önce siyasi alanda istikrar algısını büyütme gerekir. Siyasi istikrar ve toplumsal barışın güçlenmesi, güven ortamını tesis edecek, piyasaların yeniden sağlıklı işleyişle birlikte, sermaye girişlerinin önünü açılacak ve doğrudan yatırımlar artacaktır.

Risk algısının azalması, faizlerin doğal seyirle aşağı inmesini sağlayacak

Sıcak savaşın hala devam ettiği bölgede barış ve normalleşmeye için komşularla düzleme sürecindeki olumlu gelişmelere ivme kazandırmak, normal ekonomik ve

KIRILGAN EKONOMİLERDE PARA BİRİMLERİNİN YILBAŞINDAN BUGÜNE DOLARA KARŞI DEĞERİ

Kaynaklar: Tradingeconomics

ticari ilişkilerin yeniden başlaması, Türkiye'ye yönelik risk algısını azaltacaktır. Komşu Ortadoğu ülkeleri ile ilişkilerin olumlu yönde seyri, bu ülkelerle ticaret ve turizm faaliyetleri başta ekonomik iş birliğini artıracak, ekonomik büyümeye katkı yapacaktır. Hükümet tarafından siyasi alandaki içerde ve dışarıda yaşanan gerilimin düşürülmesi, ekonomide de birikmiş yapısal reform ihtiyacının bir an önce karşılanması, kurumların bağımsızlığının yeniden tesis edilmesi, reformlara kararlılıkla başlanması, ülke riskinin azalması, güvenin artması için önemli bir faktör olacaktır. Risk algısının azalması, sermaye hareketlerini normalleştirecek, belirsizliği

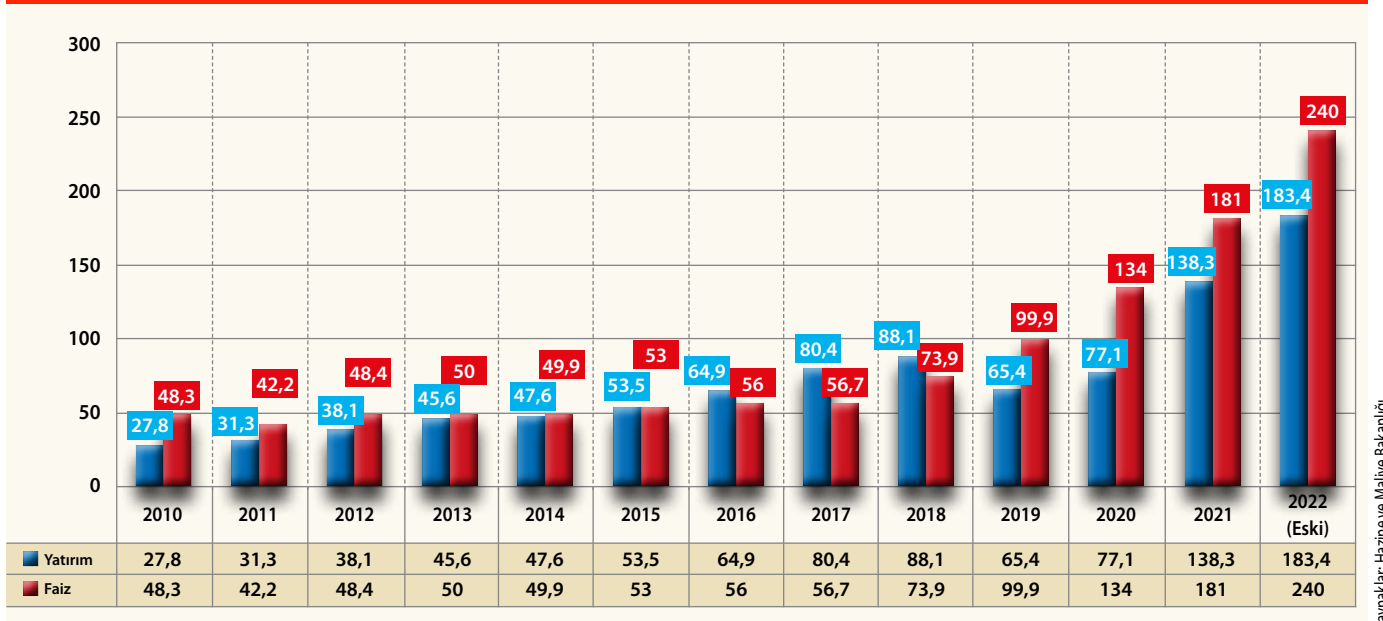
dağıtacak, güveni ve öngörülebilirliği artıracak, faizlerin doğal seyirle aşağı inmesini sağlayacak, yatırım iklimini güçlendirerek büyümeye ivme kazandıracaktır.

Yatırımlar ile merkezi yönetim faiz ödemeleri tablosunu incelediğimizde;

- 2015-2018 yıllarında yatırım tutarı merkezi yönetim faiz ödemelerinin üzerinde olduğu görülüyor.
- 2018'den itibaren geçmişteki hastalıklı faiz yapısının tekrar nüksettiğini görüyoruz. Faiz harcamaları yatırım harcamalarının çok üzerine çıktığı tabloda açıkça görülüyor.

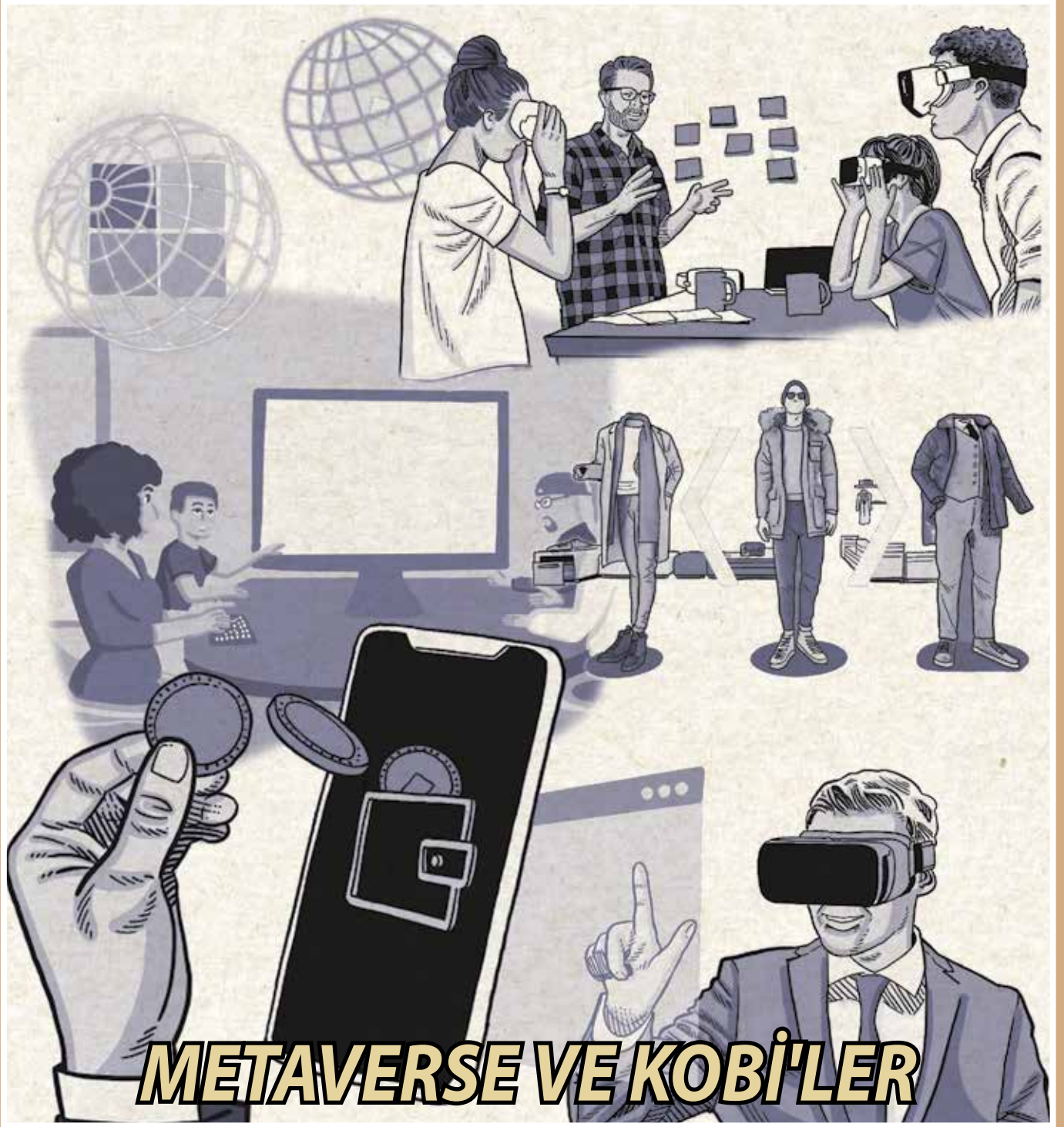
- 2010-2022 yılları arasında faiz harcamaları için 1 trilyon 131 milyar TL ödenirken, aynı dönemde yatırım harcamaları 941 milyar TL olmuştur.
- Önümüzdeki yıllarda yatırım harcamaları ile faiz harcamaları arasındaki makas faiz tarafında iyice açılacak yapılacak yatırımlar faiz harcamalarının yarısı kadar olmayacağı görülüyor. Çünkü kamu borcunun yaklaşık yüzde 67'sinin döviz cinsinden olduğunu görüyoruz. Döviz'deki 1 TL'lik artış kamu borcunu 140 milyar TL artırıyor. Borç artışından dolayı faiz ödemeleri artıyor, yatırımlara kaynak aktarılamıyor.

KAMU FAİZ ÖDEMELERİ VE YATIRIM BÜTÇESİ (Milyar \$)

Kaynaklar: Hazine ve Maliye Bakanlığı

METAVERSE VE KOBİ'LER

Büyük ölçekli şirketlerin metaverse yatırımları, KOBİ'lerin geri planda kalmasını sağlasa da metaverse evrenleri, KOBİ'ler için de büyük avantajlar yaratıyor. KOBİ'lerin metaverse evrenini anlamasını kolaylaştıracak bilgileri, Güven Bilge çizimleriyle sizler için derledik.

METVERSE VE KOBİ'LER

TEKNOLOJİ ŞİRKETLERİ TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMALAR SONUCUNDA GEÇTİMİZ YILIN SONLARINA DOĞRU DİJİTAL DÜNYADA POPÜLERLİK KAZANAN METVERSE KAVRAMI, İNTERNET KULLANICILARININ DAHA ÖNCE DE ÇEŞİTLİ ÖRNEKLERİNE ŞAHİT OLDUĞU BİR KAVRAM OLARAK KENDİSİNİ YENİDEN ÜRETTİ.

FORTNITE

LIZMANLAR; SECOND LIFE, SANALIK, KNIGHT ONLINE, FORTNITE, MINECRAFT VE BUNA BENZER BİRCOK OYUN EVRENİNİN METVERSE'ÜN SUNDUĞU OLANAKLARI DAHA ÖNCE DE SAĞLADIĞININ ALTINI ÇİZDİ.

SANDBOX, AXS, DECENTRALAND, OVR İLE GÜNÜMÜZDE FACEBOOK TARAFINDAN AMERİKA VE KANADA'DA BETA SÜRÜMÜ YAYINLANAN HORIZON WORLD, EN POPÜLER METVERSE EVRENLERİ OLARAK ÖN PLANA ÇIKIYOR.

METVERSE EVRENİNE GİRİŞ YAPMAK İÇİN KULLANICILARIN BİR KRİPTO CÜZDANINA İHTİYACI VAR. MEVCUT EVRENLERE AIT KRİPTO PARA BİRLERİ BULUNUYOR VE KULLANICILAR GENELLİKLE ETH VE BSC ÜZERİNDEN SWAP İŞLEMLERİ YAPARAK BU PARA BİRLERİNE ULAŞABİLİYOR.

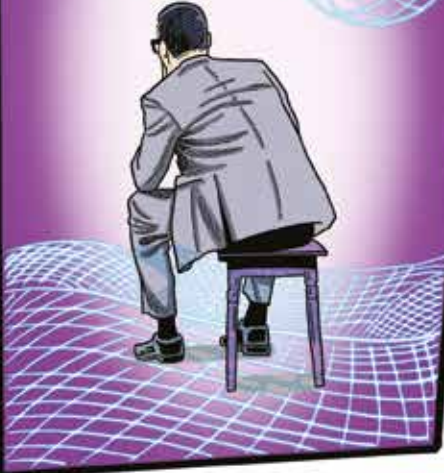

KULLANICILARIN ÖYELİK İŞLEMLERİNİN ARDINDAN KRİPTO CÜZDANINI EVRENE ENTEGRE ETMESİ GEREKİYOR. ARDINDAN SEÇİLEN EVRENDE ALIM VE SATIM İŞLEMİ YAPILABİLİYOR.

HER NE KADAR BÜYÜK ÖLÇEKLI ŞİRKETLERİN METAVERSE YATIRIMLARI KOBİ'LERİN GERİ PLANDA KALMASINI SAĞLASA DA METAVERSE EVRENLERİ KOBİ'LER İÇİN DE BÜYÜK AVANTAJLAR YARATIR.

BÜYÜYEN PAZARI İLE KOBİ'LER İÇİN BİÇİLMİŞ KAFTAN OLAN METAVERSE EVRENLERİNİ, EKONOMİK KAZANCIN YANI SIRA REKABET VE İTİBAR ANLAMINDA DA KOBİ'LERE GERİ DÖNÜŞ SAĞLAYACAĞAK.

METAVERSE EVRENİNDE KOBİ'LER KENDİ İŞLETMELERİNİ VEYA PLATFORMLARINI OLUŞTURABİLECEK. OLUŞTURDUKLARI PLATFORMLARDA KENDİ ÜRÜN VE HİZMETLERİNİ SERGİLEYEBİLECEK, MEVCUT VE POTANSİYEL MÜŞTERİLERLE KOLAYCA İLETİŞİM KURABİLECEK.

METAVERSE, ÖZELİKLE GÜNÜMÜZDE 18-29 YAŞ ARASINDAKİ TÜKETİCİLERE KOBİ'LERİN GELECEKTE EN HIZLI ŞEKİLDE ULAŞMASI ADINA ÖNEMLİ BİR PLATFORM OLARAK ÖNE ÇIKACAK.

KOBİ'LER METAVERSE DÜNYASINDA YARATACAKLARI VEYA SATIN ALACAKLARI REKLAM ALANLARIYLA MEVCUT VE POTANSİYEL MÜŞTERİLERİNE ULAŞMA İMKANINA DA SAHİP OLACAK.

KOBİ'LER AYNI ZAMANDA METAVERSE EVRENİNDE TOPLANTILAR DÜZENLEYEBİLECEK, ETKİNLİKLER ORGANİZE EDEBİLECEK VEYA FARKLI SEKTÖRLERDEN MARKALARIN SANAL EVRENLERİYLE İŞ BİRLİKLERİ GERÇEKLEŞTİREBİLECEK.

Pinelopi Koujianou Goldberg

Yale Üniversitesi Ekonomi Profesörü

Faiz artışları tek başına enflasyonu durduramaz

Faiz oranlarının hızla yükseldiği bir çağda, daha yüksek borç ödeme maliyetleri, kaçınılmaz olarak çok ihtiyaç duyulan altyapı yatırımları da dahil olmak üzere mali harcama kesintilerine yol açacaktır. Politika yapımcılar (benzin vergisi tatili gibi performatif jestler yoluyla) insanların kısa vadeli acılarını hafifletmeye odaklandıkça, iklim değişikliğini ele almaya ve yeşil büyümeyi teşvik etmeye yönelik politikalar zaten terk ediliyor.

ABD'de enflasyon yeni zirvelere ulaşırken, ekonomistler talebi frenlemek ve fiyat artışını dizginlemek için Federal Rezerv'in faiz oranlarını ne kadar yükseltmesi gerektiğini tartışıyorlar. Bazı yorumcular, Fed'in 1980'lerin başında faiz oranlarını yüzde 20'ye kadar yükselten Fed Başkanı Paul Volcker kadar agresif olması gerektiğine inanıyor. Bu tür rakamlar, anlaşılır bir şekilde enflasyonu kontrol altına alma çabasının bir durgunluğa ve işsizlikte keskin bir artışa yol açacağı endişelerini artırıyor. Peterson Uluslararası Ekonomi Enstitüsü'nün yakın tarihli bir politika özetinin gözlemlendiği gibi daraltıcı politikalar yoluyla tasarlanan iş açıklarındaki azalmalar, ampirik olarak işsizlikteki artışlarla el ele gidiyor. Daha da kötüsü, faiz oranlarındaki artışlar muhtemelen zaman içinde işsizliği artıracak olsa da, kısa vadede enflasyonu dizginlemek için yetersiz olacaktır. Son zamanlardaki fiyat artışları, pandemi sonrası olağanüstü yüksek talep tarafından tetiklenmiş olabilir. Ancak arz yönlü faktörler -özellikle işgücü kıtlığı ve Rusya'nın Ukrayna'daki savaşının neden olduğu enerji krizi- önemli bir rol oynadı. Bu faktörler de ele alınmadıkça enflasyon kontrol altına alınamaz.

Enflasyonu kontrol almak için Ukrayna'daki çatışma azaltılmalı

Durum, üç ek girişi gerektiriyor. İlk olarak Ukrayna'daki çatışma azaltılmalı. Savaş, enflasyona neden olmasa da daha önce COVID-19 kısıtlamaları kaldırıldığında gerilemesi beklenen kıtlıkları şiddetlendirerek, özellikle gıda ve enerji sektörlerinde- fiyatların yükselmesine kesinlikle katkıda bulundu. Savaş devam ettiği sürece, enerji ve gıda fiyatları yüksek kalmaya devam edecek ve belirsizlik piyasaları sallamaya devam edecek. Ticaret akışları, "dost olmayan" ülkelerden enerji ithalatını aşamalı olarak durdurmak için yeniden yönlendirilebilir. Ancak bu tür yeniden düzenlemeler, mevcut gıda ve enerji kıtlığını hafifletecek kadar hızlı olamaz.

Diplomasi hala çatışmayı hafifletebilirken (tüm tarafların bunu yapmak için güçlü teşvikleri olduğu göz önüne alındığında) zaman azalıyor. Her geçen hafta

Amerika'nın yüksek enflasyon oranı, büyük ölçüde arz yönlü kıtlıklardan kaynaklandığından, talebi baskılayan para politikaları tarafından düşürülmeyecek. Durum, arz yönlü darboğazları hafifletmek ve mevcut, istekli işçi sayısını artırmak için önlemler alınmasını gerektiriyor.

durumu kurtaran bir çözüme ulaşmak zorlaşıyor. İkincisi, Amerika'nın belirli sektörlerdeki işgücü eksikliklerini gidermek için COVID-19'u geçmesi gerekiyor. Aşıların yaygın olarak çoğu durumda ciddi hastalıkları önlediği gösterildi. Asemptomatik olsalar bile, testlerin pozitif çıkması durumunda işçilerin birden fazla gün izin almalarını gerektiren kuralları terk etmenin zamanı geldi. Bu tür politikalar, önemli bir örnek olarak havayolu endüstrisi olmak üzere, kilit sektörlerde ciddi darboğazlara neden oldu.

ABD'nin, işgücüne katılımı pandemi öncesine geri döndürmeye ihtiyacı var

Üçüncüsü, ABD'nin işgücüne katılım oranını COVID-19 öncesi düzeyine geri döndürmek için acilen politikalara ihtiyacı var. Birçok yorumcu, mevcut ekonomik ortam ile stagfasyonist 1970'ler arasında paralellikler kurdu. Ancak zamanımıza özgü bir özellik de "Büyük İstifa"dır. Pandemi, Amerikalıları yorgun, morali bozuk ve daha yüksek bir iş tatmini standardını karşılamayan işleri kabul etmeye isteksiz bıraktı. İnsanlar gitgide daha iyi ücret, sosyal haklar ve güvenceye sahip iyi işler talep ediyor, bu da genellikle dizginsiz dış rekabetten korundukları anlamına geliyor. Ancak bunlar pek çok firmanın sunduğu türden işler değil. İster kamyonları veya konteyner gemilerini yüklemek ve boşaltmak, ister restoranlarda bulaşık yıkamak ve masa başı yapmak, isterse inşaatta veya ağır imalatta çalışmak olsun, pek çok temel iş ne özellikle kazançlı ne de tatmin edicidir. Ayrıca, New York ve San Francisco'daki yüksek ücretli finans ve teknoloji işleri bile uzun günlük işe gidış gelişler gerektiriyorsa çalışanların beklentilerinin gerisinde kalabilir.

Yüksek borç ödeme maliyetleri, mali harcama kesintilerine yol açacak

Sıkı bir iş piyasasında, daha fazla Amerikalının tatsız olarak algıladıkları işe "hayır" demesi şaşırtıcı değil. Ancak birinin bunu yapması gerekiyor ve işini geliştiren veya işgücünden ayrılan her Amerikalı için geride bırakılan işi yapmaktan mutlu olacak birkaç göçmen var. Bu göçmenler, tanım gereği Amerikalıların işini elinden almıyor; aksine, ekonomiye net bir fayda sağlıyorlar. Aynı şey, üretim darboğazlarını ve tedarik zinciri kıtlıklarını hafifletebilen uluslararası ticaret için de geçerli. Ne yazık ki, ABD Başkanı Joe Biden'ın yönetimi, sefeli tarafından kullanılan korumacı söylemlerin çoğuna bağlı kal-

dı. Amerikalı işçilere iyi ücretli, güvenli işler vaat eden yönetim, göçü artırmak veya daha fazla yabancı rekabete izin vermek için çok az şey yaptı ve böylece günümüzün işgücü kıtlığına katkıda bulundu. Korumacılığın, özellikle arz yönlü kıtlık dönemlerinde, yardım etmesi gereken insanlara eninde sonunda zarar verdiğini bir kez daha hatırladık.

Bu soğukkanlı ekonomik mantık, ilerici idealler ve Biden yönetiminin Amerikan işçilerini güçlendirme taahhüdü ile tutarsız gelebilir. Ama burada neyin tehlikede olduğunu kendimize hatırlatmamız gerekiyor. Yüksek enflasyon, tüm ilerici gündemi baltalıyor. Ortalama bir işçiyi daha da fakirleştiriyor. Gıda ve benzin fiyatlarını derinden etkiliyor. Daha yoksul haneler, sınırlı gelirlerinin daha büyük bir bölümünü temel ihtiyaçlara harcamak zorunda olduklarından, zenginlerin daha da gerisinde kalıyorlar. Faiz oranlarının hızla yükseldiği bir çağda, daha yüksek borç ödeme maliyetleri, kaçınılmaz olarak daha çok ihtiyaç duyulan altyapı yatırımları da dahil olmak üzere mali harcama kesintilerine yol açacaktır. Politika yapıcılar, (benzin vergisi tatili gibi performatif jestler yoluyla) insanların kısa vadeli acılarını hafifletmeye odaklandıkça, iklim değişikliğini ele almaya ve yeşil büyümeyi teşvik etmeye yönelik politikalar zaten terk ediliyor. Biden yönetimi ve Kongre Demokratları, bu yılki ara seçimler konusunda endişelenmekte haklılar. Bu da arz yönlü enflasyonla mücadele stratejilerini benimsememiş olmalarını daha da şaşırtıcı kılıyor.

Nuriel Roubini

New York Üniversitesi
Stern School of Business
Fahri Ekonomi Profesörü

Stagflasyonist bir borç krizi yaklaşıyor

Mevcut bağlamda, herhangi bir geri tepme - son iki haftadaki gibi - olağan dipten alım fırsatından ziyade ölü kedi sıçraması olarak görülmelidir. Mevcut küresel durum bizi birçok soruyla karşı karşıya bıraksa da, çözülmesi gereken gerçek bir bilmece yok. İşler daha iyiye gitmeden önce çok daha kötü olacak.

Önümüzdeki yıl için küresel finansal ve ekonomik görünüm, politika yapımcılar, yatırımcılar ve hane halklarının beklentilerini ne kadar ve ne kadar süreyle revize etmeleri gerektiğini sormasıyla son aylarda hızla bozuldu. Bu, altı sorunun cevabına bağlı. Birincisi, çoğu gelişmiş ekonomide enflasyondaki artış geçici mi yoksa daha kalıcı mı olacak? Bu tartışma geçen yıl alevlendi, ancak şimdi büyük ölçüde karara bağlandı: "Kalıcı Takım" kazandı ve daha önce çoğu Merkez Bankası ve mali otoriteyi içeren "Takım Geçiş" yanıldıklarını kabul etmeli. İkinci soru, enflasyondaki artışın daha çok aşırı toplam talepten mi (gevşek para, kredi ve maliye politikaları) yoksa stagflasyonist negatif toplam arz şoklarından mı (ilk COVID-19 karantinaları, tedarik zinciri darboğazları, azalan ABD dahil, işgücü arzı, Rusya'nın Ukrayna'daki savaşının emtia fiyatlarına etkisi ve Çin'in "sıfır-COVID" politikası) kaynaklandığıdır.

Resesyon mümkün, yumuşak iniş çok zor

Hem talep hem de arz faktörleri karışıkdayken, artık arz faktörlerinin giderek daha belirleyici bir rol oynadığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Bu önemlidir, çünkü arza dayalı enflasyon stagflasyonisttir ve bu nedenle para politikası sıkılaştırıldığında sert iniş (artan işsizlik ve potansiyel olarak bir durgunluk) riskini artırır. Bu doğrudan üçüncü soruya yol açar: ABD Merkez Bankası ve diğer büyük Merkez Bankalarının para politikasını sıkılaştırması sert mi yoksa yumuşak bir iniş mi getirecek? Yakın zamana kadar çoğu merkez bankası ve Wall Street'in çoğu "Team Soft Landing"i işgal etti.

Ancak Fed Başkanı Jerome Powell'in bile bir resesyonun mümkün olduğunu ve yumuşak bir inişin çok zor olacağını kabul etmesiyle fikir birliği hızla değişti. Ayrıca, New York Federal Rezerv Bankası tarafından kullanılan bir model, sert bir iniş olasılığının yüksek olduğunu gösteriyor ve İngiltere Merkez Bankası da benzer görüşler dile getiriyor. Birkaç önde gelen Wall Street kurumu, şimdi bir durgunluğun temel senaryoları olduğuna karar verdi (diğer tüm değişkenler sabit tutulursa en olası sonuç). Hem ABD'de hem de Avrupa'da, ileriye dönük ekonomik faaliyet ve iş ve tüketici güveni göstergeleri keskin bir şekilde güneye doğru gidiyor.

Sert iniş olursa, enflasyonda kalıcı bir artış veya stagflasyon bekleyebiliriz

Dördüncü soru, sert bir inişin merkez bankalarının enflasyon konusundaki şahin kararlılığını zayıflatıp zayıflatmayacağıdır. Sert bir iniş olası hale geldiğinde politika sıkılaştırma-

ABD gibi büyük ekonomilerin, art arda gelen mali çalkantıların eşlik ettiği bir resesyona doğru gittiğinden endişe etmek için yeterli neden var. Hem 1970'lerin hem de 2008 çöküşünün en kötü unsurlarından bazıları, hisse senedi piyasalarının ayı bölgesinde daha derine hareket etmesi muhtemeldir.

larını durdururlarsa, enflasyonda kalıcı bir artış ve ekonomik aşırı ısınma (hedef enflasyonun üzerinde ve potansiyel büyümenin üzerinde) veya stagflasyon (hedefin üzerinde enflasyon ve durgunluk) bekleyebiliriz. Talep şokları veya arz şokları baskındır. Çoğu piyasa analisti, merkez bankalarının şahin kalacağını düşünüyor gibi görünüyor, ancak ben o kadar emin değilim. Sert bir iniş yaklaştığında, eninde sonunda pes edeceklerini ve daha yüksek enflasyonu kabul edeceklerini - ardından stagflasyonu - kabul edeceklerini, çünkü aşırı özel sektör birikimi nedeniyle bir durgunluğun ve bir borç tuzağının zararından endişe edeceklerini savundum. Artık daha fazla analist için sert bir iniş temel olmaya başladığından, yeni (beşinci) bir soru ortaya çıkıyor: Yaklaşan durgunluk hafif ve kısa ömürlü mü olacak yoksa daha şiddetli ve derin finansal sıkıntı ile karakterize mi olacak? Sert iniş temeline geç ve isteksizce gelenlerin çoğu, hala herhangi bir durgunluğun sığ ve kısa olacağını iddia ediyor.

Günümüzün mali dengesizliklerinin 2008 küresel mali krizi öncesindekiler kadar şiddetli olmadığını ve bu nedenle ciddi bir borç ve mali krizle birlikte bir resesyon riskinin düşük olduğunu savunuyorlar. Ancak bu görüş tehlikeli derecede saftır. Bir sonraki resesyonun şiddetli bir stagflasyonist borç kriziyle işaretleneceğine inanmak için yeterli neden var. Küresel GSYİH'nin bir payı olarak, özel ve kamu borç seviyeleri, 1999'da yüzde 200'den bugün yüzde 350'ye yükselerek (özellikle pandeminin başlangıcından bu yana keskin bir artışla) geçmişte olduğundan çok daha yüksek. Bu koşullar altında, para politikasının hızlı bir şekilde normalleşmesi ve artan faiz oranları, yüksek kaldıraçlı zombi haneleri, şirketleri, finansal kurumları ve hükümetleri iflasa ve temerrüde sürükleyecektir.

Stagflasyonist bir borç krizine doğru gidiyoruz

Bir sonraki kriz öncekiler gibi olmayacak. 1970'lerde stagflasyon yaşadık ama borç seviyeleri düşük olduğu için büyük borç krizleri olmadı. 2008'den sonra bir borç krizi yaşadık ve bunu düşük enflasyon veya deflasyon izledi. Çünkü kredi sıkışıklığı negatif bir talep şoku yaratmıştı. Bugün, çok daha yüksek borç seviyeleri bağlamında arz şokları ile karşı karşıyayız; Bu, 1970'ler tarzı stagflasyon ile 2008 tarzı borç krizlerinin bir kombinasyonuna, yani stagflasyonist bir borç krizine doğru gittiğimizi ima ediyor. Bir merkez bankası, stagflasyonist şoklarla karşı karşıya kaldığında, ekonomi resesyona girerken bile politika duruşunu sıkılaştırmalıdır. Dolayısıyla bugünkü durum, merkez bankalarının düşen toplam talep ve deflasyonist baskıya yanıt olarak para politikasını agresif bir şekilde gevşetebildiği küresel mali krizden veya pandeminin ilk ay-

larından temelde farklıdır. Mali genişleme alanı da bu sefer daha sınırlı olacak. Mali mühimmatın çoğu kullanıldı ve kamu borçları sürdürülemez hale geliyor.

Tarih, hisse senedi piyasasının dibe vurmadan önce düşeceğini gösteriyor

Günümüzün yüksek enflasyonu küresel bir olgu olduğu için, çoğu merkez bankası aynı anda sıkılaşıyor ve böylece senkronize bir küresel durgunluk olasılığını artırıyor. Bu sıkılaştırma şimdiden etkisini gösteriyor: Kamu ve özel sermaye, gayrimenkul, konut, meme hisse senetleri, kripto, SPAC'ler (özel amaçlı satın alma şirketleri), tahviller ve kredi araçları dahil olmak üzere her yerde balonlar sönyüyor. Reel ve finansal servet düşüyor, borçlar ve borç ödeme oranları artıyor. Bu bizi son soruya getiriyor: Hisse senedi piyasaları mevcut ayı piyasasından toparlanacak mı (son zirveden en az yüzde 20'lik bir düşüş) yoksa daha da mı düşecek? Büyük olasılıkla, daha da düşecekler.

Sonuçta, tipik sade vanilya resesyonlarında, ABD ve küresel hisse senetleri yaklaşık yüzde 35 oranında düşme eğilimindedir. Ancak, bir sonraki durgunluk hem stagflasyonist hem de bir finansal krizle birlikte olacağından, hisse senedi piyasalarındaki çöküş yüzde 50'ye yakın olabilir. Durgunluğun hafif mi yoksa şiddetli mi olduğuna bakılmaksızın, tarih, hisse senedi piyasasının dibe vurmadan önce düşmesi için çok daha fazla alana sahip olduğunu gösteriyor. Mevcut bağlamda, herhangi bir geri tepme - son iki haftadaki gibi - olağan dipten alım fırsatından ziyade ölü kedi sıçraması olarak görülmelidir. Mevcut küresel durum bizi birçok soruyla karşı karşıya bıraksa da, çözülmesi gereken gerçek bir bilmece yok. İşler daha iyiye gitmeden önce çok daha kötü olacak.

Michael R. Strain

Amerikan Girişim Enstitüsü
Ekonomik Politika Çalışmaları Direktörü

Joe Biden'ın boş enflasyon retoriği

ABD yönetimi, çabalarını ABD şirketlerinden zorla teknoloji transferini durdurmaya odaklamalı. Çin'i uluslararası hukuk ve normlara uymaya zorlamak için ciddi birçok taraflı çabaya öncülük etmeli ve Pasifik bölgesinde Amerikan ekonomik liderliğini kurmak için ek adımlar atmalıdır. ABD, Çin'i geride bırakmaya devam etmek için temel araştırmalara desteği artırmalı.

ABD Başkanı Joe Biden, artan fiyatlara yanıt olarak bu ay enflasyonla mücadelenin en önemli ekonomik önceliği olduğunu açıkladı. Yönetim, Amerikan halkı için fiyatları düşürmek için elimizden gelen her şeyi yapmaya devam edeceğine söz veriyor. Ancak bu tür taahhüt açıklamalarına rağmen Biden, Trump yönetiminin Çin'den ithal edilen mallar üzerindeki tarifelerini kaldırmayı reddetti. Tüketici fiyatları son 40 yılın en hızlı oranında büyüyor. Sadece Mayıs ayında, Tüketici Fiyat Endeksi yüzde 1 artarak, bir yıl önceki seviyesinin yüzde 8.6 üzerine çıktı. Sorun sadece artan gıda ve enerji fiyatları değil. Bu faktörleri dışlayan çekirdek enflasyonun hızlanmamasına rağmen yüksek düzeyde olması ve düşmemesi, enflasyonun ekonominin tamamında yerleşik olduğunu gösteriyor. Biden yönetiminin Mart 2021'de kabul ettiği 1.9 trilyon dolarlık teşvik paketi, tüketici talebini ekonominin üretim kapasitesinin çok üzerinde canlandırarak, tüketici fiyatlarındaki keskin artışa katkıda bulundu. Şimdi ekonomiyi düşük, istikrarlı enflasyon ortamına geri döndürme görevi büyük ölçüde ABD Merkez Bankası'na düşüyor.

Daha geniş ticaret serbestleştirme politikaları paketi daha büyük etki yaratacak

Biden, Fed'in kararlarının siyasi etkiden bağımsız olmasını sağlamak için övgüye değer bir çaba sarf etti. 2021'deki enflasyon sorununun büyüklüğünü anlamakta çok yavaş kaldıktan sonra, en azından şu an için uygun söylemi benimsedi. Ancak Cumhurbaşkanı'nın enflasyonla mücadele araçları çok sınırlı olduğu için hiçbir seçenek masadan ayrılmamalı. Mart 2022'de Peterson Uluslararası Ekonomi Enstitüsü politika özetinde, ekonomistler Gary Clyde Hufbauer, Megan Hogan ve Yilin Wang, Trump'ın ticaret savaşı tarifelerini ortadan kaldırmanın TÜFE enflasyonunu doğrudan 0.3 puan azaltacağını tahmin etti. Şirketler daha düşük yerel ve ithalat fiyatları bağlamında rekabet etmeye çalıştıkça, indirim uzun vadede yüzde 1.3'e kadar çıkabilir.

Ayrıca Hufbauer, Hogan ve Wang, daha geniş bir ticaret serbestleştirme politikaları paketinin daha büyük bir etki yaratacağını buldu. Trump'ın Çin tarifelerini geri almayı içerecek bir planın ana hatlarını çizdiler. Kanada kerestesi üzerindeki

ABD tüketici fiyatlarının kırk yılda en yüksek hızda büyümesiyle enflasyon, tek ve en önemli ekonomik politika konusu haline geldi. Ancak Trump dönemi tarifelerinin çoğunu ve fiyatları artıran diğer önlemleri sürdüren Biden yönetimini izlediğinizde bunu bilemezsiniz.

vergilerden feragat etmesi, yabancı rakipleri ABD devlet ihalelerinden hariç tutan gevşetici kurallar benimsemesi, bir dizi mal için tarifeleri sınırlaması ve gelişmekte olan ülkelerden gümrüksüz ithalatın kapsamını genişletmesi gibi. Bu plan, 610.5 milyar dolarlık ithal mal üzerindeki tarifeleri, vergileri ve kotaları azaltacak ve TÜFE enflasyonunu doğrudan 0.5 puan azaltacak. Uzun vadede azalma, yüzde iki puan kadar büyük olabilir.

Ticaret savaşı tarifelerinin geri alınması ekonomiye fayda sağlayacaktır

Zirveyi temsil etmeyen yüzde 8.6'lık enflasyon karşısında, bu aralıktaki düşüşler çok fazla görünmeyebilir. Ancak tipik bir hane halkı, aynı mal ve hizmetleri satın almak için geçen yıla göre ayda 460 dolar daha fazla harcarken, her zerre hissedildi. Ticaret

savaşı tarifelerinin geri alınmasının enflasyon üzerinde hiçbir etkisi olmasa bile, yine de ekonomiye fayda sağlayacaktır. Trump'ın korumacılığı kendi şartlarında bir başarısızlıktı. Bu, imalat istihdamını artırmak yerine azalttı. Aaron Flaaen ve Justin Pierce, 2018 ve 2019'daki ABD tarife artışlarını inceleyen Aralık 2021 tarihli bir çalışma belgesinde, bir yerli sanayiye tarifelere nispeten hafif maruziyetten (yüzde 25'te) nispeten ağır maruz kalmaya (yüzde 75'te) kaydırmanın doğru olduğunu tahmin etti. Yerli üreticiler için girdi maliyetlerindeki artış ve diğer ülkelerin misillemesinden kaynaklanan istihdam maliyetleri, ithalat korumasından sağlanan herhangi bir faydayı gölgede bıraktı.

Pasifik bölgesinde Amerikan ekonomik liderliği kurmak için ek adımlar atılmalı

Beyaz Saray aylardır Trump tarifelerini kaldırmayı düşünüyor. Ancak harekete geçmeyi reddetti. ABD-Çin ilişkileri giderek daha çekişmeli hale geliyor ve yönetim muhtemelen tek taraflı olarak gerilimi düşürme konusunda isteksiz. Biden ayrıca (korumacı ön-

lemleri tercih etme eğiliminde olan) işçi sendikaları arasındaki desteğinin zayıflamasından endişe duyabilir. Ancak Biden, hala bu düşünceler tarafından sallanıyorsa, aslında enflasyonla mücadeleyi en önemli ekonomik önceliği haline getirmede. Beyaz Saray, sorunun ciddiyetini anladığının sinyalini vermelidir. Bu, yerli petrol rafinerilerinin sözde vurgunculuğuna yönelik retorik ve demagojik saldırıların ötesine geçmek anlamına geliyor.

Bu, diğer önemli önceliklerin ikinci sırada gelmesi gerekeceği anlamına gelir. Elbette Çin ile ilgili endişeler meşrudur. Ama mevcut tarife rejimi gitmek zorunda. ABD şirketlerine zarar veren ve tüketiciler için fiyatları yükselten korumacılık etkisiz ve zararlıdır. Bunun yerine yönetim, çabalarını ABD şirketlerinden zorla teknoloji transferini durdurmaya odaklamalı, Çin'i uluslararası hukuk ve normlara uymaya zorlamak için ciddi birçok taraflı çabaya öncülük etmeli ve Pasifik bölgesinde Amerikan ekonomik liderliğini kurmak için ek adımlar atmalıdır. ABD, Çin'i geride bırakmaya devam edebilmek için temel araştırmalara desteği artırmalı.

Perakendecilerin, inovasyon ve sürdürülebilirlikte izleyeceği yollar

GOOINN, perakende sektörünün inovasyon ve sürdürülebilirlik yolculuğu, perakendede metaverse esintisi ve öne çıkan teknolojiler gibi konu başlıklarının yer aldığı araştırma yayınladı. Raporda, perakendelerin inovasyon ve sürdürülebilirlik yolculuğunda nasıl başarılı olabilecekleri konusunda çarpıcı veriler ortaya çıktı.

Dünyanın trend sektörlerini inceleyerek geniş ve kapsamlı raporlar hazırlayan GOOINN (Good Innovation), perakendenin sürdürülebilir yolculuğunda nasıl başarılı olabileceği ile ilgili tüm detayları masaya yatıran perakende raporunu yayınladı. Kurumsal şirketlere inovasyon kültürünün yetkinliklerini aktarma ve kurum içi girişimcilik konusunda çözüm ortaklıkları sunan GOOINN, perakende sektörünün gelişiminin önünü açmak için dikkat edilmesi gereken noktaları ve trendleri açıkladı. Dijitalleşmeyle birlikte perakende sektöründe inovasyonun öneminin incelendiği raporda, inovasyonun özellikle çok kanallı perakendecilik sektöründe bir standart haline geldiği belirtildi. Türkiye ve dünya genelinde, fiziksel alışveriş talepleri devam ederken diğer yandan perakendeciler müşteri deneyimini farklılaştırmak için akıllı mağaza uygulamalarını devreye sokmaya başladı.

Bu alandaki önemli ve günümüzün en popüler konularından biri olan metaverse'ün öne çıktığının belirtildiği rapor, şirketlerin perakende anlamında metaverse stratejilerinin çoğunlukla marka değerlerini desteklemek üzerine kurulduğunu ortaya koydu. Sanal showroom'ların oluşturulması ve fiziksel deneyimlerin online ortama uyarlanması bu alandaki önde gelen beklentiler arasında. Bunun dışında metaverse'ün lüks tüketim ürünleri için yeni bir dünyanın kapılarını açacağı öngörüldü. Buradaki lüks tüketim ürünleri talebinin 2030 yılına kadar 50 milyar dolara ulaşabileceği tahmin ediliyor.

Perakende sektöründeki değişim, beş alanda gerçekleşti

Türkiye'de kur dalgalanmaları ve COVID-19 pandemisinin etkisiyle değişime uğrayan perakende sektöründeki değişim, genel olarak beş ana alanda gerçekleşti. COVID-19 tedbirlerinin mobiliteyi kısıtlaması, tüketicilerin günlük davranışlarını etkilerken, e-ticaret, perakende sektörü hacmine yüksek katkı sağladı. Özellikle satıcılar tarafından e-ticaret çözümlerinin daha fazla benimsenmesi ve tüketici davranışlarında kalıcı değişikliklerin meydana gelmesiyle, e-ticaret pazarının 2026 yılında 400 ila 450 milyar TL seviyelerine ulaşması ve toplam perakende içerisinde yüzde

22'den fazla bir paya sahip olacağı tahmin ediliyor. Online alışveriş yapan müşteri tabanının ise 2026'da 45 milyonu geçmesi bekleniyor. Pandemi döneminde mobil cihazlar en sık kullanılan online alışveriş kanalı haline gelirken, artan e-ticaret ve online alışkanlıklar nüfusun geneline yayılma eğilimi gösterdi ve 2020 yılında 22 milyon online alışveriş yapan nüfus, 2021 yılında 26 milyona ulaştı.

E-ticaret faaliyetinde bulunan işletme sayısı ve internet kanalının satışlardaki ağırlığı ise arttı. Ülkedeki perakende satış hacmi Mart 2022'de bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2.5 artarken gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 6.4, gıda dışı satışlar yüzde 5.7 ve otomotiv yakıtı yüzde 12.4 azaldı. Cari fiyatlarla perakende cirosu yine Mart 2022'de bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 90.5 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 80.8; gıda dışı satışlar yüzde 79.2 ve otomotiv yakıt satışları yüzde 150.5 artış gösterdi. Küresel perakendede 2021 yılında 26.03 trilyon dolar olan satış hacimlerinin, 2022 yılına kadar yaklaşık 27.34 trilyon dolara ve 2025 yılına kadar yaklaşık 31.27 trilyon dolara ulaşması bekleniyor.

Perakendede gelişimin önünü açacak önemli inovasyon noktaları

GOOINN'in 'Perakendede İnovasyon Raporu'nun ortaya koyduğu verilere göre Türkiye'de perakende sektörünün gelişmesi için dikkat edilmesi gereken noktaların altı çizildi. Nitelikli insan kaynağını artırmak, verimlilik ve güvence odaklı yeni nesil perakendecilik anlayışını benimsemek, kargo sektöründe hızlı ve organize teslimat için yeni yöntemlerin geliştirilmesi, sektör paydaşlarının sektörün hızlı ve dinamik yapısına uygun olarak ortak davranış kodlarını belirlemesi, finansmana erişimi kolaylaştıracak ve maliyetleri düşürecek önlemleri almak, sektörün yurtdışında da büyümesini sağlamak amacıyla işletmelere ihracat, e-ihracat ve yurt dışında yatırım yapmalarını kolaylaştıracak teşviklerin verilmesi ve markalaşma konusunda destekleri güçlendirmek, veri kullanımının tüketici deneyimini zenginleştirici ve inovasyonu destekleyici şekilde kullanılmasını sağlamak, kişisel verilerin işlenmesini şeffaf ve özel hayatın gizliliğini koruyacak şekilde yapılandırmak ve sek-

törde toplumsal faydayı artırıcı adımların atılması için gerekli zemini hazırlamak.

Sürdürülebilirlikte üç ana stratejiyle ilerlenecek

Değişen ve dönüşen koşullarda gelecekte var olabilmek için sürdürülebilir faaliyetlere ihtiyaç olduğunu belirten GOOINN'in hazırladığı raporda, perakendecilerin stratejilerini ve yatırımlarını giderek daha fazla sürdürülebilir kılmak için çalışmalar yaptığı, daha geniş bir tüketici yelpazesinin isteklerine cevap vermek için ürünlerinin ve genel markalarının sürdürülebilirliklerini yeniden değerlendirdikleri belirtildi. Perakendecilerin sürdürülebilirliğe odaklanmalarının arkasında sorumlu tüketici anlayışının, yatırımcının sürdürülebilirliği desteklemesinin, iklim değişikliğine karşı sorumlulukların ve pandeminin satın alma

davranışlarında yarattığı değişiklikler gibi nedenlerin yattığı saptandı.

Ayrıca, perakendecilerin daha sağlıklı, daha az zararlı bir dünya ve temiz bir gelecek yaratmaya yönelik çabaları kapsamında emisyon azaltma, atık azaltma ve döngüsel ekonomi bulunuyor. Araştırmanın ortaya koyduğu detaylara göre perakendelerin sürdürülebilir alanında değer yaratması ve başarılı olabilmesi için üç aşamalı bir yaklaşım benimsemesi gerekiyor. İlki sürdürülebilirliğe kurumsal stratejide öncelik verilmesi, ikincisi iş ve operasyonlara sürdürülebilirliğin dahil edilmesi ve son olarak da sürdürülebilir işler için değer zincirlerinin yanı sıra pazara giriş tekliflerini, markalarını ve fiyatlarını yeniden tasarlanması olarak ortaya kondu. Ayrıca diğer ekosistem üyeleriyle birlikte etkileşim ve işbirlikleri gerçekleştirilerek sürdürülebilirlikteki ilerlemeye katkı sağlanabilirler.

Metaverse’te yaratıcılara yatırım yapma topluluğu teşvik etmeye odaklanmalı

Oyun sektöründen finans sistemlerine, emlakçılıktan müzik sektörüne kadar pek çok alanı etkileyen ve etkilemeye devam eden metaverse, perakende sektörüne de farklı bir boyut kazandırdığının belirtildiği raporda örnek çalışmalar ile ilgili görüşlere yer verildi. Perakende şirketleri metaverse ile birlikte müşteri deneyimlerini farklılaştırarak, fiziksel ve sanal dünyalar arasında geçiş yapan ürünleri pazarlamak için yeni yollar sunmaya başladı. Buradaki en önemli nokta, müşterilerin duyularına hitap etmek ve metaverse dünyası ile birlikte bu anlamda çekici bir perakende ortamı yaratmanın en etkili yollarından biri olarak görülüyor. Duyulara hitap etme konusunda ses ve görsel olarak çekici bir ortamın sunulması, metaverse

dünyasında satın alma kararlarını teşvik eden, müşterilerin bir markanın ürünü veya hizmeti ile olumlu çağrışımlar geliştirmesini ve satın alma olasılığını artırmalarını sağlıyor.

Ayrıntılara özen gösteren ve sürükleyici deneyim sağlamaya odaklanan markalar, metaverse dünyasında benzersiz perakende deneyimleri sunacaktır. Tüketiciler, sanal dünyada daha fazla zaman geçirdikçe sahip oldukları sanal ev, sanal giysi, sanal mücevher veya kullanılan sanal kozmetikler bugün gerçek dünyadaki satın almalar ve sahip olunan şeyler kadar önemli hale gelecektir. Bu nedenle perakende şirketleri gerçek dünya fiyatlarında bir ürün yelpazesi yaratarak bu talepten yararlanma fırsatına sahiptir. Perakendecilerin metaverse’den en fazla değeri ve potansiyeli elde etmek için yapması gereken diğer önemli bir konu ise, yaratıcılara yatırım yapmak ve topluluğu teşvik etmeye odaklanmaktır. Bunun sebebi Web 3.0 ve uygulamaları merkezden uzaklaştırarak yeni bir sanal ekonominin ortaya çıkmasını sağlaması. Yaratıcılar, bu yeni ekonominin en önemli bileşenlerinden biridir.

Tüketiciler, kişiselleştirilmiş ve kitlelere özel mağazalarla sanalda satın almaya yönlendirilebilecek

Metaverse ile sektördeki en önemli değişimlerden birisi, insanların ticari ilişkileri ve kişiselleştirilmiş deneyimleridir. Perakendeler bahsedilen bu sanal dünya sayesinde müşterilerine ihtiyaçlarını anlatan, bunlara uyum sağlamak ve anında tammin eden bir avatar ile sanal olarak hizmet verebilecektir. Ayrıca kitlelere özel mağazalar ve deneyimler tasarlayarak tüketicilerin ilgisini çekebilecek ve tüketicileri sanal mağazalarında daha fazla durmalarını sağlayarak satın almaya yönlendirebilecektir. Ayrıca raporda, perakendede öne çıkan sanal yerleştirme, mağaza içi müşteri analitiği, dokunmasız teknoloji (TFT, touch free technology), QR kod, yapay zeka, robotik teknoloji, chatbot’lar ve akıllı asistanlar, otomasyon, artırılmış gerçeklik (AR, augmented reality), sanal gerçeklik (VR, virtual reality) ve makine öğrenimi teknolojilerinin detaylarına da yer verildi. Perakende sektörü 2022 trendlerinin örneklerinden detaylı şekilde incelendiği GOOINN Perakende Raporu’nda önemli trend başlıkları da ayrıca aktarılıyor.

İklim krizi ve kuraklık, geleceğin en büyük iki sorunu olacak

Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü'nde gelecek dönemde en önemli iki sorunun iklim krizi ve buna bağlı olarak yaşanacak kuraklıkların olacağını vurgulayan TEMA Vakfı, kuraklığın doğal afet statüsüne alınması gerektiğinin altını çizdi.

Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü'nde, bu yıl kuraklık sorununa karşı hep birlikte eyleme geçilerek önlem alınması gerektiği vurgulandı. İklim krizi ve buna bağlı olarak gelecekte yaşanacak kuraklıkların gelecek dönemin en önemli iki sorunu olduğunu ifade eden TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, kuraklıktan en çok etkilenen sektörün tarım olacağına vurgu yaptı. Kuraklığın dünyanın her yerinde iklim tipine bağlı olmaksızın görülen bir doğa olayı olduğunu hatırlatan Deniz Ataç; "1970-2019 yılları arasında oluşan doğal felaketlerin yüzde 50'sini kuraklık oluşturuyor. Kuraklık nedeniyle aynı dönemde 650 milyon insan yaşamını yitirdi ve bunun yüzde 90'ı iklimin kurak ve yarı kurak olduğu gelişmekte olan ülkeler. İklim krizi nedeniyle kuraklığın sayısı ve şiddeti artıyor" dedi.

"Kuraklıktaki artış oranı son 20 yılda yüzde 29"

Kuraklıktaki artış oranının son 20 yılda yüzde 29 olduğuna atıfta bulunan TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, IPCC Raporlarına göre küresel ısınmanın 1.5 santigrat derecede dahi her 10 yılda bir kuraklık oluşma sıklığının yüzde 50, 2 santigrat dereceye ulaşması halinde ise yüzde 70 oranında artacağını belirtti. Su sıkıntısı çeken insan sayısının 2040 yılında 5.7 milyara ulaşabileceğini ve her dört çocuktan birinin çok kuvvetli derecede su sıkıntısı çeken bölgelerde yaşayacağını tahmin edildiğine dikkat çekti. Üretilen gıdanın yüzde 80'inin yalnızca yağmur suyuna dayalı üretimin yapıldığı kuru tarım arazilerinden geldiğini aktaran Ataç, bu nedenle kuraklığın tarımsal üretimi etkilediğini, kuraklığa bağlı olarak önemli ölçüde verim kayıpları oluşabileceğinin altını çizdi. Geçen yıl 65 ilde kuraklık nedeniyle verim kayıpları olduğunu, bazı yerlerde ürün kayıplarının yüzde 70'e ulaştığını da ekledi.

"Yüksek hava sıcaklarının sıklığı, çölleşme ve arazi bozulumuna neden oluyor"

TEMA Vakfı tarafından Türkçeleştirilen IPCC İklim Değişikliği ve Arazi Raporu Yönetici Özeti'ne de atıfta bulunan Deniz Ataç, raporda ifade edildiği gibi iklim değişikliğinin sonucunda yüksek hava sıcaklıklarının görülme sıklığının arttığını dile getirdi. Bu

"Etkili bir su yönetimi sağlayan Su Kanunu yürürlüğe konmalı"

Su Kanunu'nun gerekliliğinin de altını çizen Deniz Ataç, kıt olan su varlığını koruyan, etkili bir su yönetimi sağlayan ve kurak dönemlerde su tahsisini düzenleyen bir kanunun hazırlanarak yürürlüğe konulması gerektiğini önemle belirtti. Türkiye'de kuraklık riskinin çok yüksek olmasına ve tarımsal üretim ve gıda temini ile birlikte ekonomik, çevresel ve sosyolojik birçok etkisi olmasına rağmen, 7269 sayılı Umumi Afetler Kanunu'na göre afet sayılmadığını ve afet istatistiklerinde hiç yer almadığına dikkat çekti. Oysa dünyada, etkili olan 31 çeşit doğal afet arasında ilk sırada yer aldığını belirterek kuraklığın doğal afet statüsüne alınması gerektiğini söyledi.

“2030 yılına kadar 1 milyar hektar bozulmuş arazi restorasyonu hızlandırılacak”

Deniz Ataç, kuraklık artışında ana nedenin insan olduğu dikkate alınarak tahrip olan arazilerde restorasyon çalışmaları yapılması gerektiğine değindi. Arazi tahribatının engellenmesi gerektiğini kaydeden Ataç, TEMA Vakfı olarak katılım sağladıkları Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 15. Taraflar Toplantısı'nda, “Arazi restorasyonlarıyla ilgili ‘2022-2024 için Hükümetlerarası Kuraklık Çalışma Grubu Oluşturma’ taahhüdü verilmesi bu konuda önemli bir adım olmuştur” diyerek 2030 yılına kadar 1 milyar hektar bozulmuş arazi restorasyonunun hızlandırma taahhüdünü mutlulukla karşıladıklarını ifade etti.

durum, gıda güvenliği ve karasal ekosistemleri olumsuz yönde etkilemiş, birçok bölgede çölleşmeye ve arazi bozulmasına neden olmuştur.

Türkiye'nin de içinde yer aldığı Akdeniz Çanağı'nın, iklim krizinin en olumsuz etkilerinin görüleceği bölgeler arasında gösterildiğini aktaran Ataç, Akdeniz Çanağı'nda yüksek hava sıcaklıklarının sıklığının, şiddetinin ve süresinin artmaya devam edeceğini, yağışların azalacağını, orman yangınlarında yüzde 50 artış olacağını, tarımsal ürün ve hayvancılık verimliliğinin ve bitki biyolojik çeşitliliğinin azalacağını öngördüğünü

dile getirdi. Kısacası gelecekte en önemli sorunların, yanan orman alanlarında artış, su kıtlığı ve tarımsal üretimde azalış, buna bağlı olarak kırsal alanların sosyo-ekonomik olarak etkilenmeleri olacağını altını çizdi.

“Kuraklığın etkileri, alınacak aktif önlemlerle azaltılabilir”

Kuraklık oluştuktan sonra alınacak önlemlerin geç olacağını vurgulayan TEMA Vakfı Başkanı Deniz Ataç, böyle bir yaklaşımın kuraklık yönetimi değil, ancak kriz yönetimi ile olacağına dikkat çekti. Kuraklığın, daima karşılaşılma olasılığının yüksek, üstelik

yaşanan iklim krizi ile daha da şiddetlenmesi beklenen doğal bir felaket olacağını kabul ederek, hazırlıklı olunması gerektiğini ve etkilerini azaltacak tedbirleri içeren planlar hazırlamak gerektiğinin altını çizdi. Bu kapsamda 25 su havzasının 13'ünde kuraklık yönetim planlarının hazırlanmasının önemli bir adım olduğunu aktaran Ataç, kalan havzalar için de bu çalışmaların tamamlanması gerektiğini, kuraklık riskinin yüksek ve etkilenebilir nüfusun yüksek olduğu bölgelerin önceliklendirilerek hazırlanan planların ivedilikle uygulamaya konulması gerektiğine vurgu yaptı.

NFT'lerle metaverse'e bir adım daha atıldı

Metaverse, yaratıcı oyun, açık keşif ve gerçeklikle bağlantısı biçiminde kendine özgü özelliklerinin erken belirtilerini şimdiden göstermeye başladı. Özellikle NFT teknolojisinin olgunlaşması, bireylerin kurgu ve gerçeğin bir kombinasyonu ile karakterize edilen bir metaverse'e girmelerini sağlamış oldu.

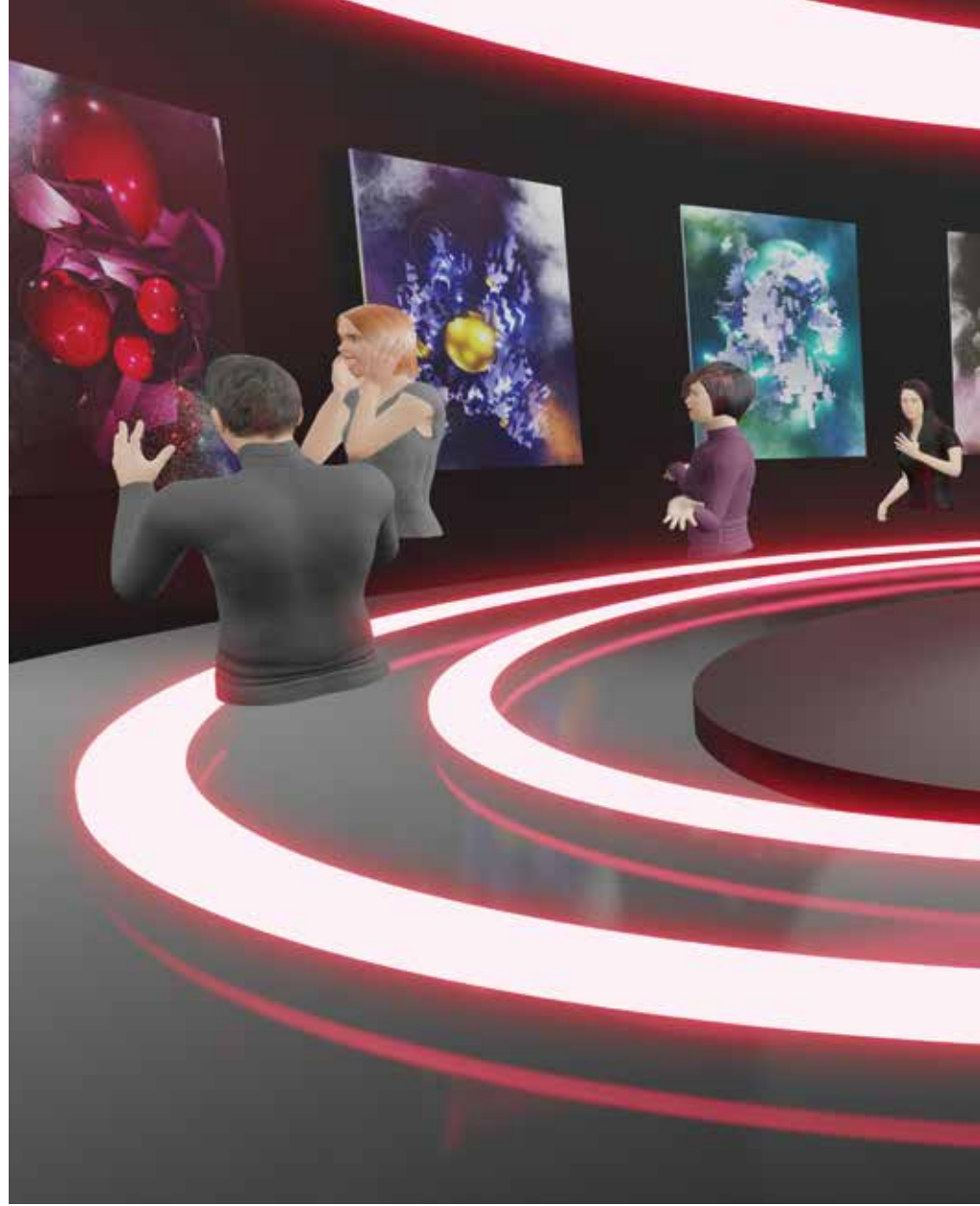

Metaverse ve Avatar kavramlarından, ilk kez 20 yıl önce, 1992 bilimkurgu gerilim filmi 'Avalanche'da bahsedildi. 1993 yılında, Nakamoto'nun Bitcoin'ini alan ilk kıdemli kripto para uzmanı ve Bitcoin'in öncüsü olan Hal Finney, bugün Non-Fungible Token (NFT) olarak bilinen kavramı içeren kripto takas kartları fikrini ortaya attı. Sonraki 20 yılda, 5G, Artırılmış Gerçeklik (AR) ve Sanal Gerçeklik (VR) gibi diğer teknolojilerin yanı sıra bilgi teknolojisi alanının patlamasına tanık olduk. Blockchain ekonomileri büyüdü, metaverse kavramı bir kez daha tartışıldı ve Facebook, yaklaşmakta olan metaverse beklentisiyle adını 'Meta' olarak değiştirdi. Bu arada, ERC-721 NFT Standardı sürekli olarak geliştirilirken, zincir üzerinde on binlerce NFT ürünü alınıp satılmaya başlandı. NFT toplayıcılarının yanı sıra OpenSea, Super Rare gibi NFT alım-satım platformları giderek daha da yaygınlaştı. Axie Infinity gibi GameFi uygulamalarının hızlı yükselişi, NFT'nin metaverse, GameFi ve diğer alanlarla nasıl entegre olabileceğine dair fikirlere de güven verdi.

NFT ve zincir kimlikleri

Toplum, insanlar arasındaki ilişkiler bütününden oluşuyor. Merkeziyetsiz Kimlikler (DID), metaverse'e giden ilk adım sayılıyor. Kullanıcı için eksiksiz bir zincir üstü kimliğe sahip olmak, NFT adına çok önemli bir rol gerektiriyor. Huobi NFT, merkeziyetsiz kimlik akımına katılarak, 2022'nin başlarında kullanıcı DID kayıtlarını başlattı. Huobi NFT, kullanıcı ödülleri ve kimlik bilgilerinin sağlanması için sektör lideri, NFT sertifikalarını benimsedi. Bugüne kadar 950 bin kullanıcı, DID'lerini Huobi NFT aracılığıyla başarıyla kaydettirdi ve zincir üstü DID kaydını tamamladı. Aynı zamanda Huobi, şu anda Huobi Global'de başarıyla dağıtılan bir öz sermaye, NFT ürününün geliştirilmesine öncülük ediyor. NFT ürünleri serisi, değişim platformuna etkin bir şekilde entegre edilerek, NFT ürününü yalnızca zincir üstü durumun değil, aynı zamanda kullanıcının Huobi metaverse'deki konumunun bir sembolü haline getirdi. Bu, tüm NFT serisinin benzersiz değerini ortaya koyuyor.

Yaratıcıların haklarını daha güvenli bir şekilde koruyor

Yaratıcılar, sanat piyasasının büyüme kaynağıdır. Ancak geçmişte yaratıcılar, takip eden katma değer olmaksızın yalnızca ilk işlemde kâr edebildiler. Bu durum, yaratıcı açısından haksız olmasının yanı sıra bir bütün olarak sanat ekosistemi üzerinde de olumsuz bir etkiye sahip olabiliyordu. NFT, bir dijital sanat eserinin tüm hareketlerini takip ederek ve akıllı sözleşmeler kullanarak, sonraki gelirlerin bir kısmını yaratıcıların hesaplarına tahsis ederek, bu tür adaletsizlikleri hafifletir. Bu uygulama, yaratıcıların haklarının daha güvenli bir şekilde kodlanabilmesini sağlayarak, sanat ekosisteminin dinamizmine, gelişimine ve refahına katkıda bulunur.

Piyasadaki en büyük NFT ticaret plat-

formu olan Opensea hizmeti için şu anda birinci veya ikinci satışlar dahil olmak üzere işlem değerinin yüzde 2.5'ini kesiyor. Alıcılar tarafından NFT yaratıcılarına ödenen telif ücretleri ise NFT yaratıcılarının kendileri tarafından belirleniyor, ancak bu oran yüzde 10'u geçmiyor. OpenSea, NFT telif ücretlerini her iki yılda bir NFT yaratıcısı tarafından belirlenen bir tahsilat adresine aktarıyor. Huobi NFT'nin ise hizmetleri için içerik oluşturuculardan daha az ücret aldığı ve güçlü ekolojik kaynaklarıyla zincirindeki içerik oluşturucuları güçlendirdiği anlaşılıyor.

İnsanların kimliklerini sağlamaştırdı

İnsan yalnız bir canlıdır ve her zaman kendi türünün onayına ihtiyaç duyar. Kimliğe ulaşmak için tüketen insanlar

ve kimlik duygusuna ulaşmak için yıldızların peşinden koşan insanlar var. Eşsiz koleksiyonların dijital dünyada ve kültür çevrelerinde özel bir yeri bulunuyor ve özünde tüketim kültürünün bir uzantısı olarak karşımıza çıkıyor. NFT teknolojisinin değiştirilemez doğası, bu tür sanat eserlerinin eski dünyadakilerden daha fazla bilgi taşımaya izin veriyor. NFT sektörünün geçtiğimiz yılki iniş çıkışları boyunca sektör, "EVERYDAYS: THE FIRST 5000 DAYS" gibi koleksiyonlarda güzellik ve benzersizlik gördü. Kimileri çeşitli süperstar NFT serilerinde geçmişin masumiyetini anımsarken, kimileri de "Bored Ape Yacht Club" serisiyle koleksiyoner üstünlüğü elde etti. Telif hakkının en iyi dışsallaştırılmış biçimi olarak NFT, insanların kimliklerini sağlama sağladı. Huobi NFT, Hanazawa Kana ve diğer ünlüler gibi

yıldızlardan bir dizi NFT ürününü başlarıyla piyasaya sürerek, diğer önemli fikir liderleriyle ortaklık arayışını sürdürmeye devam ediyor.

NFT'nin ortaya çıkışı, sanal malların ticaret varlıkları olarak eşlenmesine izin verdi

NFT'nin ortaya çıkışı, sanal malların ticaret varlıkları olarak eşlenmesine izin verdi. Bu sanal varlıklar, zincir üzerinde eşlenebilir, böylece veri içeriğinin değer akışını gerçekleştirebilir hale geldi. NFT'ler aynı zamanda geleneksel sanat ticareti modelini de değiştirdi. Fiziksel anahtar aynısı, NFT metaverse'ün somutlaşmış hali olabilir. Program NFT'yi tanımlayarak kullanıcının haklarını onaylayabilir ve gelecekte NFT, sanal dünyadaki kimlik bilgileri için bir belirteç görevi

görebilir. NFT, üçüncü taraf bir kayıt kuruluşuna ihtiyaç duymadan sanal mülkiyet hakları sorununa da bir çözüm sunuyor.

Esasen NFT, hakların transferini ve yürütülmesini kolaylaştırmak için sayısallaştırılmış bir anahtar sağlıyor ve merkezi hizmetler veya merkezi veri tabanları dışında bir dizi karşılık gelen hak bulunabiliyor. Bu da veri varlığı işlemlerinin verimliliğini ve transfer sürecinin üçüncü taraf programların katılımını gerektirmediği gerçeğini büyük ölçüde artırıyor. 2022, gerçekten metaverse'ün yılı. Huobi tarafından yönetilen blockchain şirketlerinin devam eden uygulamaları, bize metaverse'ün yakın gelecekte nasıl görüneceğine dair bir fikir veriyor. Huobi gibi liderler, metaverse'e giden yola öncülük ederek, bu heyecan verici alanın gelişiminin yolunu açacak gibi görünüyor.

İŞGÜCÜ KABUK DEĞİŞTİRİYOR

Çalışanların ve işverenlerin beklentileri mercek altına alındı

Uluslararası danışmanlık, denetim, vergi, strateji ve kurumsal finansman şirketi EY, 'Work Reimagined' araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmada; yüksek enflasyonla gelen 'Büyük İstifa' dalgası, çevresel, sosyal ve yönetim konularında taahhüt ve eylem çağrıları iş dünyasının gündeminde üst sıralarda yer aldı. Dolayısıyla herkesin bir yön tayin etmek için çabaladığı iş gücü de yeniden şekilleniyor.

EY (Ernst&Young) tarafından gerçekleştirilen 'EY Work Reimagined' araştırması, iş dünyasını etkisi altına alan 'Great Resignation' (Büyük Ayrılma/İstifa) ortamında çalışanların ve işverenlerin beklentilerine yönelik önemli iç görüşleri içeriyor. Araştırma çalışanların günümüz dünyasında işverenlerden neler beklediğini ve çalışanların gelişimleri için neler ihtiyaç duyduğunun işverenler tarafından ne kadar anlaşılabilirliğini ortaya koyuyor. Toplam 22 ülke ve 26 sektörde 17 binden fazla çalışan ve bin 575 işverenin iç görüşlerini ortaya koyan araştırma, son dönemde çalışanların iş yapma biçimlerinin ve iş hakkındaki düşüncelerinin çarpıcı biçimde değiştiğini gösteriyor.

İşgücü alanı yeniden şekilleniyor

COVID-19 salgını, başarı, amaç ve değer kavramları ile ilgili anlayışları da önemli ölçüde dönüştürmüş durumda. Buna bağlı olarak, çalışanların günlük yaşamdaki önceliklerinde ve beklentilerinde de büyük bir değişim oluyor. Halihazırda yükselen enflasyon, "Büyük İstifa" dalgası, çevresel, sosyal ve yönetim konularında taahhüt ve eylem çağrıları iş dünyasının gündeminde üst sıralarda yer alırken, herkesin bir yön tayin etmek için çabaladığı iş gücü alanı da yeniden şekilleniyor. Pandemi döneminde öncelikle sağlık odaklı kaygılarla hız kazanan değişimin ilk dalgaları, bugün yeni dalgalar haline dönüşürken, iş gücü; çalışma biçimlerine ve benimsenen değerlere bağlı olarak değişiyor. Bu ise, iş dünyası için yeni fırsatları ve dinamikleri temsil ederken aynı zamanda günümüzde işin niteliğine yönelik ne, nasıl ve neden sorularına yanıt içerecek daha geniş bir bağlam ihtiyacını da gündeme getiriyor.

Hibrit ve esnek çalışma modeli artık bir zorunluluk haline geldi

EY'nin Work Reimagined araştırmasına göre, günümüzde hem işverenler hem de çalışanlar, hibrit ve esnek çalışma koşullarının sağlanmasının bir zorunluluk haline geldiğinin farkında. Ancak henüz tüm işverenler bu konuda resmi ve net politika ya da yönergeler oluşturmuş ve paylaşmış değil. Pandemi koşullarının etkisiyle son iki yılda çalışanlar tarafından desteklenen

ve bazı işverenler tarafından benimsenen esneklik, çalışanların çoğu için bir seçenek olmaktan çok bir temel beklenti haline gelmiş durumda. Ankete katılanların yüzde 80'inin haftada en az iki gün uzaktan çalışmak istediği belirtiliyor.

Tamamen uzaktan çalışmaya isteksiz olduklarını dile getiren katılımcıların oranında geçen yılki yüzde 34'e kıyasla yüzde 20 olduğu görülüyor. Bu da her yerden çalışmanın daha geniş çapta kabul edildiğini gösteriyor. Araştırmaya göre, işe gidip gelme süresi uzadıkça çalışanların uzaktan ya da hibrit çalışma yönündeki isteklerinin arttığı görülmüş. Buna karşın, ankete katılan işverenlerin sadece yüzde 22'si, tüm çalışanların haftada beş gün ofise dönmelerini beklediğini belirtirken, çalışanların kendilerine verilen yetkilerin arttığını düşündükleri görülmüş ancak bununla birlikte katılımcıların yüzde 43'ü gelecek yıl işlerinden ayrılma olasılıklarının yüksek olduğunu da belirtmiş. Böyle düşüncelerine yol açan nedenler arasında ise toplam ücret konusu ilk sırada yer almış.

İşten ayrılma olasılığı yüksek olan çalışanların oranı artıyor

Araştırmaya katılan işverenlerin yüzde 68'i son 12 ayda çalışan iş gücü devir hızının arttığını göstermiş. Çalışanların yüzde 43'ünün gelecek yıl mevcut işverenlerinden ayrılma olasılığının yüksek olduğunu ifade ettiği görülmüş. Bu oranın, çalışanların yalnızca yüzde 7'sinin kalma ihtimalinin düşük olduğunu söylediği geçen yılki araştırmaya göre ciddi bir artış olduğu görülüyor. En fazla işten ayrılma beklentisinde olan çalışan grubunun yüzde 53 oranla ABD'deki Z ve Y kuşağı çalışanlar olduğu görülmüş. Bu beklentinin en yüksek olduğu sektör ise yüzde 60 ile teknoloji/donanım sektörü olmuş. Hızlı bir değişim geçiren iş dünyasında proaktif bir yaklaşım sergileyebilen işverenlerin ise, üretkenlik ve kültürel değişim açısından geleceğe dönük olarak daha iyimser oldukları gözlemlenmiş.

Çalışan ve işverenlerin öncelikleri tam örtüşmüyor

Araştırma kapsamında çalışanlara "Başka bir teklif düşünürseniz iş değiştirmeniz için etkili olan üç neden seçin?" sorusu yöneltirken işverenlere ise "Çalışanların yeni bir iş deneyiminde başarılı olmalarını sağlamada

en önemli üç faktör nedir?" diye sorulmuş. Çalışanların ilk üç önceliği, toplam ücret artışı için fırsat (yüzde 35), nerede ve ne zaman çalışıldığı konusunda esneklik (yüzde 32) ve daha iyi kariyer gelişimi (yüzde 25) olarak sıralanmış. Buna karşılık işverenlerin, çalışanların neye ihtiyacı olduğunu düşündükleri sorusuna verdikleri yanıtlar, öğrenme ve beceriler; esnek programlar veya konum, çalışan sağlığına yatırım olarak sıralanmış durumda. Çalışanların önümüzdeki 12 ay içinde işten ayrılma olasılığına bakıldığında ilk beş sektör, teknoloji/donanım (yüzde 56), gayrimenkul ve inşaat (yüzde 53), profesyonel hizmetler (yüzde 46), finansal hizmetler (yüzde 45), telekom, medya ve eğlence (yüzde 44) olarak sıralanmış.

Esneklik ve hibrit çalışma modeli konusunda çalışan ve işverenler arasında görüş ayrılığı yaşanıyor

EY Türkiye Danışmanlık Bölümü Şirket Ortağı, İş Gücü Yönetimi Lideri Gözde Özka-

le Bilaç ise son iki yıldır dünyayı büyük ölçüde etkisi altına alan COVID-19 salgınının, iş hayatında başarı, amaç ve değer kavramları ile ilgili anlayışları ve beklentileri de önemli ölçüde dönüştürdüğünü ifade etti. EY olarak küresel çapta ve oldukça geniş kapsamlı yaptıkları EY Work Reimagined araştırmasında, günümüzde işin, çalışanlar ve işverenler tarafından yeniden tasarlandığını ancak bunun her iki taraftaki bakış açılarıyla her zaman tam olarak örtüşmeyebileceğini ortaya koyduğunu belirtti. Araştırmanın esneklik ve hibrit çalışmanın hem çalışanlar hem de işverenler tarafından temelde 'yeni normal' olarak görüldüğünü ortaya koymakla birlikte detaylarda görüş ayrılığını da ortaya çıkardığını ifade etti.

Çalışanlar mevcut işlerini bırakmada istekli

Yine çalışanların kariyerlerini ilerletme ve potansiyellerine ulaşma motivasyonu ile mevcut işlerini bırakma konusunda

İşe yönelik tutum ve stratejileri makro eğilimler şekillendiriyor

İş dünyası her ne kadar COVID-19 pandemisini ve etkilerini aşmak konusunda istekli olsa da çalışma yöntemleri de dahil olmak üzere, hala değişken bir dünyanın sarsıcı etkileri altında. Hem işverenler hem de çalışanlar, başta bir zorunluluk olarak bir neslin en büyük sağlık sorunlarından birini aşmak için kısa vadeli kararlara odaklanmıştı. Ancak işe yönelik tutum ve stratejiler şimdi diğer makro eğilimler tarafından şekillendiriliyor. Dünya Bankası tarafından yapılan bir analiz, önümüzdeki yıllarda ekonomik büyümenin yavaşlaması, sürekli yüksek enflasyon beklentisi ve iklim felaketlerinin ciddi maliyetlerini ele almak için koordineli eyleme olan ihtiyacı ortaya koyuyor. Bu tablo, 'Büyük İstifa' dalgasının dünyanın bazı bölgelerinde hala tüm hızıyla devam ettiği bir dönemde, iş yatırımı ve çalışan duyarlılığı alanındaki görünümü daha da çarpıcı bir hale getiriyor.

hala istekli olduklarının görüldüğü araştırmada, enflasyon ve iş gücü maliyetlerine bağlı küresel belirsizlik ortamının işverenleri stratejik iş gücünü planlamaya, kariyer fırsatlarını yeniden düşünmeye ve değerlendirmeye yönelttiğini de gösterdi. Öte yandan işverenlerin, şu anda karşı karşıya olunan gereksinimlere kararlılıkla

yanıt verdiğini, yetenek akışını ve gelecekteki değeri koruyacak yeni bir çalışma biçimini tanımlayabilme olanağına sahip olduğunu göster. Liderlerin, kararlı ve öngörülür bir şekilde hareket ederek güven inşa edip, organizasyonlarına daha pozitif bir geleceğe doğru yön verebilecekleri de görüldü.

ELEKTRİKLİ ARAÇ NASIL ŞARJ EDİLİR?

Elektrikli araçların yaygınlaşmasının önündeki en önemli engellerden biri, tüketicilerin elektrikli araçlar hakkındaki risk algıları. Yapılan araştırmalar, tüketicilerin risk olarak gördüğü faktörlerin çoğunun aracın şarjıyla ilgili olduğunu gösteriyor.

Tüm dünyada yaşanan iklim değişikliği, artan karbondioksit salınımı ve dünya kaynaklarının hızla tükenmesi, ülkeleri sürdürülebilir kalkınma konusunda somut adımlar atmaya yönlendirdi. Paris İklim Anlaşması ile gelen sıfır emisyon hedefi, yollardaki elektrikli araçların yaygınlaştırılmasını da gerekli kılıyor. Elektrikli araç yayılımı dünya çapında hızlı bir artış gösteriyor. Türkiye'nin de üyesi

olduğu Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) araştırmasına göre 2020 yılı sonunda dünya yollarında 10 milyon elektrikli araç bulunuyordu. COVID-19 pandemisi sırasında araç satışlarındaki yüzde 16'lık düşüşe rağmen elektrikli araç kayıtları 2020 yılında yüzde 41 oranında artış gösterdi.

Elektrikli araç konusunda mevcut devlet desteği politikalarının sürmesi durumunda 2030 yılında yollardaki elektrikli araç sayısının

145 milyona (toplam araçların yüzde 7'si), devlet desteklerinin artması durumunda ise 230 milyona (araçların yüzde 12'si) ulaşacağı tahmin ediliyor. ⁽¹⁾ Aracın şarjının gidilecek yola yetmemesi endişesi olarak bilinen "menzil endişesi" (range anxiety) bu faktörlerden biri. Şarj ihtiyacı olduğunda halka açık elektrikli araç şarj istasyonu arama, istasyona seyahat etme, istasyonda sıra bekleme ve şarj süresi sırasında harcanacak vakit, tüketicilerin elektrikli araçlara geçiş aşamasında tereddüt yaşamalarına sebep oluyor. ⁽²⁾

Elektrikli araç şarjı için kullanılan yöntemler

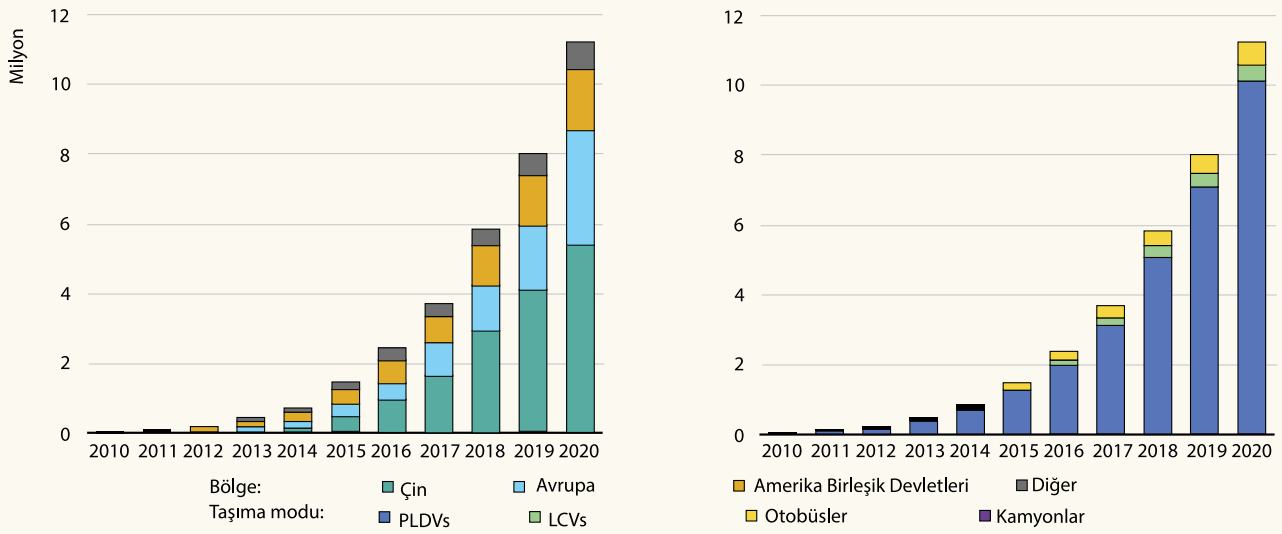
Elektrikli araç şarjı için üç temel yöntem bulunuyor: Batarya değişimi, kablosuz şarj ve kablolu şarj. Batarya değişimi, batarya dolumu sırasında bekleme ortadan kaldıran bir model. Bu modelle sürücüler, batarya değişim istasyonlarına uğrayarak araç üzerindeki boşalmış bataryalarını dolu bir batarya ile 3 dakika içinde değiştirebiliyorlar. Dünyanın elektrikli araç marketi li-

Doç. Dr. Nilgün FESCIOĞLU ÜNVER

TOBB ETÜ Endüstri Mühendisliği Bölümü

Küresel elektrikli araç sayısı / Bölgesel (sol) ve araç tipi (sağ), 2010-2020

Şekil 1 <https://www.iea.org/reports/global-ev-outlook-2021>

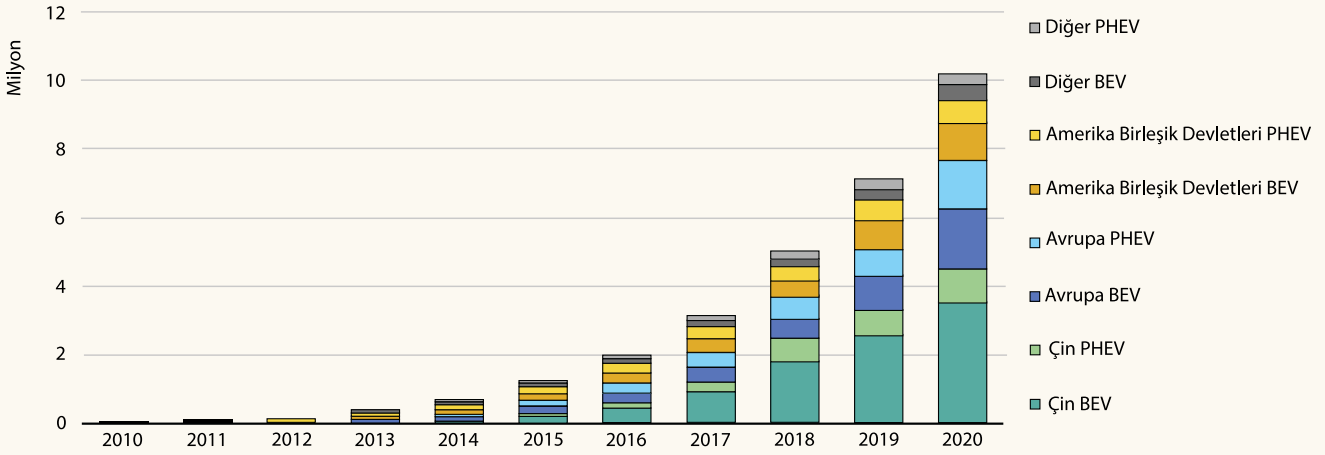
PLDV (passenger light-duty vehicle) : Hafif Yolcu Araçları - LCV (light commercial vehicles) : Hafif Ticari Araçlar

derlerinden Çin'de, bin 400 adet batarya değişim istasyonu bulunuyor. Hedefleri 2025 yılı sonuna kadar batarya değişim istasyonu sayısını 24 bine çıkartmak. Ancak Tesla, Volkswagen ve General Motors gibi üreticiler henüz batarya değişim teknolojisine sıcak bakmıyor.⁽³⁾ Anket yoluyla yapılan bir tüketici araştırması, tüketicilerin, batarya değişim teknolojisinin menzil endişesi konusunda getireceği faydaya inandıklarını, ancak değişen bataryanın performansı, güvenliği ve finansal performans açılarından algıladıkları riskler bulunduğunu gösteriyor.⁽⁴⁾

Kablosuz şarj, araç ve elektrik kaynağı arasında direkt bir bağlantı olmadan aracın şarj yapılmasını sağlıyor. Kablosuz şarjda elektrik transferi, aracın altına yerleştirilmiş olan bir alıcı plaka ile üzerine park ettiği zemine yerleştirilmiş olan verici plaka arasında gerçekleşiyor. Kablosuz şarj teknolojilerini, kullandıkları elektrik transfer yöntemine veya araç-plaka arasındaki mesafeye göre (yakın alan, uzak alan) sınıflandırmak mümkün. Yakın mesafe teknolojileri (endüktif, kapasitif, manyetik rezonans) üzerinde çalışan araştırmacılar, araç-şarj plakaları arası me-

safeyi ve enerji transfer verimini artırıcı yöntemleri araştırmaya devam ediyorlar. Uzak mesafe (mikrodalga, radyo dalgası ve lazer) teknolojileri ise henüz prototip aşamasında. Kablosuz şarj teknolojilerinin gelecek için öngörülen en önemli avantajlarından biri de araç hareket halindeyken yol altına dizili şarj plakaları ile şarj edilebilme imkânı olarak bilinen dinamik şarj. Böylelikle şarj için istasyonda veya park yerinde bekleme gerekliliği ortadan kalkabilecek. Tabii dinamik şarjın mümkün olması büyük bir altyapı yatırımı da gerekiyor.⁽⁵⁻⁶⁾

Küresel elektrikli araç sayısı, 2010-2020

Şekil 2 <https://www.iea.org/reports/global-ev-outlook-2021>

PHEV (Plug-in Hybrid Electric Vehicles) : Şarj Edilebilir Hibrit Araçlar - BEV (Battery Electric Vehicle) : Bataryalı Elektrikli Araçlar

Kablolu şarj ise günümüzde en yaygın kullanılan şarj yöntemi. Kablolu şarj teknolojileri, aktarılan güç seviyesine göre üçe ayrılıyor: Seviye 1, Seviye 2 ve Seviye 3 şeklinde. Seviye 1 şarj, genellikle ev tipi/yavaş şarj olarak adlandırılıyor ve aracın direkt olarak elektrik prizine bağlanmasıyla yapılabilir. Bu tip şarjda güç aktarım hızı yavaş olduğu için aracın 100 kilometrelik yolculuk için gerekli batarya dolma süresi de ortalama 6-8 saati buluyor. Seviye 1 şarj için uygun bölgeler, uzun süreli park yapılabilen- gece boyunca ev garajı, gündüz saatlerinde iş yeri otoparkı gibi yerler. Seviye 2 şarj, özel bir şarj ünitesi aracılığıyla yapılabilir. Bu tür şarjla 100 kilometre için dolma süresi de kullanılan güç modeline göre (tek fazlı-3 fazlı) ortalama 4-6 saati buluyor. Genellikle otopark, AVM, havaalanı, otel gibi uzun süreli park yapılabilen yerlerde seviye 2 şarj tercih ediliyor. Seviye 2 şarj üniteleri istenildiğinde evlerin garajına da monte edilebilir.

Seviye 3 şarj, yani hızlı şarj ise direkt akım kullanılarak özel şarj üniteleriyle, şarj istasyonu veya AVM gibi halka açık yerlerde yapılabilir. Seviye 3 şarjla 100 kilometre yol için dolma süresi, kullanılan şarj ünitesine göre 10-30 dakika arası değişiyor. Hızlı şarj istasyonları genellikle uzun otoyol koridorları üzerindeki şarj ihtiyacını karşılamakta kullanılıyor. Günümüzde ABD ve Avrupa'da

yapılan şarjın çoğunluğu, evlerde (yüzde 80 oranla) ve iş yerlerinde (yüzde 15 oranla) gerçekleşiyor. Ancak elektrikli araçların şehir içi yerleşim merkezlerinde oturanlar arasında yaygınlaşmasıyla birlikte halka açık şarj noktalarına ve hızlı şarj istasyonlarına olan talebin artacağı da biliniyor.⁽⁷⁾

Elektrikli araç şarj altyapı araştırmaları hangi yönde ilerliyor?

Şarj süresi, hızlı şarj istasyonlarında 10 ila 30 dakika arasına düşmesine rağmen bu süre benzin alım süresiyle kıyaslandığında halen çok uzun. Elektrikli araç sayısının artmasıyla beraber elektrik güç ağı yükünün, şarj noktalarındaki yoğunluğun ve kuyrukta bekleme sürelerinin artması da araştırmacıların çözüm bulmaya çalıştıkları problemler. Şarj planlama konusundaki akademik araştırmaları altyapı planlama, araç rotalama, enerji fiyatlandırma, şarj kontrol/çizelgeleme ve hızlı şarj istasyonu öncelikli servis modelleri altında inceleyebiliriz. Altyapı planlama araştırmaları, şarj istasyonlarının konumlarını ve büyüklüklerini (bekleme alanı büyüklüğü ve şarj ünitesi sayısı) belirliyor. Çalışmalar genellikle altyapı maliyeti veya kullanıcı maliyeti azaltımı odaklı. Kullanıcı maliyet unsurları arasında istasyonda bekleme süreleri, kullanıcının istasyona uğramak için çıkış-hedef nokta arası mesafeden sapma miktarı gibi kalemler bulunuyor.

İstasyon kapasitesi belirlenirken bölgenin elektrik ağının güç ve yük dengesi de göz önüne alınıyor. Altyapı planlama araştırmaları, istasyon sayısının talebi karşılayacak şekilde minimize edildiği düğüm tabanlı modeller; trafik akışını dikkate alan, özellikle hızlı şarj istasyonları için kullanılan akış tabanlı modeller ve sürücü davranışını/aktivitelerini baz alan tur tabanlı modeller sınıflarında kategorize ediliyor.⁽⁸⁾ Elektrikli araç rotalama çalışmaları, normal araç rotalama çalışmalarından farklı olarak uğranılacak şarj istasyonlarının yerini, istasyonda bekleme ve şarj için harcanacak süreyi de göz önüne alıyor. Yol durumu (yokuş, rüzgar vs.) ve araç durumu (tip, yük vs.) ile ilişkili olarak harcanacak ekstra enerjinin de hesaba katıldığı çok sayıda çalışma bulunuyor.

Araçların bireysel ya da merkezi bir sistem aracılığıyla, istasyonlardaki gerçek zamanlı bekleme süresi bilgisi ya da tahmini bekleme sürelerini kullanarak, çıkış ve hedef noktaları arasındaki rotayı belirlemeleri mümkün.⁽⁹⁾ Birden fazla aracın müşterilere servis için kullanıldığı çoklu araç/filo rotalama problemlerinde de planlar, kullanılan araç sayısını azaltma, toplam mesafe, süre, uğranılan şarj istasyonu sayısı, toplam şarj süresi, toplam enerji kullanımını azaltma gibi birçok amacı hedefleyebiliyor.⁽¹⁰⁾ Fiyatlandırma modelleri, farklı zamanda farklı fiyatlardan enerji satışı yaparak hem ağ yü-

künü dengelemeyi hem de istasyonlardaki bekleme sürelerini azaltmayı sağlıyor.⁽¹¹⁾ Şarj kontrol/çizelgeleme araştırmalarında amaç, uzun süreli park halindeki araçların şarjında aracın parktan ayrılış vakti gelmeden önce batarya dolumunu yapabilmek ve bu sırada ağın enerji dengesini gözetmek ve saatlik değişen elektrik fiyatlarını ve batarya dejenerasyonunu hesaba katarak toplam maliyeti azaltmak.⁽¹²⁾ Araçların ağı elektrik satabildiği V2G (Vehicle to Grid) teknolojisinin de mevcut olduğu durumlarda ağı üzerindeki yükün dengelenmesi ve değişen saatlik fiyatlar üzerinden araçların şarj maliyetinin azalımı için şarj-deşarj zamanlarının planlaması ayrı bir önem taşıyor.⁽¹³⁾

Öncelikli servis, araçların bir bölümünü sırada öne alarak düşük bekleme süreleriyle hizmet almalarını sağlıyor. Hızlı şarj istasyonlarında öncelikli servis çalışmalarından bir bölümü V2G ortamında bölgenin yük dengesini sağlamayı amaçlıyor. Hızlı şarj istasyonunda öncelikli servis alanında TOBB ETÜ'de yapılan çalışmalar ise araçları düşük ve yüksek öncelik olarak iki sınıfa ayırıp, farklı sınıflardaki araçların ortalama bekleme sürelerini düzenleyecek şekilde kaynak yönetimi yapıyor. Böylelikle sürücülerin bekleme has-

sasiyetlerinin yüksek olduğu zamanlarda hızlı servis almaları, düşük olduğu zamanlarda ise daha uygun fiyatlı şarj olmaları hedefleniyor.⁽¹⁴⁻¹⁵⁾

Türkiye'nin şarj altyapısı, güncel teknolojik yöntemlerle tamamlanmalı

Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması çerçevesinde karbon emisyonlarının 2030 yılına kadar yüzde 21 oranında azaltılması öngörü- lüyor.⁽¹⁶⁾ Türkiye'nin Otomobil Girişim Grubu (TOGG) da ilk elektrikli aracını, 2023'te satışa sunmuş olacak. Ülkemizde şehirleşmeyle beraber bağımsız evlerin az olması sebebiyle evde şarj imkânı son derece kısıtlı. Hızlı şarj istasyonu açısından bakarsak, Avrupa'da hızlı şarj istasyonu sayısı her 100 kilometrede 20 adet iken, Türkiye'de bu sayı her 100 kilometrede 1 adet ile sınırlı.⁽¹⁷⁾ Türkiye'nin şarj altyapısının hedeflenen elektrikli araç yoğunluğunu kaldıracak şekilde gelişmesi için az bir süresi var. Bu süreyi en iyi şekilde değerlendirip, hazırlıkların güncel teknolojiyi kullanan yöntemlerle tamamlamasında en önemli rol de şüphesiz, şarj altyapısını tasarlayıp uygulayacak olan akademisyenlere ve mühendislere düşüyor.

[1] <https://www.iea.org/reports/global-ev-outlook-2021>
[2] Featherman, Mauricio, Shizhen Jasper Jia, Christopher B. Califf, and Nick Hajli. "The impact of new technologies on consumers beliefs: Reducing the perceived risks of electric vehicle adoption." *Technological Forecasting and Social Change* 169 (2021): 120847.

[3] <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/inside-chinas-electric-drive-swappable-car-batteries-2022-03-24/>

[4] Adu-Gyamfi, Gibbson, Huaming Song, Bright Obuobi, Emmanuel Nketiah, Hong Wang, and Dan Cudjoe. "Who will adopt? Investigating the adoption intention for battery swap technology for electric vehicles." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 156 (2022): 111979.

[5] Ahmad, Aqueel, Sadeq Ali Qasem, and Jin-Woo Jung. "A comprehensive review of wireless charging technologies for electric vehicles." *IEEE transactions on transportation electrification* 4, no. 1 (2017): 38-63.

[6] Mohammed, Sadeq Ali Qasem, and Jin-Woo Jung. "A comprehensive state-of-the-art review of wired/wireless charging technologies for battery electric vehicles: Classification/common topologies/future research issues." *IEEE Access* 9 (2021): 19572-19585.

[7] LaMonaca, Sarah, and Lisa Ryan. "The state of play in electric vehicle charging services—A review of infrastructure provision, players, and policies." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 154 (2022): 111733.

[8] Metais, Marc-Olivier, O. Jouini, Yannick Perez, Jaâfar Ber-rada, and Emilia Suomalainen. "Too much or not enough? Planning electric vehicle charging infrastructure: A review of modeling options." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 153 (2022): 111719.

[9] Schoenberg, Sven, and Falko Dressler. "Reducing Waiting Times at Charging Stations with Adaptive Electric Vehicle Route Planning." *IEEE Transactions on Intelligent Vehicles* (2022).

[10] Kucukoglu, Ilker, Reginald Dewil, and Dirk Cattrysse. "The electric vehicle routing problem and its variations: A literature review." *Computers & Industrial Engineering* 161 (2021): 107650.

[11] Tang, Qiang, Kezhi Wang, Kun Yang, and Yuan-sheng Luo. "Congestion-balanced and welfare-maximized charging strategies for electric vehicles." *IEEE Transactions on Parallel and Distributed Systems* 31, no. 12 (2020): 2882-2895.

[12] Nimalsiri, Nanduni I., Chathurika P. Mediwaththe, Elizabeth L. Ratnam, Marnie Shaw, David B. Smith, and Saman K. Halgamuge. "A survey of algorithms for distributed charging control of electric vehicles in smart grid." *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems* 21, no. 11 (2019): 4497-4515.

[13] Solanke, Tirupati Uttamrao, Vigna K. Ramachandaramurthy, Jia Ying Yong, Jagadeesh Pasupuleti, Padmanathan Kasinathan, and Arul Rajagopalan. "A review of strategic charging-discharging control of grid-connected electric vehicles." *Journal of Energy Storage* 28 (2020): 101193.

[14] Kakillioglu, Emre Anil, Melike Yıldız Aktaş, and Nilgun Fescioglu-Unver. "Self-controlling resource management model for electric vehicle fast charging stations with priority service." *Energy* 239 (2022): 122276.

[15] Fescioglu-Unver, Nilgun, Melike Yıldız Aktaş, and Coşku Kasnakoğlu. "Feedback controlled resource management model for express service in electric vehicle charging stations." *Journal of Cleaner Production* 311 (2021): 127629.
[16] <https://iklim.csb.gov.tr/paris-anlasmasi-i-98587>

[17] Gönül, Ömer, A. Can Duman, and Önder Güler. "Electric vehicles and charging infrastructure in Turkey: An overview." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 143 (2021): 110913.

“OEM, kariyerinizde size farklı kapılar açacak büyük bir fırsat”

TOBB ETÜ Mezunlar Derneği'nin Temmuz ayı röportajlar köşesi konuğu Endüstri Mühendisliği Bölümü 2013 mezunlarından Aylin Demircan Kaplan. Şu anda Amazon'da kariyerine devam eden Kaplan, OEM'in kariyerinde kendine sağladığı avantajlardan söz ederek, “Dünyanın en tercih edilen üniversitelerinde de uygulanan bu sanayi iş birliği modeli, diplomanızın yanına koyacağınız ve doğru kullanmanız durumunda bütün iş hayatınız süresince size farklı kapılar açacak olan büyük bir fırsat” dedi.

lerinden sorumlu satın alma partnerliği yaptığını dile getirdi.

Bize biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

Merhabalar, öncelikle davetiniz için çok teşekkür ederim. Samsun'da doğdum ve üniversite eğitimime kadar orada yaşadım. Daha sonra TOBB ETÜ'lü olmak için çok sevdiğim Ankara'ya taşındım. 2013 yılında bu şahane üniversiteden Endüstri Mühendisi olarak mezun oldum. Sonrasında 2015 yılında Bilkent Üniversitesi'nde MBA eğitimimi tamamladım. Ankara'da MANTürkiye'de, İstanbul'da Shaya ve Nestle'de çalıştıktan sonra 2018 yılında İrlanda'ya taşındım ve 3.5 yıldır Amazon Web Services'te çalışıyorum. Aynı zamanda yeşillikler içindeki bu güzel ada ülkesini ve içinde barındırdığı farklı kültürleri keşfediyorum.

TOBB ETÜ'yü tercih etme sebebiniz neydi? TOBB ETÜ'de geçen yıllarınız ile ilgili neler paylaşmak istersiniz?

Üniversite tercihi yaptığım yıl, TOBB ETÜ ilk mezunlarını vermişti. Bu nedenle mezunlar nerede, nasıl pozisyonlarda çalışıyorlar gibi bir veriye ulaşmam mümkün olmadı. Endüstri Mühendisi olmak konusunda kararlıyım. Çok kıymetli hocalarımız ve onların uzmanlık alanları ile yaptıkları çalışmaları incelediğimde çok heyecanlan-

mıştım. Aynı zamanda üniversite-sanayi iş birliği modeli, yabancı dil eğitimi, öğrenci toplulukları ve faaliyetleri ve TOBB gibi güçlü bir yapının desteğinin var olması gibi sebepler de tercih etmemde büyük rol oynadı. Üniversiteye ücretli öğrenci olarak başlayıp, 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü sınıfta not ortalamam sayesinde tam burslu olarak devam ettim. Buradan bir kez daha bu süreçteki bütün destekleri için canım arkadaşlarım Melda Ulubay Arslan'a ve Gökhan Geçer'e teşekkürlerimi iletiyorum.

ETÜ Endüstri ve Verimlilik Topluluğu'na (ETÜ EVT) da buradan selamlar! Birlikte çok güzel işler başardık ve görüyorum ki arkadaşlarım çitayı yükselterek, başarılı işler yapmaya devam ediyorlar. Takım olmak, ekip ve organizasyon yönetmek, sponsor bulmak, etkinliği sunmak, büyük şirketlerin yöneticilerini, ünlü isimleri ağırlamak, başka şehirlerden hatta Kıbrıs'tan gelen öğrenci arkadaşları ağırlamak, misafirlere saygınızdan 12 saatten fazla yüksek topluluklarla koşturmak, uyumadan ertesi günün programına hazırlanmak ve finalde başarınızı kutlamak ve hemen sonraki işleri planlamak nasıl bir tecrübe tahmin edemezsiniz! Bu yüzden öğrenci arkadaşlara öğrenci topluluklarında aktif rol almalarını şiddetle tavsiye ediyorum. TOBB ETÜ'de şahane, dolu dolu 5 yıl geçirdim ve her anını sevgiyle ve tebessümle anımsıyorum.

Aylin Demircan Kaplan, 2015 yılında TOBB ETÜ Endüstri Mühendisliği Bölümünde eğitimi tamamladıktan sonra aynı yıl Bilkent Üniversitesi'nde MBA eğitimini tamamlamış. Sonrasında Ankara'da MAN Türkiye'de çalışan Kaplan, İstanbul'da da Shaya ve Nestle şirketlerinde çalıştıktan sonra 2018 yılında İrlanda'ya taşınmış. TOBB ETÜ'den mezun olduktan sonra “stratejik satın alma ve tedarik zinciri yönetimi” alanında kariyerine yön veren Kaplan, otomotiv, mağazacılık (retail), hızlı tüketim (FMCG) gibi farklı sektörlerde tecrübe edindikten sonra İrlanda'da Amazon Web Services (AWS) şirketinde çalışmaya başlamış. 3.5 yıldır kariyerine burada devam eden Aylin Demircan Kaplan, AWS, Amazon'un bulut bilişim platformları sağlayan ve dünyanın her yerinde veri merkezleri (data center) bulunan bir kuruluş olduğunu anlattı. Buradaki pozisyonundan da söz eden Kaplan, Avrupa, Ortadoğu ve Afrika'da yer alan bütün veri merkezlerinin güvenlik sistem-

Sizi Endüstri Mühendisliği Bölümü okumaya sevk eden bir hikâyenizden bahsedebilir misiniz?

Mühendislik alanında eğitim almaya karar verdiğimde bunun makine, elektrik-elektronik, yazılım, inşaat mühendisliği ya da mimarlık gibi teknik konular üzerine yoğunlaşmamı gerektirecek bir bölüm olmaması gerektiğini biliyordum. Farklı mühendislik dallarında öğrenci olan ya da mezun olan arkadaşlarımla, yurt içi ve yurt dışında aktif olarak iş hayatında yer alan mühendislerle de görüşüp “sosyal mühendislik” diye tabir ettiğim, Endüstri Mühendisliğinin beni heyecanlandırdığına karar verdim. Endüstri Mühendisliğinde hemen her mühendislik alanından dersler alıp uzmanlaşmak istediğiniz yöne ilgi alanlarınız dahilinde siz karar verebiliyorsunuz.

Özünde optimizasyon ve süreç iyileştirme yer alıyor ve bunu sadece iş hayatınızda değil kendi özel hayatınızda da uyguladığınızda daha verimli sonuçlar elde ediyorsunuz. Bir Endüstri Mühendisine her sektörde, her departmanda rastlamanız mümkün. Örneğin, biz TOBB ETÜ’de yönetim, işletme, teknik çizim, temel kodlama, malzeme bilimi, olasılık, yöneylem, ekonomi, tesis yönetimi gibi farklı alanlarda dersler aldık ve ben özellikle mezun olduktan sonra her konuda bir fikrimin olmasının yararını hep gördüm ve görmeye de devam ediyorum. Çalıştığınız her şirketin dinamikleri, ihtiyaçları, ürünü, iş yapış şekli ve sunduğu hizmetleri farklı olacağı için uzmanlaşmak istediğiniz alana burada yönelebiliyorsunuz. Bu konuda daha detaylı fikir edinmek isteyen arkadaşlara kapım her daim açık.

TOBB ETÜ’nün Ortak Eğitim Modeliyle kariyer hayatınızda, yapmış olduğunuz stajlarda elde ettiğiniz tecrübelerden yararlanıyor musunuz?

Üniversiteden sizinle aynı zamanlarda mezun olmuş milyonların içinde kurumsal ya da start-up şirketlerde 1 yıla yakın iş tecrübesi edinmiş kaç kişi gösterebilirsiniz? 3 farklı şirkette, ilde hatta ülkede 3.5-4 ay çalışma fırsatını başka nerede yakalayabilirsiniz? Dünyanın en tercih edilen üniversitelerinde de uygulanan bu sanayi iş birliği modeli, diplomanızın yanına koyacağınız ve doğru kullanmanız durumunda bütün iş hayatınız süresince size farklı kapılar açacak olan büyük bir fırsat. Ortak eğitiminizi yap-

tığınız esnada çalıştığınız şirketten iş teklifi alabilir, eğer mezunsanız tam zamanlı, eğer öğrenciyken yarı zamanlı çalışmaya devam edebilirsiniz. Ortak eğitim esnasında tanıştığım ekipler ve yöneticilerin birçoğu ile hala irtibattayım, bu durum da gerek iş anlamında, gerekse sosyal anlamda fırsatlara daha hızlı erişebilmeme yardımcı oluyor.

TOBB ETÜ’den mezun olduktan sonra iş hayatına başlama süreciniz ile ilgili neler paylaşmak istersiniz? İrlanda’da Amazon Web Services’deki pozisyonunuzla ilgili neler söylemek istersiniz?

TOBB ETÜ’den mezun olduktan sonra kariyerime “stratejik satın alma ve tedarik zinciri yönetimi” alanında yön verdim ve otomotiv, mağazacılık (retail), hızlı tüketim (FMCG) gibi farklı sektörlerde tecrübe edindikten sonra İrlanda’da Amazon Web Services (AWS) şirketinde çalışmaya başladım. AWS, Amazon’un bulut bilişim platformları sağlayan ve dünyanın her yerinde veri merkezleri (data center) bulunan bir kuruluş. Burada da Avrupa, Ortadoğu ve Afrika’da yer alan bütün veri merkezlerinin güvenlik sistemlerinden sorumlu satın alma partnerliği yapıyorum.

Ne zamandan beri İrlanda’da yaşıyorsunuz? Yurtdışında kariyer planlaması yapmak isteyen TOBB ETÜ öğrencileri-ne ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

2018 yılı Ağustos ayından beri İrlanda Dublin’de yaşıyorum. Oturma izni olduğu için iş arayış sürecine Dublin’e taşındıktan sonra başladım. Benim tavsiyem, yurt dışı, yurt içi kariyer planlaması fark etmeksizin İngilizce ve en az bir ilave yabancı dil mutlaka öğrenin. Yurt dışı kariyer fırsatlarını kovalamak için LinkedIn gibi sosyal mecralar ve şirketlerin kariyer sayfalarını aktif olarak takip edin ve kullanın. Amazon, Microsoft, Google ve Facebook gibi büyük şirketler özgeçmiş değerlendirmesi yaparken çalışanlarının tavsiye ettiği özgeçmişlere öncelik veriyorlar. Bu sebeple yurt dışında yaşayan mezunlarla irtibata geçmenizi ve onlara danışmanızı tavsiye ederim.

Sosyal hayatınızda neler yaparsınız? Yoruca iş temponuzda kendinize vakit ayırabiliyor musunuz?

Dublin’de yaşamın en güzel taraflarından biri, her yer sürekli yeşil, bu sebeple

de açık havada, ağaçların altında, bir su kenarında yürümek, günün yorgunluğunu bu şekilde atabilmek gibi şansız oluyor. Tabii sert rüzgâra ve yağmura karşı bütün tedbirlerinizi almanız koşuluyla. Pandemi sonrası ağırlıklı olarak evden çalıştığım için, günlük hareket sürem de azalmış durumda. Bu sebeple de pandemi ve kısıtlamalar süresince evde yaptığım düzenli egzersizlere artık tekrar spor salonunda devam ediyorum. Burada başka bir avantajımız da sürekli görüştüğümüz ve artık aile olduğumuz birçok yakın arkadaşımızla aynı semtte oturuyoruz. “Hadi gel bir kahve içelim” ya da “Hadi biraz hava alıp gelelim” dediğinizde 5 dakika içinde buluşabilmek şahane. Bunlara ilave olarak, İrlanda’da fiziksel veya psikolojik olarak sağlık sorunu yaşayan ve desteğe ihtiyacı olan bireylere, sosyal etkinlikler düzenleyip onların hayata kolaylıkla karışmasına yardımcı olan bir toplulukta gönüllü olarak çalışıyorum.

TOBB ETÜ Mezunlar Derneği hakkındaki düşünceleriniz, beklentileriniz nelerdir?

Özellikle Ankara ve İstanbul’da güzel organizasyonlar düzenliyorsunuz, emekleriniz için çok teşekkürler. Benim gibi yurt dışında yaşayan mezunları da dahil etmek için daha fazla online etkinliğe ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Üniversitemiz 2008 yılından beri mezun veriyor ve biz kimler, nerede, ne yapıyor, nasıl birbirimize yardımcı olabiliriz konusunda bilgi eksikliği ya da iletişim kopukluğu yaşıyoruz. TOBB ETÜ Mezunlar Derneği bu konuda bizlere destek olabilir. Beni ağırladığınız için tekrar çok teşekkür ediyorum.

TOBB
EKONOMİ VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

www.etu.edu.tr

İş deneyimi ile mezun olmanın **TAM YERİ** **TOBB ETÜ**

Türkiye'de sadece **TOBB ETÜ**'de uygulanan ortak eğitim sistemi ile öğrenciler 3 farklı iş yerinde toplam 1 yıllık iş deneyimi ile mezun oluyor.

Sektör Meclisleri

- ⇒ Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi, optimum maliyetle yapılması gereken yatırımları görüştü
- ⇒ E-ticaret Meclisi, Ecol42 Kodlama Okulu hakkında görüştü
- ⇒ Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, ihracat belgelerinde "Made in Turkey" ibaresinin kullanımını masaya yatırdı
- ⇒ Medya ve İletişim Meclisi, dijital dönüşüm süreci fırsatlarını görüştü
- ⇒ Finansal teknolojiler sektörüne özel tanıtım toplantısı yapıldı
- ⇒ Fuarcılık Meclisi, Ticaret Bakanlığınca sektöre sağlanan yeni destekler hakkında bilgilendirildi
- ⇒ Züccaciye Meclisi, Mısır ile Türkiye arasındaki iş birliği fırsatlarını ele aldı
- ⇒ Eğitim hizmetleri sektörüne sağlanan destekler görüşüldü
- ⇒ Otomotiv Sanayi Meclisi Başkanlık Divanı seçimi yapıldı
- ⇒ Kimya Sanayi Meclisi, KKDİK konusunu değerlendirdi

Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi, optimum maliyetle yapılması gereken yatırımları görüştü

TOBB Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi toplantısı; kamu, sivil toplum ve özel sektör temsilcilerinin üst düzey katılımıyla gerçekleştirildi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Şaban A. Karamehmetoğlu, Meclis Üyeleri ile sektörün güncel durumuna dair değerlendirmelerde bulundu.

T OBB Yönetim Kurulu Üyesi Şaban A. Karamehmetoğlu ve Meclis Başkanı Fatih Yücelik başkanlığında yapılan toplantıda, yeşil ve dögüsel ekonomiye geçiş için TOBB olarak yürütölen çalışmalar hakkında bilgi veren Karamehmetoğlu, sektörü de yakından ilgilendiren AB yeşil mutabakat sürecinin öneminin farkında olduklarını belirtti. Sınırdaki karbon düzenlenmesi mekanizmasının ve ayrıca hazırlıkları devam eden İklim Kanunu Taslağının bu süreçte en çok dikkat çeken mevzuatlar

olduğunu belirterek, bu noktada taslak ve ikincil mevzuat düzenlemelerinin sektörler ile paylaşılırken makul süre tanınmasını talep etti.

“Alternatif yakıt ve yenilenebilir enerjinin yaygınlaşması için çalışmalar yapıyoruz”

Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi Başkanı Fatih Yücelik de çimento sektöründe optimum maliyet ve yüksek verimlilikte daha fazla yatırım yapılması gerektiğini dile getirerek, sektörde alternatif yakıt kullanımının artması ve yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaşması için çalışmalar yaptıklarını söyledi. Son 3 ayda yaşanan gelişmeleri değerlendiren Yücelik, Rusya-Ukrayna krizinin ardından özellikle çimento sektöründe kömür tedarikinde sıkıntılar oluştuğunu ifade etti. Geçen yılın Mayıs ayına kıyasla Mayıs 2022’de elektrikte, petrokokta ithal ve yerli linyitte büyük oranda artışlar meydana geldiğine dikkat çekerek, çimento sektöründe maliyetlerin yüzde 80’inin enerji kaynaklı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu artışların sanayicileri zorladığını ifade etti.

“İç tüketimlerin karşılanması yönünde daha fazla yatırım yapılması gerekli”

İç tüketimlerin karşılanmasının yönünde daha fazla yatırım yapılmasının gerekli hale geldiğini belirten Fatih Yücelik, gerek Avrupa Yeşil Mutabakatına ilişkin yol haritası ve düzenlemeler, gerekse de Paris İklim Anlaşması kapsamındaki taahhütlerin sektörün alternatif yakıt kullanımını artırması ve yenilenebilir enerji yatırımları yapmasını zorunlu kıldığına dikkat çekti. Toplantıya katılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürü Dr. Ömer Erdem ve Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanı Dr. Abdullah Buğrahan Karaveli “Enerji yatırımları, Enerji arz güvenliğinde son durum ve yaşanması muhtemel sorunlara ilişkin değerlendirmeler” gündem maddesine ilişkin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı İklim Değişikliği Başkanı Orhan Solak, Karbon Piyasası Daire Başkanı Eyüp Kaan Morali ise “İklim Kanunu ve Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi konusunda güncel gelişmeler/hazırlıklar” gündem maddesine ilişkin Meclis Üyeleri ile değerlendirmelerde bulundu.

E-ticaret Meclisi, Ecole42 Kodlama Okulu hakkında görüştü

TOBİ Türkiye E-ticaret Meclisi; Meclis Başkanı Ozan Acar başkanlığında, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) Başkan Yardımcısı Abdullah Karaboyacı'nın katılımı ile İstanbul'da hibrit olarak bir araya geldi. GİB Başkan Yardımcısı Abdullah Karaboyacı; Meclis Üyelerine, TOBB ve GİB arasında imzalanması öngörülen, Güven Damgasına sahip aracı hizmet sağlayıcılara veri sağlanmasını sağlayacak olan protokol

çalışmaları hakkında bilgi verdi. Daha sonra, Ticaret Bakanlığı Ticaret Uzmanı Banu Güler; Bakanlık tarafından hazırlanmış olan 'Fiyat Bilgisi İçeren Reklamlar ile İndirimli Satış Reklamları ve Ticari Uygulamaları Hakkında Kılavuz'a ilişkin Meclis Üyelerine bilgilendirmede bulundu. İlerleyen gündem maddesinde; Türkiye Açık Kaynak Platformu Direktörü Sertaç Yerlikaya, Ecole42 Kodlama Okulu hakkında sunum

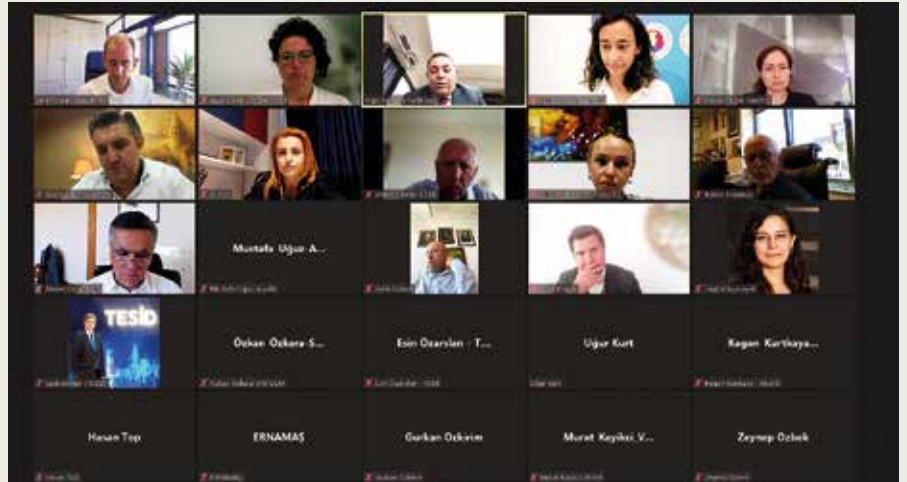
yaptı. Toplantıda ayrıca; Meclis Danışmanı Adnan Akgün 'Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un getirdiği yenilikler hakkında bilgi verdi. Akgün'ün sunumunun ardından, internet üzerinden gerçekleştirilen satışlardaki sınırlamalara dair son dönem Rekabet Kurumu Kararları ele alındı. Son olarak, Meclis faaliyetleri ve projeleri istişare edildi.

Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, ihracat belgelerinde "Made in Turkey" ibaresinin kullanımını masaya yatırdı

TOBİ Türkiye Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Oğuzhan Ata Sadıkoğlu'nun katılımı ile Meclis Başkan Yardımcısı Şeref Burak Özyaydemir başkanlığında gerçekleştirildi.

Oğuzhan Ata Sadıkoğlu yaptığı açılış konuşmasında, Meclis faaliyetleri hakkında bilgilendirmelerde bulundu. Meclis tarafından hazırlanmakta olan sektör raporu hakkında bilgi veren Sadıkoğlu, Meclis Üyelerine özverili çalışmaları için teşekkür etti. Toplantıda, Koç Holding Ekonomik Araştırmalar Koordinatörü Ahmet Çimenoğlu, güncel gelişmelerin küresel ekonomiye etkileri hakkında bilgilendirme sunumu yaptı.

Ardından, sıcak haddelenmiş yassı çelik ürünlere yönelik anti dumping önlemleri konusunda Vestel Beyaz Eşya Teşvik Uygulama Sorumlusu Elif İyem Zenger değerlendirmelerde bulundu. Daha sonra, Meclis bünyesinde faaliyetlerine devam

etmekte olan Çevre Komisyonunun Haziran ayında gerçekleştirdiği Ankara ziyareti hakkında Komisyon Başkanı Emine Can bilgilendirme yaptı. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmelik taslağının

ve yenilenmiş ürünler hakkında mevzuat düzenlemelerinin değerlendirildiği toplantı, ihracat belgelerinde "Made in Turkey" ibaresinin kullanımının masaya yatırılması ile son buldu.

Medya ve İletişim Meclisi, dijital dönüşüm süreci fırsatlarını görüştü

TOBB Türkiye Medya ve İletişim Meclisi; TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ömer Zeydan'ın katılımıyla, Meclis Başkanı Hakan Güldağ başkanlığında toplandı. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ömer Zeydan, yaşanan gelişmeler hakkında üyeleri bilgilendirdi. Medya sektörünün içerisinde geçtiği dijital dönüşüm çağında, Meclisin

2022 yılı ajandasına çok iş düştüğünü ifade ederek; sektördeki insan kaynağının geliştirilmesi konusunda neler yapılabileceği hakkında önerilerde bulundu. Daha sonra, Reklamverenler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Aysel Aydın; sektörün yaşadığı değişim sürecinin getirdiği fırsatlar, dijitalleşme konusunda yetkinliğin artırılması

ve insan kaynağının geliştirilmesi ihtiyacı hakkında bir sunum gerçekleştirdi. Ayrıca, Meclis Başkan Yardımcısı Vahap Munyar tarafından basın, sosyal medya ve internet haberciliğine ilişkin düzenlemeleri içeren Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında bilgilendirme yapıldı.

Finansal teknolojiler sektörüne özel tanıtım toplantısı yapıldı

TOBB Türkiye Finansal Teknolojiler Meclisi ev sahipliğinde, Ticaret Bakanlığı destekleriyle ve Türkiye Ödeme Ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği (TÖDEB) iş birliğinde gerçekleştirilen Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları) Destek Programı Toplantısı, finansal teknolojiler sektöründen yoğun ilgi gördü. Türkiye Finansal Teknolojiler Meclisi Başkanı Koray Bahar

ve TÖDEB Yönetim Kurulu Başkanı Ufuk Bilgetekin'in katılımıyla gerçekleşen toplantıda; Bilişim, Yazılım ve İletişim Hizmetleri İhracatı Daire Başkanı Hürol Karlı, 'Bilişim Sektörüne Yönelik Sunulan Destekler' başlıklı sunum gerçekleştirdi. Toplantının bitiminde, Karlı tarafından katılımcıların destek ve teşvik süreçlerine dair soruları yanıtlandı.

Fuarcılık Meclisi, Ticaret Bakanlığınca sektöre sağlanan yeni destekler hakkında bilgilendirildi

TOBİ Türkiye Fuarcılık Meclisi, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Salih Zeki Murzioğlu ve Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdür Yardımcısı Dr. Yusuf Karakaş'ın katılımı ile

Meclis Başkanı Cihat Alagöz'ün başkanlığında toplandı. Toplantıda, Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü temsilcilerince "5448 Sayılı Karar Kapsamında Fuarcılık Sektörüne Sağlanan

Destekler" hakkında bilgilendirme yapıldı. Ticaret Bakanlığı'nın sunumunun ardından, TOBB Fuarlar Müdürlüğü'nce yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirme sunumu gerçekleştirildi.

Züccaciye Meclisi, Mısır ile Türkiye arasındaki iş birliği fırsatlarını ele aldı

TOBİ Türkiye Züccaciye Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ali Kopuz ve Meclis Başkanı Murat Kolbaşı başkanlığında, Mısır Ticaret Ataşesi Marwa Farhali'nin katılımıyla İstanbul'da yapıldı. TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ali Ko-

puz yaptığı açılış konuşmasında; katılımlarından dolayı herkese teşekkürlerini ileterek, toplantının sektör adına önemine değindi. Tek gündem maddesiyle gerçekleştirilen toplantıda, sektörün önemli ihracat pazarlarından olan Mısır'a dair konu başlıkları görüşüldü.

Eğitim hizmetleri sektörüne sağlanan destekler görüşüldü

Ticaret Bakanlığı ile TOBB iş birliğinde 5448 Sayılı Karar Kapsamında Eğitim Hizmetleri Sektörüne Sağlanan Destekler Webinarı, video konferans aracılığıyla gerçekleştirildi. Toplantının açılış konuşmaları; TOBB Türkiye Eğitim Meclisi Başkanı Dr. Yusuf Ekinci ile Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı Çiğdem Şamiloğlu Erkoç tarafından yapıldı. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Eğitim ve Yenilikçi Hizmetler Daire Başkanı Fatih Aydın ve Ticaret Uzmanı Suat Gülsoy tarafından 5448 Sayılı Karar Kapsamında 'Eğitim Hizmetleri Sektörüne Sağlanan Destekler' sunumu gerçekleştirildi. Sunumların ardından soru cevap oturumuyla webinar son buldu.

Otomotiv Sanayi Meclisi Başkanlık Divanı seçimi yapıldı

TOB B Otomotiv Sanayi Meclisi Başkanlık Divanı seçimi, toplantısı TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Davut Çetin başkanlığında Meclis üyelerinin katılımı ile gerçekleştirildi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Davut Çetin, TOBB çatısı altında faaliyet gösteren Türkiye Sektör Meclislerinin 2006 yılında kurulduğunu ve şu an 65 Sektör Meclisinin bulunduğunu, her dönem Meclis çalışmalarına katkı vermek üzere yeni üyelerin Meclise katıldığını söyledi. Meclislerin amacının sektörel bazda karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek ve bu çözüm önerilerinin hayata geçirilerek, sektörlerin gelişimine katkı sağlamak olduğunu belirten Çetin, özel sektörün gelişimine ışık tutacak konuların Sektör Meclislerinde belirlendiğini vurguladı. Çetin, Meclislerin kamu, özel sektör ve sektörel sivil toplum kuruluşlarını

yasal bir zeminde bir araya getiren platform olduğunu ileterek, seçimin hayırlı olmasını diledi. Meclis Başkanı Cengiz Eroldu da otomotiv sanayi için sektör meclisinin önemli ve faydalı olduğunu söyledi. Sektör temsilcilerinin Bakanlık temsilcileri ile sorunları paylaşarak, çözüm önerileri yönünde girişimlerde bulunduğunu anlatan Eroldu, otomotiv sanayinin Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden biri olduğunu belirtti.

Başkanlığa yeniden Cengiz Eroldu seçildi

Meclis Başkanı Cengiz Eroldu, Türkiye pazarında hafif araçlarda yüzde 45, otobüs ve midibüste yüzde 100, ağır vasıtada yüzde 80'in üzerinde yerlilik oranı olduğunu aktardı. Eroldu, otomotiv sanayinin tüm segmentlerinde son derece başarılı ve ka-

liteli ürünler ile Türkiye'nin ihracatında çok önemli bir rol oynadığını ve otomotiv sanayinin bu kadar gelişmiş olmasının gurur verici olduğunu bildirdi. Açılış konuşmalarının ardından Meclisin Başkanlık Divanı seçimi yapıldı. Yapılan seçim sonucunda Meclis Başkanlığına eski dönemde olduğu gibi yeniden Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. CEO'su Cengiz Eroldu, Meclis Başkan Yardımcılığına Otomotiv Sanayi Derneği (OSD) Genel Sekreteri Özlem Güçlüer seçildi. Seçim toplantısından sonra otomotiv sanayi 2022 yılı altı aylık iş sonuçları, mali düzenlemelerin otomotiv sanayinin ihracat rekabetçiliğine olumsuz etkileri ve Avrupa Birliği ve Güney Kore Menşeli Bazı Sıcak Yassı Çelik Ürünlerine Getirilen Damping Vergisi'nin Etkisi gündem maddeleri konuşularak toplantı sonlandırıldı.

Kimya Sanayi Meclisi, KKDİK konusunu değerlendirdi

TOB B Türkiye Kimya Sanayi Meclisi, Meclis Üyelerinden oluşan bir heyetle birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünü ziyaret ederek Kimyasalların Kaydı, Değerlendirmesi, İzni ve Kısıtlanması (KKDİK) konusunu değerlendirdi.

Çevre Yönetimi Genel Müdürü Eyyüp Karahan'ın başkanlık ettiği toplantıda Meclis Üyeleri, sürece dair bilgilendirildi. AB Mevzuatı ve ülkemizde uygulanacak mevzuata dair değerlendirmelerin yapıldığı toplantıda; Meclis Üyeleri, kimyasal maddelerin kaydı sürecine dair sektörün beklentilerini paylaşma imkânı buldu.

Odalar ve Borsalar

- ▶ Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş'nin zeytinyağına MİTSO'dan coğrafi işaret
- ▶ Turhal ekonomisine ve istihdamına katkı sağlayan firmalar ödüllendirildi
- ▶ 'Vocational-Web-Leap Projesi' toplantısı Düzce TSO'da gerçekleştirildi
- ▶ FTSO'dan küçük ölçekli alabalık yetiştiriciliği için büyük proje
- ▶ MEVKA Finansman Desteği Programı Toplantısı, KTSO'da gerçekleştirildi
- ▶ Trabzon Çay Sektörü Kümelenme Projesi toplantısı gerçekleştirildi
- ▶ Samsun, ilk 5 ayda 538 milyon dolarlık ihracat yaptı
- ▶ Ordu TSO Başkanı servet Şahin, Ordu TOBB MTAL'i ziyaret etti
- ▶ Orhangazi TSO, Gürcistan Çveneburi İş Forumu'na katıldı
- ▶ Demirağ OSB'de ilk ihracat yapıldı

Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş'nin zeytinyağına MİTSO'dan coğrafi işaret

Yeniköy ve Kemerköy Termik Santralleri'nde enerji üretimi yapan Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. santraller için kömürü alındıktan sonra tekrar doldurulan alanlara dikilen zeytin ağaçlarından elde ettiği zeytinyağına Milas Ticaret ve Sanayi Odası'ndan coğrafi işaret etiketi aldı.

Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş. bu yıl erken hasat, soğuk sıkım yöntemiyle elde ettiği zeytinyağlarının kalitesinin coğrafi işaret standartlarına uygunluğunu belgeleyerek farklı hacimlerdeki toplam 2 bin şişe için Milas Ticaret ve Sanayi Odası'ndan coğrafi işaret etiketi aldı. Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürü Mesut Serhat Dinç, kömürü alındıktan sonra doldurulan alanlara taşınmış veya dikilmiş 22 bin 100 zeytin ağaçları olduğunu belirterek, "Bu ağaçlardan yılda 40 ton zeytin, 8 ton

zeytinyağı elde ediyoruz" dedi. Erken hasat, soğuk sıkım yöntemiyle elde ettikleri zeytinyağlarının yanı sıra sofralık zeytin ve yaklaşık 500 kg zeytinyağı sabunu da yaptıklarını belirten Genel Müdür Dinç, "Bu ürünlerimizin satışını yapmıyoruz. Şirketimizin her kademesindeki çalışanlarımızla paylaşıyoruz" diye konuştu.

"22 bin 100 ağaçlık bir zeytinliğimiz oldu"

Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürü Mesut Serhat Dinç, Genel

Müdür Yardımcısı Nilgül Pelit ile Kurumsal İletişim Uzmanı Canan Baykız, doldurulan kömür kazı alanlarında taşıma veya dikimle oluşturdukları 22 bin 100 zeytin ağacından erken hasat, soğuk sıkım yöntemiyle elde ettikleri zeytinyağının Milas zeytinyağının coğrafi işaret standartlarına uygunluğunu gösteren belgeleri MİTSO Yönetim Kurulu Başkanı Reşit Özer'e teslim etti. Yapılan incelemede Yeniköy Kemerköy A.Ş'nin ürettiği zeytinyağının özelliklerinin, Milas zeytinyağının coğrafi işaret standartlarına uygun olduğu, akredite olmuş laboratuvar analizi ile belgelendiği belirlendi. MİTSO Yönetim Kurulu Başkanı Reşit Özer, farklı hacimlerdeki toplam 2 bin şişe için 2 bin coğrafi işaret etiketini Şirketin Genel Müdürü Mesut Serhat Dinç'e teslim etti.

Yeniköy-Kemerköy Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürü Mesut Serhat Dinç, yıllardır

kömürü alındıktan sonra doldurulan alanlara gerek taşıma usulüyle gerekse fidan dikimiyle zeytinlik haline getirdiklerini anlattı. Genel Müdür Dinç, "Bu şekilde 22 bin 100 ağaçlık bir zeytinliğimiz oldu. Zeytinliğimizden her yıl düzenli olarak ürün almaya başladık. Elde ettiğimiz zeytinlerin bir kısmını sofralık ürün haline getiriyoruz. Ürettiğimiz sofralık zeytinleri, zeytinyağını ve sabunu, her kademedeki çalışanlarımızla paylaşıyoruz" dedi. Milas zeytinyağının coğrafi işaret standartlarında zeytinyağı üretmiş olmanın kendileri için mutluluk verici olduğunu anlatan Dinç, kömür alanlarındaki zeytin ağaçlarını taşıyarak yaşatmak istediklerini ifade etti.

"Türkiye geneli hedefimiz 5 milyon ağaç dikimi yapmak"

MİTSO Yönetim Kurulu Başkanı Reşit Özer'e Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim A. Ş. olarak yaptıkları diğer çalışmalardan da söz eden Genel Müdür Mesut Serhat Dinç, "Yeniköy Kemerköy'de doldurulan alanlara 34 megawatt gücünde bir de güneş

"Milas zeytinyağı birçok ülkeye ihracat kapılarını araladı"

MİTSO Yönetim Kurulu Başkanı Reşit Özer, ürettikleri zeytinyağının AB coğrafi işaretli Milas zeytinyağının standartlarına uygunluğunu belgeleyen laboratuvar raporlarını teslim eden Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A. Ş. Genel Müdürü Mesut Serhat Dinç'e 2 bin coğrafi işaret etiketini teslim etti. Şirketin aynı zamanda MİTSO'nun da üyesi olduğunu belirten Reşit Özer, "Siz bizim en büyük zeytinyağı üreticisi firmalarımızdan birisi oldunuz. Ürettiğiniz zeytinyağının coğrafi işaret standartlarında olması da çok önemli. Bu kalitede zeytinyağı üretmeyi başardığınız için sizi kutlarız" ifadelerini kullandı. Milas zeytinyağının coğrafi işaret aldıktan sonra yurtiçinde ve yurtdışında bilinirliğinin arttığını da anlatan Başkan Özer, zeytinyağı üreticilerimiz artık birçok ülkeye ihracat kapılarını aralamayı başardı. Bir üreticimiz Almanya'daki süpermarketlerin raflarına Milas zeytinyağının sokmayı başardı. Milas zeytinyağının geleceği çok parlak görünüyor" diye konuştu.

enerjisi elektrik üretim santrali kuruyoruz. Çalışmalar devam ediyor" diye konuştu. Çalışmalar devam ediyor" diye konuştu. Orman Genel Müdürlüğü ile yapılan anlaşma gereği, kömür alanları için kesilen ormanların yerine ağaçlandırma çalışması da yaptıklarını da anlatan Dinç, Yeniköy-Kemerköy bölgesinde orman ağaçlandırması yapmak istediklerini ancak ağaçlandırılacak

alan gösteremediklerini dile getirdi. Bunun sonucunda Türkiye'nin değişik bölgelerinde 1 milyon ağaç diktiklerini şimdiki hedeflerinin ise bu sayıyı 5 milyona çıkarmak olduğunu altını çizdi. Bunun için Orman Genel Müdürlüğü ile protokol imzalayarak ağaç dikim çalışmalarına başladıklarını da sözlerine ekledi.

Turhal ekonomisine ve istihdamına katkı sağlayan firmalar ödüllendirildi

Turhal TSO'nun geleneksel olarak düzenlendiği, pandemi nedeniyle 2 yıldır yapılamayan, "Turhal Ekonomisine ve İstihdamına Değer Katanlar Ödül Töreni" Yüzbaşıoğlu Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirildi. Programda, Turhal Gelir ve Kurumlar Vergisi sıralamasında ilk üç içerisinde giren ve en çok istihdam sağlayan toplam 14 firmaya plaket verildi.

Programda, kürsüye gelen Turhal TSO Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Çenesiz başta davetliler olmak üzere, oda üyeleri ile aynı iftar sofrasında bir araya gelmenin mutluluğunu yaşadıklarını söyledi. Çenesiz konuşmasında "Hepinizin bildiği gibi tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi sebebiyle, en yakınlarımızla bile yan yana gelemez, yüz yüze görüşemez olmuştuk. Böyle bir manevi iklimde hasret gidermenin, iftar sofrasına oturmanın keyfini yaşıyoruz" dedi.

"TOBB'un Nefes Kredisine katkı sağlayarak fon kaynağı oluşturduk"

Yaşanan pandemi sürecinde yenilikleri ve fırsatları üyelerin bilgisine sunduklarını söyleyen Turhal TSO Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Çenesiz, "Yaşadığımız pandemi sürecinde üyelerimizin bize ihtiyaç duyduğu noktalarda, devletimizin verdiği imkânlar ve yetkilerimiz çerçevesinde, yenilikleri ve fırsatları değerli üyelerimize sunduk. Üyelerimizin bu zor süreçte ihtiyaç duydukları finansman kaynaklarına TOBB'un "Nefes Kredisine Programına sağladığımız maddi katkı ile önemli bir fon

kaynağı oluşturduk ve bankalar aracılığı ile üyelerimizin kullanımına sunduk" diye konuştu.

Başkan Ömer Çenesiz, pandeminin ağır koşulları altında üyelerin karşı karşıya kaldıkları sorunların analizini yaparak, bu süreci en az hasarla atlatabilmek adına TOBB başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar

nezrinde girişimlerde bulunarak sorunların çözümü noktasında taleplerini ilettiklerini belirtti. Taleplerin karşılanması noktasında olumlu geri dönüşler ve haberler aldıklarını ifade eden Çenesiz, sorun ve sıkıntıların da en kısa sürede hayata geçirilecek olan düzenlemeler ile çözüleceğine dair umutlu olduklarını dile getirdi.

“154 ilçe 154 okul” projesinde Turhal’a da eğitim yatırımı olacak”

Ülkemizin içinde bulunduğu zor ve sıkıntılı sürece rağmen üyelerle onur duyduğu söyleyen Turhal TSO Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Çenesiz, “Ülkemizin içinde bulunduğu zor ve sıkıntılı sürece rağmen üyelerle onur duyuyorum. “154 ilçe 154 okul” projesi kapsamında Turhal’ın da içinde bir eğitim yatırımının müjdesini vermek istiyorum” dedi.

TOBB ile MEB arasında 154 İlçede 154 yeni okul kazandırmaya yönelik imzalanan ‘Ulusal Eğitime Katkı Protokolü’nün Turhal için de bir eğitim yatırımına vesile olacağına müjdeleyen Çenesiz, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu’ndan Oda’yı ziyaretinde Turhal’a bir okul yapılması için talepte bulduklarını, ilerleyen süreç içerisinde hem ikili görüşmelerde, hem de heyet halinde yapılan görüşmelerde okul talebini defa ten dile getirdiklerinden söz etti. Çenesiz, başta Milli Eğitim Bakanı ve Turhal’a Turhal TSO’nun taleplerini destekleyerek yeni bir okul kazandıracak olan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu olmak üzere emeği geçenlere teşekkürlerini iletti.

“Turhal’a yapılacaklar yatırımlar ülke ekonomisi açısından oldukça önemli”

Turhal Kaymakamı Ali Gökay da Turhal’da birlik ve beraberlik sayesinde güzel şeyler olduğunun altını çizerek, sanayicilerin ve iş insanlarının Turhal’a yapacakları yatırımlar ile istihdamı arttırmaya yönelik gayretleri ve çalışmalarının çok kıymetli ve değerli olduğunu ifade etti. Vatandaşlara istihdam sağlayarak hanelerine ekmek ve aş götürebilmelerine vesile olmak ve ülke ekonomisine katkıda bulunmanın oldukça önemli olduğunu belirten Gökay, “Turhal’a yatırım yapan ve istihdam sağlayan Turhal TSO mensupları ile diğer tüm iş insanlarımızı tebrik ediyorum” dedi. Konuşmaların ardından ödül törenine geçilirken, firmalara ödülleri Turhal Kaymakamı Ali Gökay, CHP Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Turhal Belediye Başkanı İlker Bekler, Şenyurt Belediye Başkanı Cafer Ünal Arslan, Turhal Cumhuriyet Başsavcısı Aydemir Çelik tarafından verildi.

Törene kimler katıldı?

Törene, Turhal Kaymakamı Ali Gökay, CHP Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Turhal Belediye Başkanı İlker Bekler, Şenyurt Belediye Başkanı Cafer Ünal Arslan, Cumhuriyet Başsavcısı Aydemir Çelik, G.O.P. Üniversitesi Turhal M.Y.O. Müdürü Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Gül, İlçe Jandarma Komutanı J.Bnb. Aksoy Ağırtürk, Siyasi Parti İlçe Başkanları, Tokat Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Lütfi Bora, Erbaa Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Sinan Bayraktar, Niksar Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Bülent Aybak, Zile Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Necati Bice, Zile Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Ali Eryılmaz, Zile Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Muammer Teke’nin yanı sıra protokol üyeleri ile birlikte sanayici ve iş adamları katıldı.

'Vocational-Web-Leap Projesi' toplantısı Düzce TSO'da gerçekleştirildi

Düzce Üniversitesi ile Düzce TSO iş birliğinde 'Mesleki Eğitim ve Öğretim Öğrencileri, Çırakları ve Mezunlarının Web Tasarımı ve Geliştirme Konusunda Yetkinliklerinin Geliştirilmesi için Açık Kaynaklı E-Öğrenim Platformunun Geliştirilmesi' adlı projenin Çarpan Etkinliği Toplantısı Düzce TSO'da gerçekleştirildi.

Toplantının açılış konuşmasını yapan Düzce TSO Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Şahin, bu projeye 2019 yılı Eylül ayında başladıklarını ve bu sene Eylül ayında tamamlayarak 3 yılı tamamlamış olacaklarını anlattı. İspanya, Romanya, Yunanistan ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti ülkelerinden ikisi olmak üzere toplam 3 üniversitenin bulunduğu bu projede toplam 9 ortakları olduğunu dile getirdi. Bu projenin Düzce TSO'nun aktif olarak yer aldığı ilk uluslararası proje unvanına sahip olduğunun altını çizen Şahin, açılış toplantısını Avrupalı ortakların katılımı ile Ocak 2020'de Topuk Yaylası'nda düzenlediklerini, Avrupa'daki toplantıyı da Temmuz ayının ilk haftasında Yunanistan'da gerçekleştirdiklerini aktardı.

"Endüstriyel Robotik Tasarım Merkezi projesini de başlattık"

Bu projenin Düzce Üniversitesi ile ortak yürüttükleri en önemli proje olduğunun altını çizen Düzce TSO Başkanı Tuncay Şahin, "Bilişimin çok önemli olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Gençlerimizin bilişim sektöründeki yetkinliklerini artırmaya vesile olmak, internetin olduğu her yerden bilgiye ulaş-

malarını sağlamak bizi çok mutlu edecektir" dedi. Bu proje sayesinde oluşturacakları öğrenme platformunun şu anda bir benzerinin olmadığını belirten Şahin, proje tamamlandıktan sonra da platformun aktif şekilde ve hızla gelişen bilişim dünyasına uyum sağlayarak faaliyetlerine devam edeceğini söyledi. Bu proje haricinde de bilişim ile ilgili proje fikirleri üretmeye devam ettiklerini vurgulayan Şahin, şu anda Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Fizibilite Desteği ile Endüstriyel Robotik Tasarım Merkezi projesini başlattıklarını duyurdu. Bu proje ile sanayinin dijital dönüşümüne katkı sağlamak üzere Düzce'de robotik çözümlerin

geleceğini araştıracaklarını, yazılım sektörünü de desteklemek üzere sundukları proje başvurularının olduğunu da belirtti.

Katılımcılara proje ile ilgili bilgiler verildi

Düzce TSO Genel Koordinatörü Tuncay Yüksel ise, "Vocational Web Leap" projesi ile ilgili katılımcılara bilgiler verdi. Yapılan bilgilendirmede projemizin <http://vocweb leap.org> internet sayfasının tanıtımı yapıldı. İnternet sayfasındaki "e-course" bölümünde nasıl yeni kullanıcı tanımlanacağı, derslere seviyelere göre ne şekilde devam edileceği ve alt modüllerin nasıl kullanılacağı konuları anlatıldı. Örnek olarak ilk iki modülün video tanıtımları izlettirildi. Daha sonra katılımcılar tarafından sorulan sorular yanıtlandı.

Proje konusunda daha detaylı bilgi almak isteyenlerin Düzce TSO Proje Ofisine başvurabilecekleri ifade edildi. Daha sonra kendisine söz verilen, KOSGEB İl Müdürü Necdet Yaşar Şahin ise, bilişim, yazılım ve web tasarımına ilişkin KOSGEB'in yaklaşımına yönelik bir sunum gerçekleştirdi. Dijitalleşme ile ilgili verilen devlet desteklerden bahsetti, bilişim konusunda girişimci olmak isteyen gençlere tavsiyelerde bulundu. Toplantı katılımcılara katılım sertifikası takdimiyle sona erdi.

Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası (FTSO) ev sahipliğinde, BM Gıda Örgütü (FAO), Muğla Alabalık Yetiştiricileri Birliği ve Metro Market iş birliğinde, 'Küçük Ölçekli Alabalık Yetiştiriciliğinde Gıda Güvenliği ve Sosyal Uygunluk' projesi toplantısı ve eğitim çalışmaları gerçekleştirildi.

Toplantıda 'Ölçekte Küçük, Değerde Büyük' sloganıyla yürütülen ve sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılmasını amaçlayan projeye yoğun ilgi beklediği kaydedildi. FTSO Likya Salonu'nda gerçekleştirilen toplantıya, FAO Orta Asya Alt Bölge Koordinatörü ve Türkiye Temsilcisi Dr. Viorel Gutu, Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Dr. Mustafa Altuğ Atalay, Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdür Yardımcısı Turgay Türkyılmaz, Muğla Tarım ve Orman Müdürü Barış Saylak, Fethiye Tarım ve Orman Müdürü Şaban Sarıkaya, FTSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Kemal Hıra, Muğla Alabalık Yetiştiricileri Birlik Başkanı Hüseyin Yıldırım, Metro Sürdürülebilirlik ve Kalite Güvence Grup Müdürü Tülay Özel, FTSO Genel Sekreteri Ezgi Kullukçu ile küçük ve orta ölçekli alabalık üreticileri katıldı.

"Sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliği, gıda güvenliği ve değer zinciri konuları anlatılıyor"

Bu yılın 'Uluslararası Geleneksel Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği yılı ilan edilmesi dolayısıyla Metro Türkiye öncülüğünde FAO ile Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği'nce küçük aile balıkçılarının ve geleneksel yöntemlerin korunması için başlatılan projenin açılış konuşmasını Muğla Alabalık

Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hüseyin Yıldırım yaptı. Projenin pek çok kurum tarafından sahiplenildiğini belirterek küçük üreticilerin desteklenmesinin sektörün genişlemesine yapacağı katkısı vurgulayan Yıldırım, projenin sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliği, gıda güvenliği ve değer zinciri konularında küçük ve orta ölçekli su ürünleri yetiştiricilerine bilgilendirme çalışmaları yapmayı hedeflediğini söyledi.

FTSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Kemal Hıra ise Fethiye ve Seydikemer'in su yetiştiriciliğinde öncü olduğunu vurgulayarak, bu iki ilçenin üretim ve ihracat kapasitelerinin oldukça yüksek olduğunu altını çizdi. FAO'nun bu proje ile sektörü sahiplenmesinin oldukça önemli olduğunu belirten Hıra, "Biz de FTSO olarak alabalıkla ilgili tanıtım çalışmaları ile sektöre ve üyelerimize katkı veriyoruz. Küçük üreticilerin sürdürülebilir üretime geçmesi, ticari hacimleri ve pazar paylarının genişletilmesi için atılan tüm adımları destekliyoruz" diye konuştu. Su ürünleri yetiştiriciliğinin istihdam ve ihracat başta olmak üzere ekonomiye büyük katkısı olduğunu belirten Muğla Tarım ve Orman Müdürü Barış Saylak, 1980'lerde başlayan kültür balıkçılığının önemli bir ivme kazandığına işaret etti. Sektörde 2021 yılında 97 bin ton ihracat ile 563 milyon dolarlık döviz girdisi sağlandığını aktaran Saylak, "Bu rakamların bu sene 700

milyon dolara ulaşmasını bekliyoruz. Gayretlerinden ötürü küçük ve orta ölçekli üreticileri tebrik ediyorum" dedi.

"Son 5 yılda 1.5 milyar dolara yakın balık ihracatı gerçekleşti"

Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Mustafa Altuğ Atalay, 2000'lerin başında 50 bin ton balık üretilen Türkiye'de bu yıl yaklaşık 500 bin ton balık üreteceğini söyledi. Balıkçılık sektörünün üreticiler sayesinde hızla büyümeye devam ettiğini ifade eden Atalay, "AB ülkeleri arasında balık yetiştiriciliğinde birinciyiz. Alabalık yetiştiriciliğinde de dünyada ikinciyiz. Ürettiğimiz ürünler de son derece kaliteli" ifadelerini kullandı. Atalay, son 5 yılda balık ihracat rakamının ikiye katlandığını, 1.5 milyar dolara yakın bir ihracat gerçekleştiğini vurguladı. Türkiye'de balık üretiminin aksine, tüketiminin düşük olduğunu dile getiren Atalay, "Burada yapılan çalışma, balığı halkın daha rahat tüketmesi için önemli. Ülkemizin her ferdine balık yedirmek, herkesin daha fazla balık tüketmesini sağlamak bizim asli görevlerimizden. Balık tanıtım etkinlikleri yapıyoruz. Balık üreticilerinin sorunlarının da farkındayız ve bu konularda çalışmalarımızı sürüyoruz" şeklinde konuştu.

"Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğiyle ilgili girişimlerde bulunuyoruz"

FAO Orta Asya Alt Bölge Koordinatörü ve Türkiye Temsilcisi Viorel Gutu ise balıkçılık sektörünün ekonomik, beslenme ve gezegenin geleceği açısından büyük öneme sahip olduğunu belirtti. Metro'nun sürdürülebilirliği farklı bir seviyeye taşıdığını belirten Gutu, sürdürülebilirliğin siyasilerin dilinde anılan bir şey olmaktan çıkıp üreticilerin arasında konuşulan seviyeye çıktığını dile getirdi. Gelecek nesillere temiz bir dünya bırakabilmek için yaşadıklarını aktaran Gutu, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü olarak balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğiyle ilgili dünyanın farklı yerlerinde ve Türkiye'de çeşitli girişimlerde bulduklarını kaydetti. Türkiye ile yürüttükleri ortaklık anlaşması çerçevesinde gerçekleşen projeler dolayısıyla büyük mutluluk duyduklarını da ifade etti. Konuşmaların ardından eğitim sürecine geçilerek katılımcılara su ürünleri yetiştiriciliği hakkında detaylı bilgiler verildi. Eğitim katılımcıların sertifikalarını almasıyla sona erdi.

MEVKA Finansman Desteği Programı Toplantısı, KTSO'da gerçekleştirildi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, TR-52 Karaman-Konya Bölgesi'nde çalışmalarını sürdüren Mevlana Kalkınma Ajansı(MEVKA), 2022 yılında imalat sanayinde verimliliğin artırılması ve ilçelerde genç istihdamının sağlanması amacıyla 20 Milyon TL bütçe ile ilan ettiği Finansman Desteği Teklif Çağrısı'na yönelik Karaman'da tanıtım ve bilgilendirme toplantısı düzenledi.

Karaman Ticaret ve Sanayi Odası'nda(KTSO) düzenlenen toplantıya, Mevlana Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı ve Karaman Valisi Tuncay Akkoyun, Karaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mustafa Gökhan Alkan, MEVKA Genel Sekreteri İhsan Bostancı, TKDK Karaman İl Koordinatörü Özgür Öztürk ve Karamanlı sanayiciler katılım sağladı. Toplantının açılışında konuşan Mevlana Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı ve Karaman Valisi Tuncay Akkoyun, "Özellikle tarım ve gıda sektöründe ülkemizde özel bir yere sahip olan ve son yıllarda yapıtı atılımlarla sanayileşme alanında da büyük bir ivme kat eden Karaman'ımız, bu yönüyle ülkemizin üretim ve ticaret merkezleri arasındaki yerini de almıştır" dedi. Ajans tarafından ilan edilen ve Karaman'a yönelik olarak da öncelikli alanları bulunan teklif çağrısı programı

kapsamında, KOBİ'lerin ve uygun başvuru sahiplerinin şehrin üretimine, ihracatına ve istihdamına büyük katkılar sunacak nitelikli projeler sunacağına inandığını ifade eden Akkoyun, Valilik olarak şehrin her açıdan gelişimine katkı sunacak her projeye destek olmaya hazır olduklarını vurguladı. Ayrıca, ajans tarafından ilan edilen çağrı programının bölge iş insanları ve esnafı için hayırlı olmasını diledi.

"MEVKA, bölgeye 400 milyon TL'nin üzerinde bir kaynak aktardı"

Karaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mustafa Gökhan Alkan, Kalkınma Ajansı'nın, bugüne kadar uyguladığı mali ve teknik destek programları ile Karaman'da hemen hemen her alanda çeşitli projeleri hayata geçirdiğini belirtti. Son olarak ilan edilen Finansman Desteği Teklif Çağrısı

programının da sanayicilerin faizsiz finansman kaynaklarına ulaşmasında büyük kolaylıklar sağlayacak nitelikte olduğu bilgisini verdi. Oda olarak KTSO'nun da üyelerinin ve Karamanlı sanayicilerin bu teklif çağrısı programından faydalanmaları ve şehre yeni projeler kazandırılması için elimizden geleni yapmaya hazır olduklarını dile getirdi.

Son olarak ilan ettikleri teklif çağrısı programı ile ilgili bilgilendirmelerde bulunan MEVKA Genel Sekreteri İhsan Bostancı, "Mevlana Kalkınma Ajansı olarak, sorumluluk alanımızda bulunan Karaman ve Konya illerimizin mevcut potansiyellerinin geliştirilmesi, rekabet gücünün artırılması, yurt içinde ve yurt dışında yatırımcılara tanıtılması amacıyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz" dedi. Ajans olarak, bu hedefler doğrultusunda paydaşlarıyla birlikte yürüttükleri çalışmalar neticesinde kuruldukları günden bugüne kadar uyguladıkları mali ve teknik destek programları ile bölgeye 400 milyon TL'nin üzerinde bir kaynak aktardıklarının altını çizdi. Kalkınma ajansları olarak 2018 yılından bu yana çalışma programları ve faaliyet alanlarını kısaca 'SOP' adını verdikleri sonuç odaklı programlar ve bakanlık tarafından belirlenen temalar çerçevesinde belirlendiğini kaydetti. Sonuç odaklı programları ile kısaca belirli bir sek-

tör, tema veya mekânda kalkınma sonuçları elde etme amacı taşıyan, belirli hedef ve çıktıkları olan bölge planları ile uyumlu orta vadeli programlar olarak tanımladı.

“Dijitalleşme ve kaynak verimliliği ile rekabet gücünü artıracaktır”

MEVKA Genel Sekreteri İhsan Bostancı, MEVKA tarafından 20 milyon TL kaynak sağlanacak olan finansman desteği programının öncelikleri arasında; bölge işletmelerinde dijitalleşmenin sağlanması, ürün ve süreç verimliliğinin artırılmasına

yönelik modernizasyon yatırımları, bölge işletmelerinde enerji verimliliğinin artırılmasına ve karbon salınımının azaltılmasına yönelik modernizasyon yatırımları, Konya'nın dezavantajlı ilçelerinde emek yoğun sektörlerde genç istihdamının artırılması olduğunu belirtti. Karaman merkez ilçe ve diğer ilçelerde emeğin yoğun sektörlerde genç istihdamının artırılması gibi bölge ve ülke için önem arz eden konular yer aldığını söyleyen Bostancı, “Bölgedeki mevcut işletmelerimize yönelik yalnızca KOBİ'lerimizin başvuruda bulunabileceği dijitalleşme ve kaynak verimliliğine yönelik ilk iki önceliğimiz ile bölgemizin rekabet gücünü artırmayı, bu şekilde bölgeler arası gelişmişlik farkının azaltılmasına katkı sunmayı amaçlıyoruz” ifadelerini kullandı.

Nispeten az gelişmiş ilçelerdeki KOBİ ve belediyelere ait kar amacı güden iktisadi teşekküllerinin başvuruda bulunabileceği üçüncü ve dördüncü öncelikleri ile de bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına destek olmayı hedeflediklerini aktaran Bostancı, program kapsamında belirlenen birinci ve ikinci öncelik için Konya ve Karaman illerinden gelecek projelere 10 milyon TL, üçüncü öncelik için Konya'dan gelecek projelere 7 milyon TL ve dördüncü öncelik kapsamında Karaman'dan gelecek proje başvurularına ise 3 milyon TL kaynak ayrıldığını açıkladı.

“Altı ay geri ödemesiz 24 ay vade ile sıfır maliyetle fon kullanabilecekler”

Bu teklif çağrısını diğer çağrı programlarından ayıran en önemli özelliğın ise MEVKA tarafından çıkarılan ilk finansman des-

teği çağrısı olması olduğunu belirten İhsan Bostancı, son dönemde Kalkınma Ajansları olarak hibe programlarından ziyade faizsiz kredi ve finansman desteği gibi farklı destek mekanizmalarını gündemlerine aldıklarını dile getirdi. Bu destek programı kapsamında da başarılı başvuru sahiplerinin kullanacakları fon kaynaklarının/kredilerin finansman maliyetinin ajans tarafından karşılanacağını söyledi. Bu sayede proje yararlanıcılarının altı ay geri ödemesiz 24 ay vade ile sıfır maliyetle fon kullanma imkânına kavuşmuş olacaklarını ifade eden Bostancı, “Ajansımız tarafından ilan edilen Finansman Desteği Teklif Çağrısı kapsamında proje başına kullanılacak finansmanın 200 bin TL ile 2 milyon TL arasında olan maliyeti ajansımız tarafından karşılanacak” şeklinde konuştu.

Projenin yararlananların proje bütçesine göre yaklaşık olarak 750 bin TL ile 7 milyon 500 bin TL arasında bir krediden masrafsız olarak faydalanabileceklerini aktaran İhsan Bostancı, bu finansman sürecinde ajans olarak imzaladıkları protokol çerçevesinde Vakıf Katılım Bankası tarafından yürütüleceğini belirtti. Mali destek programı kapsamında proje sunacak paydaşların, başvurularını Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) üzerinden elektronik olarak 24 Temmuz 2022 günü gece yarısına kadar yapabileceklerini hatırlattı. Kurum olarak ilan edilen çağrı programı kapsamında paydaşlardan bölge ve şehir ekonomisine, üretimine, istihdamına ve ihracatına büyük katkılar sunacak nitelikli projeler geleceğine inandıklarını, teklif çağrısı programının hayırlı olmasını diledi.

Trabzon Çay Sektörü Kümelenme Projesi toplantısı gerçekleştirildi

Of TSO, Trabzon Ticaret TB ve TSO iş birliğinde düzenlenen 'Trabzon Çay Sektörü Kümelenme Projesi ve Beyaz Enerji Teknolojisi ile Çay Sektöründe Enerji Tüketimini Azaltmak' projesi için toplantı yapıldı.

TB çok amaçlı salonda yapılan toplantıya, TTB Meclis Başkanı Sebhattin Arslantürk, Yönetim Kurulu Başkanı Eyyüp Ergan'ın yanı sıra, TTSO Yönetim Kurulu Başkanı M. Suat Hacısalihoğlu, OFTSO Genel sekreteri Murat Zırın ile çay sektörü temsilcileri katıldı. Toplantının açılışında konuşan TTB Yönetim Kurulu Başkanı Eyyüp Ergan, bahçeden bardağa kadar olan süreçteki çay üretiminde verim ve kaliteyi artırmayı hedefleyen projeyi uygulamaya koymak için bir araya geldiklerini hatırlatarak, kümelenme ve enerji kullanımının sektör için çok önemli olduğunu bildirdi. TTSO Yönetim Kurulu Başkanı Suat Hacısalihoğlu ise çay sektörünün gelişimini, ihracatının artırılmasını ve Uluslararası çay standartlarına erişmesi adına bir araya gelmenin çok önemli olduğunu vurguladı.

"Çay sektöründe geleceğe yönelik unutulmayacak bir proje"

TTSO Yönetim Kurulu Başkanı Suat Hacısalihoğlu, daha önceki yıllarda sektörde yürüttükleri uluslararası projelerinden bahsetti.

Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Gürcistan, Ermenistan ve Türkiye olarak bir projede buluştuklarından söz eden Hacısalihoğlu, "Bu proje içerisinde gördük ki, her ülkenin çayı bizim içtiğimiz gibi değil. Herkes bunu farklı algılıyor. Önemli olan ülkeler arasında bizim çayında tanınmışlığını artırmak ve onların çayları ile birlikte daha fazla tüketimi sağlamak olmalı" şeklinde konuştu. Bu doğrultuda geçmiş projeleri de kazanmak suretiyle geleceği planlama adına, üzerinde çalışacakları projenin de çok önemli bir proje olacağına inandığını, bu atılmış adımın, çay sektöründe geleceğe yönelik unutulmamacak bir proje olduğunun altını çizdi.

"Karbon salımı ve sıfırlama yönünde ciddi adımlar atmalıyız"

TTB Meclis Başkanı Sebhattin Arslantürk de, modern tarım uygulamalarının giderek arttığı çay sektöründe önemli sorunların bulunduğu dikkat çekti. Çay sektörünün yarı kurumsal bir işletmeyle rekabet eden firmalara sahip bir sektör

olduğunu dile getiren Arslantürk, tarladan bardağa kadar her şeyin üretimden geçtiğini, üretim olurken, tüketime yönelik işlem gören sanayinin de bunlara yaklaştığına değindi. Dünya gerçeklerini ön planda tutup, gelişen teknolojiyi kendimize adapte ederek, her aşamada ürün kalitesini önemsemek gerektiğini ifade eden Arslantürk, "Yeni arayışlarla tüketiciye sunabileceğimiz tatları çeşitlendirerek farkındalık yaratmalıyız. Ayrıca karbon salımı ve sıfırlama yönünde de çok ciddi adımlar atmamız. Çay sektörü de bu gerçekleri göz önünde bulundurarak hareket etmelidir" dedi.

Diğer ülkelerle rekabet edebilen, kar odaklı bir üretim ve ticaret yapısı oluşturulmalı

Gelinen noktada, Ur-Ge ve Ar-Ge yatırımlarında hem enerji tüketimini minimize eden hem verimliliği maksimum düzeye çıkarılmasının kaçınılmaz olduğuna da değinen Sebhattin Arslantürk, diğer ülkelerle rekabet edebilen, kar odaklı bir üretim ve ticaret yapısının oluşturulması için birlikte hareket edilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi. Toplantıdan sonra TTSO Proje koordinasyon Ofisi Genel Koordinatörü Cengizhan Sungurlu, 'Ur-Ge Proje Desteği ve DYS Kayıt Bilgilendirme', KOSGEB Trabzon İl Müdürlüğü KOBİ Uzmanı Kürşat Mazlum, 'KOSGEB Yeşil Dönüşüm Destek Programı' hakkında bilgi verdi. Asra İnşaat Isı ve Klima Sistemleri San. Ve Tic. Ltd. Şti. Adına Fevzi Olgun da 'Beyaz enerji Teknolojisi ile Çay Sektöründe Enerji Tüketimini Azaltmak' konusunda sunum yaptı.

Samsun, ilk 5 ayda 538 milyon dolarlık ihracat yaptı

Samsun TSO Yönetim Kurulu Başkanı Salih Zeki Murzioğlu, Samsun'un geçen yılın Ocak-Mayıs dönemine göre bu yılın ilk beş ayında ihracatını yüzde 10.9 artırarak, 154 ülke ve beş serbest bölgeye 537 milyon 508 bin dolar değerinde ihracat yaptığını söyledi.

Samsun TSO Başkanı Salih Zeki Murzioğlu, TÜİK'in özel ihracat sistemi verilerine göre yayımladığı ihracat rakamları hakkında bilgi verdi. Murzioğlu, geçen yılın ilk beş ayında toplam 484 milyon 679 bin dolar ihracat gerçekleştiren Samsun'un bu yılın aynı döneminde 537 milyon 508 bin dolarlık ihracat yaptığını dile getirdi. En fazla ihracat yapılan beş ülkenin sırasıyla ABD, Fas, Hollanda, Mısır ve Rusya Federasyonu olduğunu, bu ülkeleri Peru, Almanya, Gürcistan, Yemen ve Birleşik Krallık'ın takip ettiğini belirtti. Murzioğlu ayrıca, Samsun'un, ilk beş ayda yaptığı ihracatla geçen yıla göre bir basamak daha yükselecek 19'uncu sırada yer aldığını belirtti.

En fazla ihracat yapılan ürünler

2022 Ocak-Mayıs döneminde Samsun ilinden en fazla ihraç edilen ürünler hakkında da açıklamada bulunan Samsun TSO Başkanı Salih Zeki Murzioğlu, "İlimizden ilk beş ayda en fazla ihracat yapılan beş kalem ürünlerin başında, demir ve çelik, motorlu kara taşıtları, değirmencilik ürünleri, silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı ile kazanlar, makineler mekanik cihazlar ve aletler yer aldı." Bunları ise, balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar,

elektrikli makina ve cihazlar, demir veya çelikten eşya, kauçuk ve kauçuktan eşya ile yenilen meyveler ve sert kabuklu meyvelerin takip ettiğini belirtti. Samsun'un ilk beş ayda toplam 78 fasılda ihracat gerçekleştirdiğine dikkat çeken Murzioğlu, 2021 yılının sadece Mayıs ayı baz alındığında ihracat rakamlarında bir miktar azalma gözükse de, ilk 5 aylık dilimde artışın devam ettiğini, yıl bittiğinde 2021 yılındaki rakamları geçeceğini kaydetti.

"5 aydaki ihracat rakamları, ihracat artış hızının devamı için umut verici"

Samsun'un 5 ayda yapmış olduğu ihracat rakamlarının, ihracat artış hızının devamı için umut verici olduğunu ifade eden Başkan Salih Zeki Murzioğlu, "Bizim temel gayemiz Samsun'un sahip olduğu potansiyelin ekonomik kalkınmaya yüksek verimlilikle kanalize edilmesidir. Bu gaye doğrultusunda kaynaklarımızı doğru bir şekilde yöneterek üyelerimizin kapasitelerinin gelişmesine doğrudan ve dolaylı yoldan katkı sağlayacak çalışmalar yürütüyoruz" ifadelerini kullandı. 2022 yılı "Katma Değerli Üretim ve İhracatın Geliştirilmesi Teknik Destek Programı" kapsamında Samsun TSO Vakfımız nezdinde Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı ile imzalanan en az 300 firmanın

hedeflendiği Samsun'da Uygulamalı İhracat Elemanı Yetiştirme Eğitiminin, küçük ölçekli bir çalışma olmakla birlikte Samsun TSO'nun, Samsun'da ihracatın geliştirilmesine katkı vermek için uyguladığı onlarca projeden bir tanesi olduğunu ifade etti.

"Samsun, tarihinde ilk kez 1 milyar dolar ihracat rakamını aştı"

Sivas'ın çok yüksek ihracat rakamlarına ulaşabileceğini dile getiren Salih Zeki Murzioğlu, yıllar evvel ortaya koyulan ihracat hedefine arzu edilen süreden daha geç ulaşılmış olsak da, bugün devamlılık arz eden bir artış olduğunu söyledi. Ayrıca, ihracatın geliştirilmesinin strateji planıyla hedeflerin net bir şekilde ortaya koyulduğu dönemde de dahil olunan ve aralıksız koordinatörlüğünü yürüttükleri network projesi ile büyük aşama katettiklerini dile getirdi. Onlarca ihracat elemanı yetiştirerek, istihdam edilmelerini sağladıklarını ve yine buna devam ettiklerini aktaran Murzioğlu, "Bugün geldiğimiz noktada Samsun, geçen yıl tarihinde ilk kez 1 milyar dolar ihracat rakamını aştı. Buradaki en önemli husus, sürdürülebilir bir artış sağlanması. Biz Samsun TSO olarak Samsun'un ihracat kapasitesinin geliştirilmesine katkı vermeye devam edeceğiz" diye konuştu.

Ordu Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Servet Şahin, Ordu TOBB MTAL'i ziyaret etti

Ordu TSO Başkanı Servet Şahin, Ordu TSO tarafından Ordu'ya kazandırılan Ordu TOBB Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi'ni ziyaret etti. Şahin, Ordu TOBB MTAL'in fabrika gibi çalıştığını, hem il ekonomisine hem de ülke ekonomisine katkı sağladığını vurguladı.

Altınordu İlçe Milli Eğitim Müdürü Onur Bekyürek, Meclis Başkanı Levent Yıldırım, Yönetim Kurulu Üyeleri, Meclis Üyeleri, Ordu TSO Akademik danışmanı Alperen Mustafa Yiğit ve basın mensuplarının da yer aldığı ziyarette, Ordu TOBB Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi Müdürü Gökhan Melikoğlu, Üyelere okulun çalışmaları hakkında bilgilendirmelerde bulundu. Daha sonra ziyaret için gelen heyet okulunu gezerek, okulun çalışmalarını ve eksikliklerini yerinde inceledi. Ordu TSO Başkanı Servet Şahin, "Biz burada okuldan çok fabrika gezmiş olduk" dedi. Okulu yapmak için çok uğraştıklarını ancak arsa bulamadıklarını anlatan Şahin, arsayı bulduklarında da ellerinden alındığını, üç defa arsayı değiştirdiklerini ama sonunda

her şeyde bir hayır olduğu için daha büyük bir arsaya okulu yapabildiklerini dile getirdi.

"52 Ar-Ge Merkezi ve 6 Uluslararası MTAL'den biri"

Bu okulun, Türkiye'nin en iyi 10 okulundan bir tanesi olduğunu aktaran Ordu TSO Başkanı Servet Şahin Şahin, 64 derslik, 9 alanda 54 laboratuvar ve meslek atölyesi, 150 kişi kapasiteli çok amaçlı salon, 150 kişilik pansiyoneli çok amaçlı salon, 150 kişilik kütüphane binası, 1 adet kütüphane ve sanat sokağı, 500 metrekare açık spor sahasını kapsayan ve toplamda 27 bin metrekare kapalı alana sahip Türkiye'nin en iyi 10 okuldan bir tanesini gezdiklerini aktardı. Şahin, "Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim Daire Başkanımız Türkiye'nin en iyi 10 meslek lisesi okulundan birisinin Ordu'da olduğunu söyledi. Bu hem bizim için hem de ilimiz için bir kazançtır. Yaptırınlardan yapanlardan Allah razı olsun diyorum" diye konuştu.

Bu okulun Türkiye'de 52 Ar-Ge Merkezinden bir tanesiyken, aynı zamanda Türkiye'nin 6 tane Uluslararası Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesinden bir tanesi olduğuna dikkat çeken belirten Şahin, "Okulumuzda döner sermaye işletmesi bulunuyor. 2021 yılında bütçemiz 400 bin TL'ken, 2022 yılının ilk 5 ayında bütçemiz 1 milyon 706 bin

TL oldu. Yani bu demek oluyor ki geçen senenin 4 buçuk katı yılsonuna kadar 10 katı olacak" dedi.

"Okulumuz, fabrika gibi çalışarak sipariş alıyor"

Okulun bütçesinin artacağına inandıklarını ifade eden Başkan Servet Şahin, eğitim kadrosunu seçenin de Ordu TSO ve Milli Eğitim Müdürlüğü olduğunu aktardı. 5 kişilik idari kadroda iki kişiyi Ordu TSO, bir kişiyi de Ordu Ticaret Borsası, iki kişiyi de de Milli Eğitim Müdürlüğü'nden olduğunu belirtti. Okul öğretmenleri ve öğrencilerinin son derece çalışkan olduğunu vurgulayan Şahin, daha büyük işlere imza atılacağına inandığını ifade etti. Ankara Uzay Teknik Lisesi'nin 1 milyon 300 bin TL'ye sıra, masa, sandalye, dolap gibi donanım işini aldıklarını, okulun şu anda fabrika gibi çalışarak sipariş aldığının altını çizdi.

Şahin, "Bizler belki ilerleyen yıllarda olmayabiliriz ama ben bu, okulun bütçesinin 50-100 milyon TL olacağına inanıyorum. Çünkü bu kadro, bu hırs, azim değişmediği müddetçe bu olacaktır" diye belirtti. Buradan mezun olan her öğrencinin işi hazır olduğunu söyleyen Şahin, Ordu'da mühendislik fakültesi olmadığından, Ar-Ge çalışmalarını yapmak için TEKNOKENT'i

kurmak için bu okula ihtiyaçları olduğunu dile getirdi. Şu anda okuldan her yıl mezun olan 25 öğrenciyi Çamsan A.Ş'nin işe aldığı aktaran Şahin, bu sayınının gün geçtikçe artacağına inandığını söyledi. Okulun böylelikle kalifiyeli eleman üreterek, hem il hem de ülke istihdamına destek olmaya devam ettiğine dikkat çekti.

“Okulun işlevi Ordu ve Türkiye sanayisi açısından önemli olacaktır”

Ziyarete konuşan Ordu TSO Meclis Başkanı Levent Yıldırım, her vilayette bu okula benzer çalışmalar yapıldığını ancak bu okulun hem yer, konum hem de teknik olarak donanımlı ve yeterli konumda olduğunu ifade etti. Her konuda olduğu gibi TOBB'un eğitim konusunda da çalışmalarına devam edeceğini belirten Yıldırım, “Okulumuzun işlevi Ordu sanayisi açısından, Türkiye sanayisi açısından önemli olacaktır. Dolayısıyla ben bu okulun yapımında emeği geçen herkese teşekkürlerimi iletiyorum” ifadelerini kullandı.

Okulun ziyaretinde konuşan Ordu TSO Yönetim Kurulu Üyesi Aytekin Genç ise, “2000 yılında kurmuş olduğum elektronik

sektöründe ilk öğrencimin ve ilk çalışanınım meslek lisesinden olmasından dolayı gurur duyuyorum” dedi. Yaklaşık 22 yıldır bütün öğrencilerine ve çalışanlarına bu okulun öğrencileri olduğunu beyan etmek istediğini söyleyen Genç, “Bizlerin bu öğrencilere

ihtiyacı var. Bu konuda Ordu halkının ve esnafının duyarlı olmasını istiyorum. Her arkadaşımın buradan bir öğrenci istihdam ettirmesini diliyorum” diye konuştu. Kendisinin yaklaşık 12 kişi çalıştırdığını, 12 kişinin tamamının da bu okuldan olduğunu belirtti.

Orhangazi TSO, Gürcistan Çvneburu İş Forumu'na katıldı

Orhangazi TSO Yönetim Kurulu, Gürcistan ve Türkiye İş Adamları Derneği (GURTİAD) girişimi ve Gürcistan Dışişleri Bakanlığı'nın katılımıyla ilk kez gerçekleşen Türk-Gürcü İş Forumu'na katılım sağladı. Forum çerçevesinde çok sayıda Türk yatırımcı, Türkiye'nin farklı tarım, gıda, makina, sanayi, turizm ve diğer alanlardan temsilciler, Gürcistan Çvneburu İş Forumu'nda yer aldı. Gürcistan'ın başkenti Tiflis'te gerçekleştirilen iş formuna, Orhangazi Yönetim Kurulu Başkanı Erol Hatırlı, Meclis Başkanı Murat Öztürk, Yönetim Kurulu üyelerinden Cem Kapitan, Hüseyin Sakallı, Salih Yerli,

Doğan Camcı, Mete Yüksel Çoklar ve Burak Tokuç katıldı.

Gürcistan'daki yatırım ortamı ve ekonomik fırsatlar anlatıldı

İş Forumunda, Gürcistan Bakanları, Tiflis Büyükelçisi, Gürcistan ve Türkiye İş Adamları Derneği Başkanı ve yönetimi, aynı zamanda çok sayıda Gürcistan iş adamı ve Türk iş adamları bir araya geldi. Gün boyu süren forumun öncelikli konusu, Gürcistan'da yapılabilecek yatırımlar ve bu yatırımlara Gürcistan hükümeti tarafından sağlanan destekler ve hibe programlarının tanıtımı

oldu. Dışişleri Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yapılan sunumlarda özellikle Gürcistan'da Üret Ajansı'nın yaptığı çalışmalarla ilgili detaylı bilgiler aktarıldı.

Orhangazi TSO Yönetim Kurulu Başkanı Erol Hatırlı, Türkiye-Gürcistan İş Forumu'nda, Gürcistan iş dünyası ile Gürcistan'daki yatırım ortamı ve ekonomik fırsatlar hakkında bilgilendirme yapıldı. Gürcistan'a yapılacak yatırımlar ile iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğini genişletmeyi amaçlayan forumda, Orhangazi TSO Üyeleri oluşabilecek fırsatların neler olduğunu yerinde öğrenme fırsatı yakaladı. Ayrıca, üyeler ile ilgili bilgileri, iletme fırsatı bulundu. Ekonomist Rüştü Bozkurt'un da kısa bir konuşma gerçekleştirdiği toplantıda, Gürcistan'da yatırımlarını yapmış olan Türk iş adamları kısa sunumlar gerçekleştirdi. Program sonunda ise sorulara yanıt verildi, ardından hediye takdimi ile birlikte program son buldu.

Demirağ OSB'de ilk ihracat yapıldı

Sivas'ın yatırım üssü olacak olan Demirağ OSB'de üretilen vagonlar, Almanya'ya ihraç edilmek üzere uğurlandı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Cazibe Merkezleri Programı'na alınan Demirağ OSB'de kurulan vagon fabrikasında 60 vagonun üretimi tamamlandı.

Aynı zamanda Demirağ OSB'nin ilk üretimi olan vagonlardan 17'sinin Almanya'ya gönderilmesi için uğurlama töreni düzenlendi. Törene Sivas Ticaret ve Sanayi Odası (STSO) Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Eken, Sivas Valisi Yılmaz Şimşek, Sivas Milletvekili Mehmet Habip Soluk, Belediye Başkanı Hilmi Bilgin, İl Jandarma Komutanı Albay İdris Tataroğlu, İl Emniyet Müdürü Burhan Akçay ve Kurum Müdürleri katıldı.

STSO Başkanı Mustafa Eken, vagon fabrikasının teşvik kapsamına alınmadan önce büyük cesaret göstererek, Demirağ OSB'ye yatırım yaptığını hatırlattı. Bölgenin Cazibe Merkezleri Programı'na alınmasıyla da şaha

kalktığını belirten Eken, "13 ay önce Gökrail fabrikamızın temelini atmıştık. Bugünde ilk ihracatımız olacak olan vagonları Avrupa'ya göndereceğiz. Bu büyük bir aşarı ve büyük bir emek. O günde söylemiştim bugün de söylüyorum; Gökyapı gibi firmaların ilimizde olmaları ilimizi güçlendiriyor" diye konuştu.

"Sivas'ta bu tür firmaların sayısı artacak ve işsizlik bitecek"

Daha teşvik kapsamına alınmamışken Gökyapı fabrikasını kurduklarını dile getiren STSO Başkanı Mustafa Eken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a Cazibe Merkezi Kararnamesini imzaladığı için teşekkürlerini ilettili. Ayrıca daha önce emek vermiş olan Valilere, Milletvekillerine, Belediye Başkanlarına, OSB'nin 3'te 1 ortağı olan Sivas Ticaret ve Sanayi Odası ve yöneticilerine de teşekkür etti. Sivas'ta bu tür firmaların sayısının artacağını ve işsizliği biteceklerinin altını çizen Eken, Demirağ OSB'nin, yatırım, istihdam ve ihracatta Sivas'ı hak ettiği yere taşıyacağını ifade etti. Firmanın ilk ihracatını

yapmasının kendilerini gururlandırdığını belirterek, şehre ve ülkeye hayırlı olsun dileklerinde bulundu.

"Atıl arazi, Demirağ OSB ile Sivas'ın kızıl elması haline geldi"

Programda konuşan Sivas Belediye Başkanı Hilmi Bilgin ise yıllardır atıl durumda kalan arazinin Demirağ OSB'ye dönüştürülerek Sivas'ın kızıl elması haline geldiğini anlattı. Bilgin, Demirağ'ın ihracata yönelik üretimiyle ülke ekonomisine büyük katkı sunacağını dile getirdi. Demirağ OSB'de üretilen ilk vagonları Avrupa'ya göndermenin mutluluğunu yaşadıklarını ifade eden Bilgin, "Burada emek veren, alın terini döken tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum" diyerek, şehirdeki üretim ve istihdama katkı sağlayan sanayicilerimizi tebrik etti.

"41 firma toplam 7 milyar lira yatırım bedeli ve 14 bin 243 istihdam hedefine sahip"

Sivas Valisi Yılmaz Şimşek, Sivas'ın sanayisi, üretimi ve istihdamı için çok önemli bir günü yaşadıklarını belirterek, yaklaşık 1 yıl önce temeli atılan fabrika ürünlerinin şimdi yolcu edildiğini, özgün yapısı, güçlü planlaması ve teşvik mekanizmalarıyla Demirağ OSB'nin, hak ettiği ilgiyi görmeye başladığını aktardı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın desteğiyle Cazibe Merkezleri Programı'na alınan bölgenin, sunduğu avantajlarla bölgeye değer katacak birçok firmayı çekim etkisine aldığını belirtti. Şu an bölgede tahsis edilmiş 41 firmanın toplam 7 milyar lira yatırım bedeline ve 14 bin 243 istihdam hedefine sahip olduğuna dikkat çekti. Konuşmaların ardından vagonlar, dualar eşliğinde Almanya'ya ihraç edilmek üzere yola çıktı.

BİR TIKLA DÜNYA TİCARETİ

TİCARETTE BİRLİĞİN GÜCÜ

www.tobb2b.org.tr

Satış

Alım

İşbirliği

İhale ve
Özelleştirmeler

TOBB2B - TÜRKİYE ODALAR ve BORSALAR BİRLİĞİ'NİN BÜNYESİNDE
KURULAN BİR ULUSLARARASI TİCARET PLATFORMUDUR.

TOBB ETÜ Hastanesi Türk Müziği Korusu konser verdi

TOBB ETÜ Hastanesi Türk Müziği Korusu, 'Kalbe Şifâ Ruha Devâ' adlı konserini TOBB ETÜ Konferans Salonunda Prof. Dr. Yusuf Sarıнай, Prof. Dr. Necati Çanakçı ve Prof. Dr. Adem Şahin'in katılımlarıyla gerçekleştirdi.

TOBB ETÜ Hastanesi Korosu; Medikal Direktör Yardımcısı Prof. Dr. Halil Kurt ve Pediatri Hekimi Dr. Derya Potur'un önderliğinde Medikal Direktör Prof. Dr. Necati Çanakçı'nın destekleriyle kurularak, Şef Jankat Eser'in yönetiminde çalışmalarına başladı. Ekibin çoğunluğu TOBB ETÜ Hastanesi personeline oluyor. Bu sebeple konserin adı, ismiyle müsemma olarak "Kalbe Şifa, Ruha Deva" konulmuş. Konser gecesinin sunumunu Kardiyoloji Uzmanı Uzm. Dr. Ersin İmren gerçekleştirdi.

Koro kimlerden oluşuyor?

Koro sazandeleri: Kemanlarda; TRT Ankara radyosu keman sanatçısı Serhat Çiğiltepe, Tıp Fakültesi öğrencisi Ayça Özspahi, Endüstri Mühendisliği öğrencisi Öykü Naz Uzunoğlu. Kanunlarda; Sinan Altınbaş, Dr. Derya Potur. Udda; Prof. Dr. Halil Kurt. Klarinette, Elektrik Elektronik Yüksek Mühendisi Tayfun Şentürk. Tanburda, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği devlet konservatuarı yüksek lisans öğrencisi Furkan Karataş. Neyde, Bilgisayar Mühendisliği öğrencisi Hasan Erdem Ak. Ritimlerde, TRT Ankara

Radyosu Ritm Sanatçısı Aygün Altınbaş, Tıp Fakültesi öğrencisi Taha Tunçkaşık ve Tonmaister Hakan Menekşe. Koristler; Prof. Dr. Çağla Tarhan, Prof. Dr. Ayşegül Taylan Özkan, Dr. Öğr. Üyesi Barış Poyraz, Uzm. Dr. Faruk Yeşiltaş, Uzm. Dr. Semra Doğan, Uzm. Dr. Hüsne Bayrak Şahin, Uzm. Dr. Ersin İmren, Esra Erkan, Özlem Çanakçı, Hatice Özdemir, Gamze Bilgehan, Leyla Doğan, Necla Doğan, Hülya Şahin, Zühre Karaman, Kaan Yılmaz, Çağla Türköz, Nilüfer Kökden, Zeynep Günaydın, Yusuf Taha Toprak, Hakan Çağay.

AMELİYATSIZ BEL FITİĞİ TEDAVİSİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER NELERDİR?

Bel fitiği, omurların arasında amortisör görevi gören diskin, çevresindeki koruyucu tabakanın zamanla yırtılması ile omurilik kanalına veya sinirlerin omurgadan çıktığı kısma doğru yer değiştirmesidir.

Bel fitiğinin toplumda görülme sıklığı yüzde 70 civarındadır. Hemen hemen her yaşta oluşabilmekle beraber, ileri yaşta daha sık görülür. Yaşlanma ve dejenerasyon, aşırı kilo, ağır yük kaldırmadan kaynaklanan ani bir gerilim bel fitiğine neden olabiliyor. Her bel fitiği ağrılı değildir. Ağrı şikayeti ile başvuran hastaların çoğunda ise bel ağrısı, sinir sıkışması durumunda ise bacağına yayılan ağrı görülür. Ağrı öksürük, öne doğru eğilmekle artabilir. Özellikle ağrının ön planda olduğu küçük herniasyonlarda, fitiğin neden olduğu ödem, enflamasyon sinirler üzerinde daha fazla basınç oluşturur.

Algolojik girişimsel işlemler nasıl yapılır?

Bel fitiği toplumda yüzde 70 gibi yüksek sıklıkta görülse de ameliyatla tedavi edilmesi gereken vakalar bu oranın sadece yüzde 2'sini oluşturur. Her bel fitiğinin tedavisi ameliyat değildir. Hastada kuvvet kaybı, reflekslerde azalma veya kayıp yoksa cerrahiye hemen başvurulmaz. Ameliyat endikasyonu olmayan ve ağrının ön planda olduğu durumlarda, fitik alanında oluşmuş enflamasyon ve ödeme yönelik uygulanan algolojik girişimsel işlemlerin başarı oranı çok yüksektir. Algolojik girişimsel işlemler ameliyathane odasında, steril şartlar sağlanarak, lokal anestezi altında ve radyolojik görüntüleme eşliğinde yapılır. Hasta birkaç saat gözlem altında tutulduktan sonra aynı gün eve gidebilir. Radyolojik görüntüleme eşliğinde özel bir iğne ile sinirin sıkıştığı en

Uzm. Dr Dostali ALİYEV

Anestezi ve Reanimasyon ve Algoloji (ağrı) Uzmanı

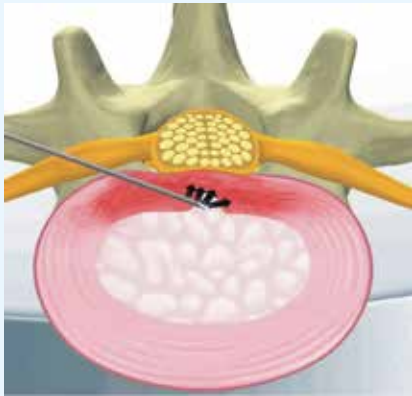
yakın bölgeye ulaşılarak radyoopak madde ile iğnenin doğru yerde olduğu, herhangi bir damar ponsiyonu yapılmadığı tespit edildikten sonra lokal anestezi ve steroid karışımı enjekte edilir.

Darbeli radyofrekans tedavisi nasıl yapılır?

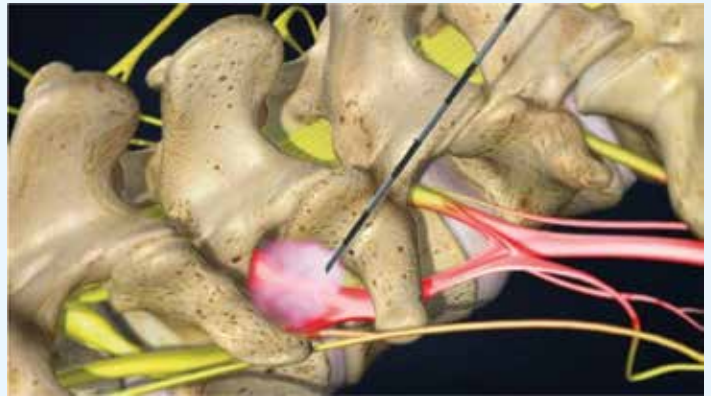
Darbeli radyofrekans tedavisinde ise radyofrekans cihazı vasıtasıyla verilen uyarılar ile iğnenin yeri doğrulandıktan sonra radyofrekans tedavisi uygulanır. Bunların yanı sıra yine özel radyofrekans iğnesi ile fitik içerisine uygulanan radyofrekans ablasyon tedavisi de başarılı sonuçları olan algolojik girişimsel işlemlerdir. Bu

işlemlerin sonucunda bel fitiğinin oluşturduğu enflamasyonda azalma, fitik ölçüsünde küçülme görülerek, baskı altındaki sinirlerde rahatlama sağlanır. İşlem bitiminde hastanın ağrılarında büyük ölçüde azalma görülür.

Algolojik girişimsel işlemlerden sonra hastaların her zaman dikkat etmesi gereken durumlar da vardır. Onlardan; fazla kilolardan kurtulmalarını, sigara içmeyi bırakmalarını, bel, sırt ve karın kaslarını güçlendirecek egzersizlerin yapılmasını, uygunsuz duruş, oturma ve yatma pozisyonlarını düzeltmelerine dikkat etmeleri de istenir. Unutmayın, bel fitiğini önlemek tedavisinden daha kolaydır.

Şekil 1.
Disk içi
radyofrekans
ablasyon

Şekil 2.
Transforaminal
steroid
enjeksiyon

Şekil 3.
Transforaminal
steroid
enjeksiyonu

Şekil 4.
Dorsal kök
ganglion rf

TOBB President M. Rifat Hisarcıklıoğlu:

30 August Victory [Day] of Turkish Nation's fight for independence and freedom sets an example for other nations that are oppressed and suffering

History is a process of inception and kneading that needs precision of understanding. Seeing it through hate or valour shall take us away from seeing precisely the realities and flow of it. The great victories had during the great battles happened in these lands in result of this great nation's search of independence and pride in their history is everyone's and shall not be politicised. Conspiracy and valour theories shall not numb our brains. We shall read and learn so that we can preserve our collective national mindset.

The month of August is often called the month of victories in particular, 26th August 1071 and 1922 are critical milestones for Turkish history. In 1071 the victory of

Malazgirt was had and the doors of Anatolia were opened wide for Turkish nation. On 23rd August 1514, the battle between the Ottoman Empire and Safavids was won by the Ottoman

and the broken Anatolian union was restored again. Following the Safavid victory, Selim I, again in a month of August (24th August 1516) through Merçidabık Victory annexed the region

to the dynasty of Ottoman Empire and the Anatolian Union was complete.

Great Victories were had and the imperialist spiel was broken

Suleiman the Magnificent conquered Belgrade on 29 August 1521, which was like a key to Europe.

Belgrade, the most important economic and military base for the Ottomans in the Balkans was in Ottoman rule for 350 years. Following a great victory had in Mohac on 29th August 1526, the historical Hungarian Empire fell. The victory of Mohac clinched the Ottoman seize in Europe and helped them become a critical player in the region.

The Turkish War of Independence led by Mustafa Kemal was finalised on 26th August 1922 and meant Turks would not be removed from Anatolia and that it should be their home for good. That the commander in chief Mustafa Kemal commanded the war in the thick of it from close to the Greek trenches it is also called 'Field Battle of the Commander-in-Chief'. This victory marked the defeat of the imperialist nations which believed by signing the Treaty of Sevres would handle the Eastern Question, and the government that was already currying favour.

30 August Set an Example for all the Oppressed Nations

If Republic of Turkey as defined in the constitution is still today a nation of democracy, secularism, socialism and law, it heavily owes it to this victory. It did not only create a buzz locally but also elsewhere across the globe setting up an example for all the oppressed nations; all the way from Asia, Africa, Caucasuses, India and Egypt in the East triggering so many wild celebrations. In India, mosques were lit, parades were arranged, congratulating telegraphs were sent to Mustafa Kemal. This victory

deeply shook the British Empire Colony setting up an example for all nations that were in the same pursuit.

As Yahya Kemal noted; the 'millenium' between inception and independence with all its victories and defeats, power and suffering moulded our concept of the 'folk'; helping feelings of society, flag and nation grow. We stopped being a community of tribes; this is one big difference of ours from the Middle East.

It is important to note Malazgirt is not well-known in the Ottoman Empire, nor praised enough. Thanks to research of modern history following the foundation of the republic, it was mainly discovered. As well as a renowned poet, He was also a great historian who noted the importance of this victory during a conference speech in Istanbul in 1942 underlining the parallels it had with the great conquest.

On the other hand, 10th August marked the centennial of Treaty of Sevres. The Ottoman committee signed on 10th August 1920 at 16:00 this treaty in the city of Sevres in France. The Ottoman Empire which lost Cyprus in 1878, the 12 Islands in 1911, the Egean Islands in 1912 and West Tracia and Mousul in 1918, was only trapped in a 300K km square space, even its capital Istanbul as well as the others, Bursa and Edirne being occupied.

This is a great victory that reversed a paper of shame

Sevres is a complete nightmare for Turkey. The British Admiral De Robeck who in person talked to Vahdettin admits this in a letter he sent to the foreign affairs: "when ordering to sign the Treaty of Sevres, the death warrant of Turkey, Vahdettin noted he was still counting on the British support in the future." Following Turkey's confirmation to sign the treaty, Lloyd George noted in his speech of parliament that "Turkey no longer exists."

Regardless, Sevres was in immediate effect. Greece officially took over control of Izmir two days later as was stated in the treaty. Greek law was in effect and Greek courts were introduced. The Ottoman Empire stopped to pay salaries of its clerks working in the territories it agreed to vacate. As was in the treaty, Istanbul and the traits were taken over by the allies, who also took over the central government, tax office and the army. Further, the Istanbul government urged Ankara to abide by Sevres remarking that they must adhere to it.

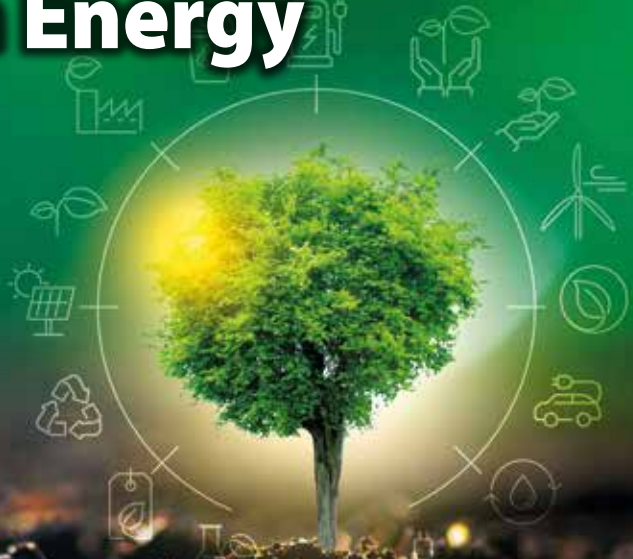
Allied Powers upon realising that they will have difficulty getting the Turkish Government to sign the treaty chose to attack again. The Greek attack began in the summer of 1921 was aimed at this purpose. In support of that, the Sultan Vahdeddin and his grand vizier Damat Ferit helped the Allied Powers sending over troops, however, it would all fail epicly.

The victory of 30th August thus helped this paper of shame to be torn into pieces. The reforms following that in particular in education, writing and language, health and developments in agriculture and industry all led the new country to clinch the berth of success. History is a process of inception and kneading one nees noticing. Looking at it through valour or animosity should deviate us from finding the truth. The collective dynasty of the whole Turkish nation that had been in the making over a millenium should not be made a point of propoganda. The stories of valour and animosity should not deceive our minds. We must read and learn about the true history and collective mind of a nation.

As well as our commanders-in-chief, Mustafa Kemal and Alpaslan who bestowed upon all of us in August this great nation and country, I commemorate with great pride, respect and gratitude all our ancestors.

Solution: Green Energy

Green Energy Investments as energy solution amid climate change, inflation and war

As Russian-Ukrainian war once again showed that the state of foreign dependence on energy not only affects as chain reaction so many sectors but also is inefficient in fighting high costs. In addition to this, imported energy whose cost is constantly rising due to the war and also financing the outstanding debts. So is this only an issue for Turkey? Of course not. Europe whose climate change warrants have lately been inadequate is financing this war by the energy import from Russia. For instance, Germany has postponed the pledge to abolish coal plants indefinitely due to the ongoing war. Yes, it is true; this was actioned at a time when an imminent climate change is just round the corner and when it was in everybody's agenda.

On one hand the stagnation scenarios in global economy and on the other hand the rate of inflation fuelled by the war both showed for the developing countries like Turkey that we will either invest in green energy or we will only be reduced to a minor role in the global economy league cleared by the imported energy costs. Based on the previous experiences, Turkey who may choose to avert it by import, cannot go an extra mile. Because of this, a state policy that is in favour of the fact that 'green energy is the way' is urgently

crucial in all the energy investments. One key aspect of this is also to quicken the construction of a nuclear plant and execution of high tech in this area that will be facilitated in future energy investments.

Before we take a look at the outlook of Turkish Energy, it shall be important to remind a couple of key figures in the guidance of International Energy Agency and remember how our world which is fighting against serious climate change is generating energy. Currently about 8 billion people live in our planet. In particular, the developments reached at tablets and mobiles tech drive the global energy use up to a level of 580 m terajoule. Currently, 85% of this is met by non-renewable energy sources (fossil fuels) and only a mere 15% comes from renewable energy. On the other hand, world carbon emission is around 36.3 billion tonne. 32% of this emission is of electricity, 28% of transportation, 20% of industry, 10% of agriculture and 10% of home and businesses.

In other words, to continue our comfortable lives, we produce and consume energy recklessly. This became so acutely ironic that almost all developed nations are trying to find lives in other planets at the time. In short, instead of

healing it, destroying our world has become our motto. Let's see the situation in Turkey a little after reviewing the one round the globe.

Steps to decrease energy import need quickening

Before taking a look at Turkey's energy outlook, let's make this note. It is reasonable to say Turkey is on a positive course with the steps it is taking in terms of renewable energy mindset with hydroelectric and nuclear plants and GES and RES projects. Yet it is still critical to utilise the projects that will facilitate these activities for it is important to keep the currency stock intact as well as reducing carbon emissions in energy production. Otherwise it will be merely impossible to talk about a Turkey that has reset its current deficit with round 40 billion energy import and become a major player in the global economy with its own technology

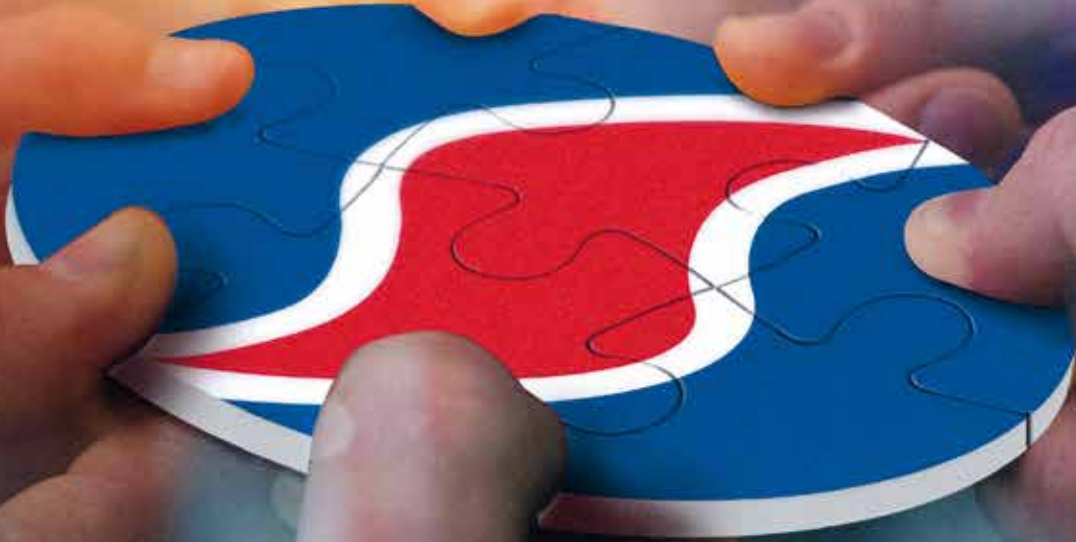
Though almost the entire world keeps to dwell on the fossil fuels in their energy investments heightened by its own cartel, it has never been more important to build an independent platform to this end to help Turkey catch the future. For that reason, it is ever more crucial for the politicians to help take the steps that are necessary here.

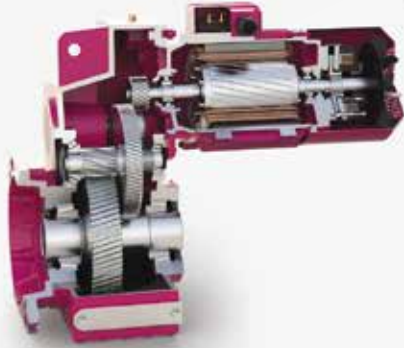
BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

*Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşlarından biriyiz.
Bir asrı aşan başarılı geçmişimizle geleceğe güvenle
bakmanın haklı gururunu yaşıyoruz.*

*Farklı sektörlerde, binlerce çalışanımızla her adımda
daha güzel bir dünya hedefi ile ilerliyoruz.*

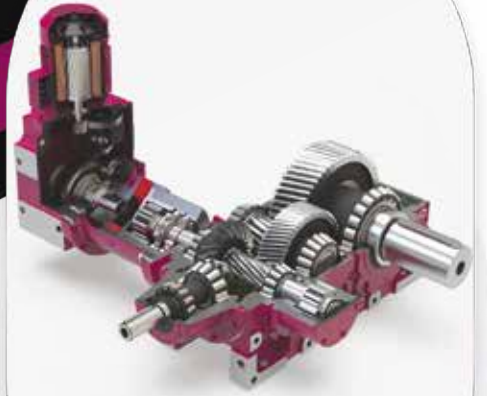
YILMAZ REDÜKTÖR

**Standart
Redüktörler**

**Ağır Hizmet
Redüktörleri**

**Sektörel
Redüktörler**

Türkiye'nin En Büyük,
Avrupa'nın ve dünyanın sayılı redüktör üreticisi.

www.yr.com.tr

 [yilmazreduktor](https://www.instagram.com/yilmazreduktor)

 [yilmazreduktor](https://www.linkedin.com/company/yilmazreduktor)

 [yilmazreduktor](https://www.facebook.com/yilmazreduktor)

